

Hrvatska riječ

Informativno-politički tjednik, izlazio od 1945. do 1956., obnovljen 2003.

ISSN 1451 - 4257

SUBOTICA, 16. SIJEČNJA 2004. * CIJENA 20 DINARA * BROJ 50

- Halo, koga sam dobio?
- Uredništvo «Hrvatske riječi». Koga tražite?
- Ustaše! Ako još jednom izađu vaše novine, sve ću vas pobiti.
- Vi ste ubili moje dijete. Svi ste mrtvi!

Još jedan incident

Pozovi HR radi prijete

Intervju:
Tomislav Bogunović

SPECIJALAN DODATAK: PREGLED KULTURNIH ZBIVANJA U SUBOTICI 2003.

VETERINARSKI ZAVOD SUBOTICA a.d.

Beogradski put 123

24106 Subotica

Telefon: 024/567-933, 567-984

Fax: 024/567-871, 567-736

KOMPLETNA HRANA ZA ŽIVOTINJE

KOMPLETNE SMJEŠE ZA ŽIVOTINJE:

Smješa N, Smješa PS 1, Smješa PS 3, PSB Finišer, PSB Starter, Smješa KD,
Smješa TS 1, Favorit P, Premixi, Superi i VETCAN — kompletna hrana za pse.

Cjenik reklamnog prostora

POSLEDNJA STRANA / KOLOR

1/1 = 6.000 dinara	} + 20% p.p.
1/2 = 3.600 dinara	
1/4 = 2.000 dinara	

DRUGA I PRETPOSLEDNJA STRANA / KOLOR

1/1 = 5.000 dinara	} + 20% p.p.
1/2 = 3.000 dinara	
1/4 = 1.700 dinara	

UNUTARNJE STRANE / CRNO-BIJELE

1/1 = 3.000 dinara	} + 20% p.p.
1/2 = 1.800 dinara	
1/3 = 1.300 dinara	
1/6 = 700 dinara	
1/12 = 450 dinara	

Iskoristite popuste!

Za vezane oglase u 4 ili više brojeva odobravamo popust od 20%
SPECIJALAN POPUST ZA GODIŠNJI UGOVOR O REKLAMIRANJU.

DDOR NOVI SAD • AD

Glavna filijala "SUBOTICA" NAŠIM GRAĐANIMA NUDI:

OBAVEZNO OSIGURANJE VOZILA

- 25% NIŽA CENA
- 30% BONUS
- 10% POPUST NA GOTOVINSKO PLAĆANJE

PLAĆANJE OSIGURANJA I TROŠKOVI REGISTRACIJE

- 10 RATA OBUSTAVOM OD ZARADA
- 12 RATA OD PENZIJE
- 4 RATE ČEKOVIMA GRAĐANA
za putnička vozila
- JP "SUBOTICA-TRANS"

Segedinski put br. 84, telefon: 41-948

- "INTERSPED - DDOR NOVI SAD"

Pala Papa br. 17, telefon: 622-115 / 622-107

- DP "INTEGRAL MEHANIZACIJA I TRANSPORT"

Čantavirski put bb, telefon: 566-038

1.000,00 DIN UMANJENJE

za teretna vozila

USLUGA REGISTRACIJE BESPLATNO

GARANTIRANA ISPLATA ŠTETE

Dva tjedna pregovora

Srbija čeka novu Vladu.....8,9

Postizborni incidenti

Antihrvatski ispadi postaju tendencija.....10,11

Intervju

Tomislav Bogunović.....12-14

Predstavljamo članove HNV-a

Javna anketa o radu Vijeta.....16,17

Niš - grad susretanja istoka i zapada

Katolička zajednica u srcu pravoslavlja.....20,21

Hrvatski film - pogled unazad

Zapostavljen, potcijenjen, neprofitabilan..36,37**Hrckov kutak.....38,39**

IMPRESSUM

OSNIVAČ:

Skupština Autonomne Pokrajine Vojvodine

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Mr. Mato Groznica (predsjednik), Dušica Dulić,
Kalman Kuntić, Marija P. Matarić, Dražen Prčić,
Stipan Stipić, Zvonko Sarić, Zvonko Tadijan,
Tomislav ŽigmanovDIREKTOR I V. D. GLAVNOG I
ODGOVORNOG UREDNIKA:

Zvonimir Perušić

REDAKCIJA:

Ivan Andrašić, Dušica Dulić, Jasminka Dulić, Ivan
Ivković Ivandekić, Vesela Laloš, Dražen Prčić,
Zvonko Sarić, Mirko Sebić, Robert G. Tilly

TEHNIČKI UREDNIK:

Boris Oblak

TEHNIČKI ADMINISTRATOR:

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:

Zorica Tikvicki,
Zdenka Sudarević

LEKTORICA: Katarina Vasiljčuk

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatska.rijec@suonline.net

WEB: www.hrvatskarijec.co.yu

TISAK: »Dnevnik« Holding sa p.o. Novi Sad,
»Dnevnik« ŠtamparijaList je registriran kod Sekretarijata za informiranje
Skupštine AP Vojvodine pod rednim brojem 73.List je oslobođen poreza na promet na osnovu
mišljenja Pokrajinskog sekretarijata za obrazovanje
i kulturu; broj 106-413-00221/2003-01 od
20.3.2003. godine

Opasno ozračje

Serija antihrvatskih incidenata na sjeveru Vojvodine nastavljena je u utorak 13. siječnja anonimnim telefonskim prijetnjama članovima redakcije »Hrvatske riječi«. Muški glas odrasloga čovjeka, ijekavskog izgovora, službenici »Hrvatske riječi« koja se zatekla kraj telefona zaprijetio je riječima: »Ustaše! Ako još jednom izađu vaše novine, sve ću vas pobiti. Vi ste ubili moje dijete«. Desetak minuta iza toga isti glas ponovno se javio telefonskom porukom: »Svi ste mrtvi!«

Nakon toga obaviještena je policija, te su petorica policajaca subotičkog SUP-a došli u prostorije »Hrvatske riječi«, zapisali izjave i obećali da će učiniti sve kako bi se otkrio anonimni izgreznik. Petnaestak minuta poslije odlaska policajaca telefon »Hrvatske riječi« zazvonio je i treći put. S druge strane žice opet se javio isti anonimni glas, ovoga puta psovkom koja nije za citiranje.

Sljedećeg dana, u srijedu, redakcija je još u dva navrata dobila telefonske prijetnje: »Želim vam sretnu četničku novu godinu. Mi smo subotički četnički pokret, pobit ćemo vas sve.«

Nekoliko je stvari ovom prigodom važno naglasiti. Prvo, incidenti su se zaredali. U posljednja dva tjedna srušena je bista Matije Gupca u Tavankutu dva puta, razbijeni su prozori na Hrvatskom domu u Somboru, srušen je križ na putu kod Male Bosne, čirilična četiri S urezana su na više automobila ispred HKC »Bunjevačko kolo« u Subotici, ispljuvano je u Subotici parkirano vozilo zagrebačkih registarskih pločica vlasništvo novinarske ekipe »Jutarnjeg lista«, te je, na koncu, telefonski prijećeno uposlenicima »Hrvatske riječi«, jedinog tjednika na hrvatskom jeziku u Srbiji i Crnoj Gori. Nešto ranije, tijekom predizborne kampanje, jedan muškarac fizički je nasrnuo na predsjednika Izvršnog odbora HNV-a u restoranu HKC »Bunjevačko kolo«.

Drugo, svi ovi incidenti usmjereni su protiv pripadnika hrvatske manjine u SCG i njihovih nacionalnih ili vjerskih simbola.

Treće, svi incidenti dogodili su se u periodu nakon održanih parlamentarnih izbora u Srbiji i objavljivanja njihovih rezultata.

Četvrto, niti jedan od počinitelja ovih sedam incidenata do sada nije otkriven i priveden pravdi.

I peto, izostala je široka osuda i srbijanske javnosti i srbijanske službene politike, kojom je morao biti praćen već i prvi incident, a kamoli serija kakva se ne pamti još iz »onih« vremena.

Nema sumnje da je radikalskom euforijom nakon uspjeha na izborima stvoreno ozračje u kojem se i inače ostrašćeni ljudi mogu slobodnije ponašati i svoje frustracije prazniti na ovakav primitivan način. U tom ozračju prijetnje i vandalizam normalna su pojava, a nereagiranje, ili neadekvatno reagiranje organa vlasti i javnosti dodatni su impuls onima koji incidente čine, ili ih osmišljavaju. Spirali koja je pokrenuta, a koja ne vodi ničemu dobrom, na put se može stati jedino pravovremenom i učinkovitom akcijom policije, te svjesnim, odgovornim i zajedničkim djelovanjem ključnih čimbenika javnoga života.

Još uvijek nije kasno, iako se poneki već sada pitaju – budimo li se mi to svakoga jutra prije ili poslije 5. listopada.

Z. P.

TJEDNIK

ČETVRTAK, 8. 1.

Završen prvi krug konzultacija
među strankama demokratskog
bloka, prevladava optimizam

NEDJELJA, 11. 1.

Delegacija Kongresa SAD u
posjetu Beogradu

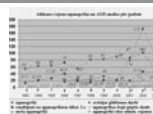
PETAK, 9. 1.

Paralelno teku razgovori
stranaka koje nisu prešle cenzus

PONEDJELJAK, 12. 1.

Romano Prodi:
Cijenimo prve korake hrvatske vlade
prema pomirenju i prema Europi

UTORAK, 13. 1.

Analize izbornih rezultata i lomovi
u strankama

SUBOTA, 10. 1.

Vesna Pešić:
Nova vlada će biti gubljenje
vremena

SRIJEDA, 14. 1.

Ponovljene anonimne telefonske
prijetnje uposlenicima u
»Hrvatskoj riječi«

PROBLEM ZA SVE

Radikalni otklon u desno, koji se dogodio na posljednjim izborima u Srbiji, predstavlja problem za sve Srbe, pa tako i za nas u Hrvatskoj. Ukoliko bi i vlada proizašla iz takve opcije, to bi nesumnjivo otežalo našu poziciju, ne samo u hrvatskoj administraciji, nego uopće u Hrvatskoj. No, što je mnogo važnije, takva vlada bi otežala i poziciju same Srbije, i u regiji i u svijetu. Umjesto toga, nama trebaju novi mostovi, ne samo prema Hrvatskoj, nego i prema ostalim susjedima, Europi, mostovi protiv izolacije i siromaštva. I uvjeren sam kako je njih moguće izgraditi. **Milorad Pupovac**, zastupnik SDSS u Hrvatskom saboru, »Dnevnik«, 11. siječnja 2004.

NEZABORAVLJENI SENDVIČI

Bez obzira što su sve radikali govorili, koliko će sendviča dobiti Mađari i koliko Hrvati kod slanja za Mađarsku i Hrvatsku, a da će Bunjevci ovdje ostati, svi smo ovdje ostali zato što je sva ta politika koja se u prethodnom periodu vodila bila samo politika zastrašivanja, a ne i politika realizacije. Ne može se kazati da samog zastrašivanja i dalje ima, nego je ostalo ono uvjerenje koje se vuče unazad više od desetak godina. Dio smo manjinskog stanovništva u Srbiji i osjećam kako je potrebno da budem u jednoj političkoj manjinskoj organizaciji kakva je DSHV. Obzirom da sam rođen 1966. godine, pohađao sam nastavu u školi po srpskohrvatskom programu. Kroz sam taj program imao sam i elemente hrvatskog jezika. Obzirom da su i moji roditelji Bunjevci-Hrvati imam još više elemenata tog bunjevačkog narječja, a ako se zna da je bunjevački jezik izvorni hrvatski jezik, onda mislim da ne moram ništa više govoriti o tome kojem narodu ja pripadam. Hrvatstvo nikada ovdje nije bilo u prvom planu, niti se ranije potenciralo, da bi nekome to bila profesija a sve druge stvari sporedne. Uvijek su nam životne stvari bile na prvom mjestu. **Antun Merковиć**, član Savjeta Mjesne zajednice Tavankut, »Dnevnik«, 12. siječnja 2004.

UZIMANJE ZRAKA

Razloge svih naših nevolja patrijarh Pavle i članovi Sinoda SPC vide u činjenici da narod nije dovoljno vjerujući i privržen crkvi... I posljednji među nama znaju kako su ovdje učinjena mnoga zla djela, da su u najbližoj okolini prijestolnice posijane masovne grobnice o kojima se ne govori, niti tko je u njima niti zarad čega, da su među nama ljudi koji su ubijali po Bosni, Hrvatskoj, na Kosovu, spremni nastaviti svoj krvavi posao za nove gazde, da su osumnjičeni pred Haškim tribunalom na listama viđenih da dalje vode zemlju. Odgovor je u ovogodišnjoj poslanici. 'Mladi neće izgubiti i zaboraviti Kosovo i kosovski zavjet. 'Tko vjeruje da su ratovi koje je Srbija vodila devedesetih za SPC završeni, vara se. Ovo je uzimanje zraka za nova hajkanja. Od mladih se očekuje da snove iznemoglih ostvare. To je budućnost koju crkveni poglavari i dalje pripremaju 'srpskoj mlađeži'. Demokratski svijet govori o povjerenju, pomirenju, suradnji, toleranciji, ekumenizmu, a Božićna poslanica i za sam dan Kristovog rođenja, kršćanski praznik radosti življenja, pak krasi riječi 'pobjeda', 'pobijediti', 'pobjedonosni', 'dobar rat', 'boriti se', 'sila', 'smrtonosna rana', 'najteži udarac', 'gnjev božiji'. **Beogradski ženski lobi**, priopćenje za javnost, B92, 9. siječnja 2004.

VJEČNI SAN

Na nedavno održanoj nogometnoj utakmici, u sklopu Lige prvaka, između Partizana i Realu iz Madrida, beogradska je publika najviše zviždala Realovu igraču Davidu Beckhamu. Zašto baš njemu? Zato što je on najbolji i najljepši, zato što se najljepše oblači i ima najoriginalniju frizuru, zato što je najsamouvjereniji i najbahatiji, zato što je, u europskim nogometnim gabaritima, najveći individualac i najveći Europljanin, građanin svijeta par excellence. Srbija je, na toj utakmici, baš u njemu, više nego u svima ostalima, prepoznala supstrat vrijednosti Zapada i zapadne civilizacije, i zato ga gromoglasno izviždala. Uostalom, nije slučajno pokojni Žika Pavlović, najveći filmski redatelj u povijesti na prostorima bivše Jugoslavije, izjavio, još 1993., u intervjuu NIN-u: »Komunizam je prinudno stanje srpskog mentaliteta. Da to nije bio san Srba, komunizma ovde ne bi bilo.« Pavlović je, kad je to izjavio, znao što govori. **Darko Hudelist**, novinar, »Globus«, 9. siječnja 2004.

ZASLUŽENO U DRUŠTVU

Budući je Koaliciji za toleranciju nedostajao samo jedan postotak kako bi prešla izborni cenzus, Srbija je jedina zemlja u Europi u čijem parlamentu neće biti predstavljene manjine. Hoće li one takvim ishodom glasanja biti zadovoljne? Neće! Hoće li krajevi u kojima žive zbog toga biti stabilniji? Neće! Hoće li nas odsustvo manjina u državnom parlamentu preporučiti kao demokratsku državu? I na to je pitanje odgovor na žalost određen. Može li se tada jedino međunarodnom zavjerenom tumačiti izvješće Krizne grupe prema kojem je Srbija svrstana u društvo Centralnoafričke republike, Obale Bjelokosti, Haitija i Zimbabvea? **Dušan Miklja**, novinar, »Blic«, 6. siječnja 2004.

Dujizmi

- ✓ *Šupoglavi su nepodnošljivi;*
- ✓ *Ja sam slijepi očevidac;*
- ✓ *Bitno je na scenu stupiti iz čitanke;*
- ✓ *U istrazi su utvrdili tko je tko.*

Dujo Runje

Piše:
Petar Kuntić

*Srbiju nitko
neće smatrati
demokrat-
skom
zemljom ako
njena
skupština
bude jedno-
nacionalna,
niti će biti
ozbiljnije
integracije u
Europu ako
se manjine ne
uključuje u
razne oblike
života*

Političko zastupanje nacionalnih manjina

A što poslije?

Nakon punih trinaest godina političkog djelovanja na prostoru Vojvodine Demokratski savez Hrvata u Vojvodini na prosinačkim izborima za zastupnike srbijanskog parlamenta, u Koaliciji Zajedno za toleranciju, nije prešao izborni cenzus i neće imati svog zastupnika u Narodnoj skupštini Srbije, kao što to neće imati niti jedna od stranaka nacionalnih manjina koje egzistiraju na prostoru Republike Srbije.

Ovaj saziv Skupštine Srbije treba donijeti novi ustav i upravo su zbog toga u ustavotvornoj skupštini morali biti prisutni i predstavnici nacionalnih manjina, jer htio to netko priznati ili ne, u ovoj zemlji četvrtinu od ukupne populacije čine manjine.

POKAZATI SPOSOBNOST PRILAGOĐAVANJA: Srbiju nitko neće smatrati demokratskom zemljom ako njena skupština bude jednonacionalna, niti će biti ozbiljnije integracije u Europu ako se manjine ne uključe u razne oblike života.

Naziru li se bolja vremena za našu stranku i za naš narod, pokazat će vrijeme. Životna posebnost zavisí od mnogo čimbenika, među kojima su svakako bitni kvaliteta programa rada i sposobnost prilagođavanja novim situacijama

DSHV će bez obzira na neravno-

pravnu utrkú dosljedno nastaviti kontinuirani rad zacrtan osnovnim programom i pokazati sposobnost prilagoditi se novoj situaciji. Pravi ljudi tek u pravim ulogama postaju stvarni resursi političke organizacije. Fizički nije moguće raditi masovne kadrovske »transfuzije« kako bi novi ljudi donijeli iskorak u političkom djelovanju. Mnogo je bolja promjena samoga stila rada.

NE NASJEDATI: U predstojećem periodu svaki član DSHV-a mora dati osobni doprinos za razvitak stranke, imajući u vidu kako nas uskoro očekuju novi izbori, ovoga puta za Skupštinu AP Vojvodine i općinske skupštine. Ne smijemo nasjedati predizbornim govorima velikih stranaka, kako nam je Zakonom o zaštiti prava nacionalnih manjina definirano zastupanje i zaštita manjinskih prava kroz nacionalna vijeća, jer kako će se odluka sprovesti u praksi bez logističke podrške političkih stranaka nacionalnih manjina, u prvom redu u općini i Pokrajinu?

Samo poštenu i moralno čisti ljudi moraju kreirati politiku političke stranke Hrvata u Srbiji. Kontrola rada i kreativnosti mora biti dosljedna (ostvaruje se kroz sjednice Predsjedništva i Vijeća, kao i putem mjesnih organizacija), jer u suprotnom politika unutar stranke se preispituje samo u situaciji izloženosti

vanjskim kritikama i pritiscima.

NE ODGOVARA NI SRBIMA U DIJASPORI: DSHV mora djelovati kao integrativni čimbenik u hrvatskom korpusu, u smislu objedinjavanja svih političkih snaga. Moramo postupno, fleksibilno, kroz razgovore ići k vraćanju bivših članova DSHV-a u »naše redove«. Samo objedinjen, jak DSHV, predstavljat će političku okosnicu našeg naroda. U protivnom, ovako razjedinjeni još dugo ćemo predstavljati »monetu za potkusurivanje« većih i brojnijih političkih organizacija.

Što se tiče zastupljenosti u Narodnoj skupštini Republike Srbije, očekujemo da se konačno donese novi izborni zakon i uvede princip takozvane »pozitivne diskriminacije« prema pripadnicima nacionalnih manjina. Jer, u protivnom, još dugo nećemo moći djelovati institucionalno, a izvaninstitucionalnog djelovanja u borbi za prava smo se, na žalost, nagledali u posljednjih deset godina.

Ovakvo stanje zasigurno ne odgovara ni pripadnicima srpskog naroda u susjednim zemljama, jer ako ovdašnje vlasti traže da Srbi kao manjina budu zastupljeni u parlamentima tih zemalja, onda moraju to isto osigurati i za manjine u Srbiji.

Autor je vršitelj dužnosti

 TippNet

www.tippnet.co.yu

Brz i pouzdan pristup Internetu za tvrtke i pojedinačne korisnike

Izrada web-prezentacija

Prodaja računara i računarske opreme

Projektovanje, instalacija i održavanje lokalnih i Internet mreža

Prodaja licenciranih softwera

Pojedinačni i kolektivni informatički tečajevi

Izrada knjigovodstvenih i drugih softwera

Bogat izbor informatičke stručne literature

Najkompletnija informatička paleta u Subotici, sa stručnom podrškom na srpskom i mađarskom jeziku i sa stalnim dežurstvom!

Karadordev put 2, Subotica, Tel. (024) 555-765

e-mail: support@tippnet.co.yu

Berlin: Međunarodna konferencija u organizaciji zaklade Bertelsmann

Zajednički interesi Hrvatske i Crne Gore

Premijer Republike Hrvatske *Ivo Sanader* sastao se prošloga tjedna u Berlinu, na marginama foruma njemačke zaklade Bertelsmann, i s crnogorskim premijerom *Milom Đukanovićem*.

Hrvatska je zainteresirana za jačanje i dinamiziranje suradnje s Crnom Gorom, izjavio je u Berlinu hrvatski premijer Ivo Sanader nakon sastanka s crnogorskim kolegom *Milom Đukanovićem*.

»Zainteresirani smo za dinamiziranje odnosa s Crnom Gorom, za nastavak go-

spodarske suradnje i njezino jačanje jer mislimo da je to područje na kojem se može puno više napraviti«, izjavio je Sanader.

Dodao je da Hrvatska želi nastaviti s izgradnjom jadransko-jonske autoceste, jer je to projekt od zajedničkog interesa i Hrvatske i Crne Gore. Hrvatska podupire europske ambicije Crne Gore jer je zainteresirana za političku i gospodarsku stabilnost u svome susjedstvu, rekao je.

Crnogorski premijer Đukanović je rekao

da se sa svojim sugovornikom složio oko potrebe nastavka političkog dijaloga. U tom okviru već je i dogovoren sastanak ministara vanjskih poslova na kojem bi se trebala definirati platforma za ukupnu suradnju.

»Ohrabrujuće je što dijelimo ista stajališta u pogledu postojanja velikih izgleda za unapređenje gospodarske suradnje, počevši od korištenja zajedničkog resursa, kao što je Jadransko more«, rekao je Đukanović. ■

SFOR završio pretragu Karadžićeve kuće

Pripadnici Stabilizacijskih snaga u Bosni i Hercegovini (SFOR) završili su 13. siječnja pretragu obiteljske kuće *Radovana Karađića* na Palama, odnijevši pritom veći broj dokumenata.

Glasnogovornik SFOR-a *Dave Sullivan* rekao je kako je riječ o materijalima koji bi mogli imati važnu obavještajnu vrijednost. Pozivajući se na policijske izvore, lokalni mediji izvijestili su kako je tijekom pretresa kuće bivšeg vođe bosanskih Srba u podrumu pronađeno i 15 dimnih granata koje su također zaplijenjene. Kuća koja se nalazi u naselju Breznik istočno od Pala zapravo je napuštena i u trenutku upada SFOR-a u njoj je bio samo domar.

Karadžićeva supruga *Ljiljana* naknadno se pojavila pred kućom i u raspravi s pripadnicima SFOR-a ustvrdila kako su oni

odgovorni za veliku materijalnu štetu, najavivši pritom zahtjev za novčanu kompenzaciju. Glasnogovornik SFOR-a *Mathew Brock* izjavio je kako su Stabilizacijske snage pripravne razmotriti takav zahtjev ako on bude podnesen. *Ljiljana Zelen-Karadžić* novinarima je ponovila kako su pripadnici SFOR-a u protekla tri dana na Palama zapravo tražili njezina supruga. ■

Kalmeta: Hrvatskoj još 200 km autocesta

Iako je HDZ u predizbornoj kampanji najavljivao da će mijenjati način financiranja njihove gradnje, resorni ministar Božidar Kalmeta potvrdio je da sve ostaje po starom – dobro uhdanom modelu, te će Hrvatska ove godine dobiti još 200 kilometara autocesta.

Inače, 60 lipa iz svake litre goriva i prihodi od cestarina i dalje će se izravno slijevati na račun Hrvatskih autocesta. Taj je model mnogo bolji od financiranja cestogradnje iz državnog proračuna.

Izgradnja autocesta ostaje prioritet i ove Vlade, naglasio je Kalmeta. To znači da bi Dubrovnik preko Neuma sa Splitom trebao biti povezan 2008. ■

Odvjetnici generala Gotovine preuzeli dokumente

Odvjetnički tim generala Ante Gotovine 8. siječnja je, na temelju sudske odluke, u Uredu za suradnju s Haškim sudom preuzeo 77 dokumenata koje je Vlada ranije predala Haškom tužiteljstvu. Branitelju *Anti Vukorepi* dokumente je predao pomoćnik ministricе pravosuđa i predstojnik Ureda *Jakša Muljačić*.

Sve smo primili i zahvalni smo Uredu i gospodinu pomoćniku da je to tako brzo riješeno, kratko je prokomentirao Vukorepa. Upitan koji su daljnji postupci Gotovinin odvjetničkog tima, Vukorepa je rekao da će to odlučiti tek nakon što prouče dokumente. Dodao je da ne može odgovoriti niti očekuje li da će se nakon predaje dokumenata ge-

neral Gotovina pojaviti pred Haškim sudom.

Vlada je prošlotjednu odluku o dodjeli dokumenata donijela nakon konzultacija s Haškim tužiteljstvom koje se do sada tomu protivilo jer je Gotovina nedostupan Haškom sudu.

Glasnogovornica Haškog tužiteljstva *Florence Hartmann* je izjavila da je glavna tužiteljica *Carla del Ponte* odlučila napraviti iznimku i odobriti predaju dokumenata koje Gotovinin odvjetnički tim traži više od dvije godine. Hartmann je rekla kako je utvrđeno da prijevremeno objavljivanje tih dokumenata neće štetiti slučaju. ■

Hrvatsko izaslanstvo u službenom posjetu Bruxellesu

Od Belgije i financijska pomoć

Hrvatsko izaslanstvo na čelu s premijerom *Ivom Sanaderom* nastavilo je europsku turneju posjetom Bruxellesu. Hrvatski ministar vanjskih poslova *Miomir Žužul* se sastao s belgijskim kolegom *Luisom Michelom* koji je nakon razgovora istaknuo kako je Belgija spremna pružiti Hrvatskoj svu potrebnu pomoć na njezinu putu prema Europskoj uniji.

Ministar Michel je najavio i da će Belgija financijski pomagati programe za povratak izbjeglica te pružiti stručnu pomoć Hrvatskoj za prilagodbu europskim standardima. Riječ je o pretpripravnim programima koje je Belgija odobrila Bugarskoj i Rumunjskoj, zemljama kojima je ulazak u članstvo obećan 2007. godine.

Šef belgijske diplomacije je najavio da će uskoro posjetiti Hrvatsku.

Predsjednik Europske komisije *Romano*

Prodi povezao je objavljivanje mišljenja o hrvatskoj kandidaturi s ratifikacijom Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) između Hrvatske i EU-a u zemljama članicama koje to još nisu učinile.

Postoji zajednička volja da se to učini čim Nizozemska i Velika Britanija ratificiraju SSP, rekao je Prodi na konferenciji za novinare nakon susreta s hrvatskim premi-

jerom *Ivom Sanaderom* u Bruxellesu.

Predsjednik Prodi je izjavio da cijeni prve korake hrvatske Vlade u pogledu pomirbe i približavanja Europi. Dakako, postoje još mnoga pitanja koja treba riješiti, istaknuo sam pitanje suradnje s Haškim sudom, granice sa Slovenijom, problem manjina, ali to neće dugoročno usporiti našu suradnju i volju da započnemo pregovore što prije, rekao je Prodi.

Premijer Sanader zahvalio je Prodiu na potpori Hrvatskoj, istaknuvši da su Komisija i njezin predsjednik pozdravili prve poteze hrvatske Vlade u pogledu suradnje s Haškim sudom, povratka izbjeglica i reforme pravosuđa. Hrvatska javnost se nada da će avis biti pozitivan i da ćemo dobiti status kandidata, a ja sam siguran da će se to i ostvariti ako ispunimo tražene kriterije, rekao je premijer Sanader.

Izaslanstvo hrvatske Vlade u službenom posjetu Vatikanu

Papa *Ivan Pavao II.* primio je 8. siječnja u Vatikanu u audijenciju izaslanstvo hrvatske Vlade predvođeno premijerom *Ivom Sanaderom*. Hrvatski premijer darovao je Svetom Ocu rimski triptih na hrvatskom jeziku, a Papa je svim članovima izaslanstva podijelio blagoslov i krunice. U izaslanstvu hrvatske Vlade su ministar vanjskih poslova *Miomir Žužul* te ministar kulture i predsjednik Vladine komisije za odnose s vjerskim zajednicama *Božo Biskupić*.

Hrvatska i dalje može računati na potporu Svete Stolice na putu k Europskoj uniji, izjavio je nakon audijencije premijer Sanader. Dodao je kako je iznimno zadovoljan razgovorima koje je u četiri oka održao sa Svetim Ocem.

Na tom putu, nastavio je, vrlo je važna i potpora vatikanske diplomacije. Hrvatska i Sveta Stolica već niz godina održavaju

dobre odnose koji su, među ostalim, potvrđeni i trima pastoralnim pohodima Svetog Oca Hrvatskoj. Sveta Stolica, podsjetio je Sanader, prije 12 godina učinila je presedan priznavši neovisnost Hrvatske prije drugih zemalja međunarodne zajednice.

Hrvatski premijer je nakon audijencije razgovarao i s vatikanskim državnim tajnikom kardinalom *Angelom Sodanom* te s tajnikom za odnose s državama *msgr. Giovannijem Lajolom*.

Kardinal Sodano pohvalio je prve poteze nove hrvatske Vlade te ponovio potporu Vatikanu Hrvatskoj u ispunjenju njezinih vanjsko-političkih strateških ciljeva, rekao je ministar vanjskih poslova *Miomir Žužul*. Dodao je da je jedna od tema razgovora sa Sodanom bilo i pitanje novog Ustava EU-a, koji zbog razlika u stajalištima unutar zemalja članica Unije još nije prihvaćen. Hrvatska, naglasio je Žužul, u

tom pitanju dijeli stajalište Vatikanu, koji smatra da u Ustavu EU-a kršćanstvo treba biti navedeno kao bitna odrednica europske civilizacije.

Madžar: Srbija se umorila od sprečavanja Crne Gore da ode

Govoreći na tradicionalnim Božićnim raspravama, koje se već 12 godina održavaju na Badnju večer na Ekonomskom fakultetu u Podgorici *prof. dr. Ljubomir Madžar* govorio je o dometima ekonomske politike Vlade Srbije i ocijenio da su jedna od teškoća za tu Vladu bili i nesređeni odnosi s Crnom Gorom. Madžar je ocijenio da problem nije toliko u Srbiji, koliko u samoj Crnoj Gori. »U Crnoj Gori ne može da se oformi dovoljna politička volja da se raskine sa Srbijom. Kada bi u Crnoj Gori bilo dovoljno političke volje za raskid, siguran sam da Srbija to ne bi pokušala da spriječi, čak i kad bi neki htjeli«, rekao je Madžar. On je rekao da je Srbija više umorna od tih sprečavanja za koje više nema snage, niti spremnosti.

Dva tjedna pregovora nije urodilo plodom

Srbija čeka novu Vladu

Piše: Goran Peić

Prošla su dva tjedna otkako su građani glasovali na prijevremenim parlamentarnim izborima, a Srbija i dalje ne zna kakvu će vladu dobiti, niti hoće li je uopće dobiti. Odlučni radikali već 29. prosinca uputili su poziv DSS-u, jedinom potencijalnom partneru s kojim bi mogli oformiti održivu vladu. S druge strane, mnogo premišljanja i pregovora očekuje četiri stranke demokratskog bloka prije nego što dođu do konačne odluke glede formiranja vlade.

Pokazalo se kako nesumnjivo najveća odgovornost leži na *Vojislavu Koštunici* i DSS-u, budući da niti radikalna niti antimiloševićevska opcija ne može tvoriti vladu bez ove stranke. Upravo zbog svoje pivotalne pozicije, Koštunica se sada nalazi pod velikim pritiskom međunarodne zajednice da ne formira vladu s radikalima. Međutim, Koštunica je, također, pod pritiskom vlastite mu stranke da ne uđe u koaliciju s demokratama, jer bi mu takav potez navodno oduzeo trećinu, ili čak polovicu njegova elektorata. Bilo kako bilo, DSS se sada nalazi između čekića i nakovnja, pošto je jasno da neće biti u mogućnosti ispuniti narodu data obećanja u potpunosti, ma kako god da se okrene.

PREGOVORI IZMEĐU STRANAKA: Prvi krug bilateralnih pregovora započeo je u ponedjeljak 5. siječnja, razgovorom čelnika DSS-a s predstavnicima preostale tri stranke iz demokratskog bloka -DS, G17 Plus i SPO-NS. Potom su sve parlamentarne stranke odbile Koštuničin prijedlog oko formiranja koncentracijske vlade. Drugi krug pregovora inicirala je DS u četvrtak 8. siječnja, čiji su predstavnici razgovarali s liderima G17 Plus. Istoga dana koalicija SPO-NS održala je sastanke s G17 Plus i s demokratama. Ako je suditi po izjavama lidera ove tri stranke, nikakav konkretan sporazum nije postignut, a razgovori su bili preliminarne karaktera radi

utvrđivanja zajedničkih elemenata. U isto vrijeme, Vojislav Koštunica i *Tomislav Nikolić* složili su se da je prioritet formiranje parlamenta. Prema njihovim riječima, predavanje konačnih lista zastupnika u bu-

dućem srbijanskom parlamentu, kao i konstitutivna sjednica novog »demokratskog i legitimnog« parlamenta, trebali bi se obaviti što prije, a po mogućnosti do kraja ovoga tjedna.

PREGOVORI UNUTAR STRANAKA: Prošle subote održan je najvažniji sastanak sve četiri stranke demokratskog bloka u sjedištu DSS-a u Beogradu. Predsjednik DSS-a i domaćin skupa Vojislav Koštunica, rekao je kako su stavovi svih stranaka sada sasvim jasni, te kako očekuje da će struktura buduće vlade biti poznata javnosti do kraja idućeg tjedna.

No, prije nego što dođe do konkretnog dogovora oko strukture vlade, neophodno je održati sjednice glavnih odbora dviju najznačajnijih stranaka demokratskog bloka, DS-a i DSS-a. Glavni odbor DSS-a očekuje se u srijedu, dok je sedmosatna sjednica Glavnog odbora Demokratske stranke održana u nedjelju. Obilježile su je oštre rasprave između dužnosnika *Zorana Živkovića*, *Borisa Tadića*, i *Čedomira Jovanovića*. Naime, sudionici sjednice nisu se mogli složiti oko modaliteta sudjelovanja u novoj vladi. Neki čelnici stranke spremni su podržati manjinsku vladu, pod uvjetom da nastavi započete reforme. Zo-

ran Živković izrazio je i mogućnost da demokrate uđu u vladu Srbije, s tim da DS ne želi ulaziti u vladu koja bi bila oročena na godinu dana, već samo u onu koja bi izdržala pun četverogodišnji mandat. Čedomir Jovanović, s druge strane, naglasio je kako DS uopće ne treba ulaziti u vladu s DSS-om, jer je, kako je rekao, Vojislav Koštunica Miloševićev »alter-ego« i »epigon«, čovjek kojem nije teško obećati da neće u vladu s DS-om. Jovanović je zaključio kako DSS treba formirati vladu s onima s kojima su prethodnu vladu i srušili, te da demokrate nemaju što tražiti s njima u vladi. (Moguće je da bi se ovakav stav proveden u praksi povoljno odrazio na rejting Demokratske stranke, ali bi se teško mogao povoljno odraziti na Srbiju kao takvu.) Na koncu sjednice Glavni je odbor ovlastio Živkovića i Tadića da ravnopravno zastupaju interese stranke na predstojećim međustranačkim pregovorima.

STANJE STVARI: Kako stvari trenutno stoje, postoje značajna razmimoilaženja unutar demokratskog bloka oko izgleda i trajnosti buduće srpske vlade. DS je još prošloga tjedna najavila mogućnost podržavanja manjinske vlade. Zoran Živković je također izjavio kako bi njegova stranka bila spremna i ući u tu vladu, ali samo pod uvjetom da ne bude oročena. *Miroslub Labus*, pak, kaže da bi G17 Plus najviše odgovarala vladu oročena na dvije go-

Prekršen sporazum

Medju ostalim, Čedomir Jovanović optužio je Zorana Živkovića za neuspjeh manjinskih stranaka, zbog čega manjine neće biti zastupljene u budućem sazivu parlamenta. Prilikom gostovanja u prošlotjednoj emisiji »Nije srpski ćutati« na BK televiziji, jedan od lidera Koalicije za toleranciju Nenad Čanak, potvrdio je ove navode. U intervjuu za »NIN« József Kasza kaže kako su on i Rasim Ljajić imali sporazum sa Živkovićem oko zajedničkog nastupa na izborima, ali da su »preko televizije saznali da Demokratska stranka ide sama«, što je Kasza okarakterizirao kao nekorektno i nekulturno (NIN, broj 2767, 9. siječnja).

Pregovori SRS-a i DSS-a

Sličnosti između radikala i Koštuničinih demokrata nisu precijenjene – prema nekim saznanjima, lideri dviju stranaka vodili su plodonosne pregovore oko podjele skupštinskih funkcija, što bi mogao biti i nagovještaj dalje suradnje.

dine, dok Koštunica preferira koncentracijsku vladu. Budući da je taj prijedlog odbijen od strane svih parlamentarnih stranaka, DSS bi najradije formirala manjinsku vladu oročenu na najduže godinu dana, što je, kako kaže dopredsjednik DSS-a *Dragan Maršićanin*, sasvim dovoljno da bi se promijenio ustav i napravio diskontinuitet s bivšim režimom. Naravno, ne treba još isključiti mogućnost da DSS uđe u koaliciju s radikalima, o čemu je imao odlučivati Glavni odbor ove stranke. Što se tiče SPO-a i Nove Srbije, *Vuk Drašković* i *Velimir Ilić* jasno su naznačili kako ne žele ulaziti

u manjinsku vladu, jer bi takav aranžman bio krajnje nestabilan zbog nesuglasica između DS i DSS.

Poslije svega navedenog, jedino je izvjesno kako će stranke demokratskog bloka morati pristati na značajne kompromise budu li željele tvoriti novu vladu. Ukoliko se DSS odluči formirati vladu s radikalima – što jest jednostavnije, ali i rizičnije, rješenje – izvjesno je da međunarodna zajednica neće potpomoći takvu vladu. Pa ipak, kako sve u životu ima svoj pozitivan i negativan aspekt, takav scenarij možda ne bi bio u cjelosti loš – Koštunici bi mo-

gao opasti rejting, radikalima bi se vjerojatno morali ozbiljnije upristojiti, pri čemu bi i jedni i drugi najzad dobili priliku pokazati koliko (malo) zaista mogu učiniti za ovu zemlju. Niti jedna vlada, pa ni ova, nije Bogom dana, te je stoga normalno da loša rješenja potaknu iznalaženje boljih, što je endemično za svaki demokratski poredak i predstavlja konstitutivni dio evolucije kolektivne političke svijesti oličene u političkoj eliti jedne zemlje. Preostaje jedino nada da će ovi izbori, kao i čitavo postizborno iskustvo, biti vrijedna pouka za političku elitu i građane ove zemlje. ■

József Kasza, potpredsjednik Vlade Srbije

»Ne smijemo se igrati međunacionalnim odnosima«

»Sve učestaliji napadi na hrvatsku zajednicu jesu napadi na sve nas koji živimo na ovim prostorima. Takvim postupcima u stvari netko želi narušiti dobre odnose i među ostalim zajednicama u Subotici, što najbolje pokazuje i natpis na pravoslavnoj crkvi i razbijanje prozora na njoj, rekao je József Kasza, predsjednik Saveza vojvođanskih Mađara u povodu incidenta koji posljednjih dana potresaju Suboticu. Prijetnja ubojstvom koja je upućena novinarima »Hrvatske riječi« jeste ostatak iz devedesetih godina prošlog stoljeća, kada je to bilo tako reći »u modi«.

Kasza je saopćio da je nakon razgovora sa načelnikom subotičkog SUP-a Svetislavom Rajšićem, kojem je prisustvovao i gradonačelnik Géza Kuczera, kao i predsjednik Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća Lazo Vojnić Hajduk, dobivena uvjerenja od načelnika da se najo-

zbiljnije radi na rasvjetljavanju ovih događaja.

– Sačekat ćemo rezultate policije. Ja želim zamoliti sve građane da pomognu u rasvjetljavanju ovih (ne)djela, bez obzira iz koje sredine dolazi počinitelj. Moramo znati da je to atak na sve nas koji zajedno živimo na ovim prostorima... Osobno smatram da se ničim ne mogu opravdati ovakvi postupci. Nemojmo se igrati s ovim stvarima, jer

smo imali prilike da u neposrednom susjedstvu vidimo kako samo jedna iskra može zapaliti međunacionalne odnose. Toliko moramo biti odgovorni, i prema sebi i prema budućim generacijama, rekao je Kasza na jučerašnjoj konferenciji za tisak.

On je također istaknuo kako se to može ocijeniti kao »metoda bivše DB«.

Ta je služba je devedesetih godina istim metodama trovala i ovu i mnoge druge sredine, vješto je organizirala i paravojne formacije. I nije točno da ta služba nema načina otkriti počinitelje – osim kad su oni sami organizatori, rekao je Kasza, osudivši također i vandalizam na pravoslavnoj crkvi u Subotici.

Nekome se očito nije dopalo što je József Kasza otišao u pravoslavnu crkvu i što održavam i dobre odnose s njima. A svejedno je tko je taj kome to smeta – je li Mađar, ili Srbin, sasvim svejedno.

V. L.

Priopćenje predsjednika IO HNV-a Laze Vojnić Hajduka u povodu najnovijeg incidenta

Prijetnje i zastrašivanje Hrvata se nastavljaju

Nakon najnovijeg incidenta i anonimnih telefonskih prijetnji uposlenicima »Hrvatske riječi«, predsjednik Izvršnog odbora HNV-a Lazo Vojnić Hajduk izdao je sljedeće priopćenje:

»U Subotici i dalje divlja nacionalna mržnja i netrpeljivost. Uposlenicima »Hrvatske riječi« bila je ponovno telefonska prijetnja 'bit ćete svi mrtvi...' (13. siječnja 2004. godine). Očito su se strasti pojedinih »patriota« i nacionalista još više zahuktale. Iz dana u dan potvrđuje se žalosna činjenica kako postojanje nacionalne mržnje prema Hrvatima dobija sve više argumenata. Podstrekavanje mržnje, zastrašivanja i prijetnje postaju svakodnevnica. Hrvati su meta napada. Nije li to posljedica predizbornih govora, praznih obećanja, lažnog patriotizma i konačno rezultata izbora? Tko će zaštititi Hrvate, državljane SCG i Republike Srbije? Gdje su organi gonjenja? Zar treba da se dogodi tragedija izazvana od strane razularenih i krvožednih bolesnih umova i da onda stupe u akciju? Ne želim žigosati niti prejudicirati identifikaciju počinitelja, ali nije teško razabrati, ako se malo povežu događaji koji se se zbili u SUR »Dukat« sredinom prosinca 2003. godine, pa do najnovijih prijetnji putem telefona uposlenicima »Hrvatske riječi« 13. siječnja 2004. godine, da se radi o smišljenim akcijama. Svjedok sam jednog takvog događaja; počinitelji su mladi, nasilničkog ponašanja, prepoznatljivog govora i naglasaka u govoru. Zar su oni došli ovdje u Suboticu činiti ono zbog čega se ne smiju vratiti na svoja ognjišta? Takva politika, takvo ponašanje, takva kultura ne pripada europskoj Subotici. Mi Hrvati, s ostalim Subotičanima gradili smo suživot i toleranciju stoljećima i te demokratske opcije digli smo na europsku razinu. Netko nam hoće, neznam po koji put, to oduzeti. Nećemo to dopustiti i zato najoštrije prosvjedujem i apeliram na sve relevantne čimbenike, posebice na policiju, da što prije učini sve kako bi otkrili počinitelje i uneli mir i red u građanski i demokratski život na koji ima pravo svaki građanin ove zemlje.«

Helsinški odbor za ljudska prava

Antihrvatski ispadi postaju tendencija

»Helsinški odbor za ljudska prava u Srbiji ponovno upozorava javnost na eskalaciju antihrvatskih ispada, posebno nakon izvanrednih parlamentarnih izbora. Nakon incidenta u Somboru, subotičkom naselju Mala Bosna i, u dva navrata, u Tavankutu, gdje je rušena bista Matije Gupca, predmetom anonimnih prijetnji postala je redakcija »Hrvatske riječi«. U kratkom roku, redakciji je, u tijeku današnjeg dana, u tri navrata zapriječeno: »Ustaše, ako još jednom izađe vaš list sve ću vas pobiti. Vi ste ubili moje dijete« i »Svi ste mrtvi«.

Rušenje spomenika i napadi na institucije manjinskih zajednica, u konkretnom slučaju hrvatske, govore o radikalizaciji prilika do koje je došlo nakon uspona desnice u Srbiji. Helsinški odbor za ljudska prava osuđuje prijetnje upućene na adresu jedinog tjednika na hrvatskom jeziku u Srbiji i zahtijeva od nadležnih organa da poduzmu sve potrebne mjere kako bi se ovakve i slične uznemiravajuće pojave ubuduće spriječile.

Predsjednik Srpskog narodnog vijeća Milorad Pupovac je izjavio kako dolazak radikalne desnice na vlast u Srbiji predstavlja veliku teškoću srpskoj zajednici u Hrvatskoj, a pomenuti incidenti već ukazuju na jasan trend koji potire sve napore prethodne vlade da se nađe modus vivendi s manjinama. ■

Zajedničko priopćenje čelnika SO Subotica

Otkriti počinitelje

Zajedničko priopćenje izdali su predsjednik i oba potpredsjednika SO Subotica – Géza Kucsera, Lazar Baraković i Saša Vučinić.

»Lokalna samouprava sa zabrinutošću prati neželjene događaje koji su u suprotnosti s tradicijom dobrih međunarodnih i međuljudskih odnosa u našem gradu.

Zajednički osuđujemo sve incidente koji su proteklih dana i tjedana uznemirili Subotičane. To se posebice odnosi na prijetnju koja je upućena novinarima »Hrvatske riječi«, što je dosada najteži incident. Pozivamo sve građane da svoju energiju usmjere na kreativne i pozitivne ciljeve. Zajednički cilj svih Subotičana je da naš grad prosperira i da bude prepoznat po pozitivnim stvarima. Ujedno tražimo od nadležnih organa da identificiraju počini-

Lazar Baraković

Promatračka misija EU o incidentima protiv Hrvata u SCG Potreseni događajima

Predsjedniku Nacionalnog vijeća hrvatske nacionalne manjine mr. sc. Josipu Ivanoviću stigao je od strane Promatračke misije Europske unije 7. siječnja odgovor na izvješće o incidentima usmjerenim protiv Hrvata na ovim prostorima. U odgovoru stoji:

»Poštovani gospodine Ivanoviću! Potreseni smo događajima o kojima ste nas obavijestili.

Ako je moguće željeli bismo Vas i osobno posjetiti, da razgovaramo o tim događajima i o općoj situaciji Hrvata u Vojvodini. Datum sastanka bi mogao biti poslije 17. januara 2004. godine.

Molimo Vas da nas obavijestite kada biste Vi imali vremena da nas primite.«

Odgovor je potpisala *Alexandra Wagner*, zamjenica šefa ureda Promatračke misije Europske Unije u Beogradu. ■

Sastanak kod načelnika subotičkog SUP-a

Obećana pomoć policije

Na zahtjev potpredsjednika Vlade Srbije Józsefa Kasze, u srijedu 14. siječnja održan je sastanak kod načelnika subotičkog SUP-a Svetislava Rajšića. Pored Kasze, prisutni su bili i predsjednik SO Subotica Géza Kucsera, predsjednik Izvršnog odbora HNV-a Lazo Vojnić Hajduk, v. d. predsjednika DSHV-a Petar Kuntić i potpredsjednik HNS-a Branko Hrovat. Nakon sastanka Lazo Vojnić Hajduk izjavio je za »Hrvatsku riječ«:

»Tema razgovora bili su učestali izgedi i napadi na Hrvate i mi smo predstavili situaciju u subotičkoj općini i šire, gdje su se dogodili poznati izgedi - u Tavankutu, Somboru, Maloj Bosni i Subotici. Načelnik SUP-a je s uvažavanjem prihvatio sve primjedbe i apele koje smo uputili i obećao punu suradnju i zaštitu svih građana Subotice bez obzira na nacionalnu i vjersku pripadnost. Zajednički zaključak je da organi SUP-a ulažu izuzetno velike napore u pripremi za otkrivanje vinovnika svih incidenata. Načelnik SUP-a je bio kategoričan u iskazu da se ni jedan građanin subotičke općine, bez obzira na nacionalnu ili vjersku pripadnost, ne smije smatrati nezaštićenim, jer policija nastoji konkretno obaviti svoj posao.« ■

I zagrebački novinari iskusili nekulturu ovdašnjih vandala Ispljuvano vozilo »Jutarnjeg lista«

Tijekom boravka u Subotici i razgovora s predsjednikom HNV-a mr. Josipom Ivanovićem, novinarska ekipa »Jutarnjeg lista« doživjela je neprijatnost.

»Dana 7. siječnja u prijedpodnevnim satima novinarka »Jutarnjeg lista« gospođa *Snježana Pavić* i fotoreporter *Jurica Galoić* posjetili su Ured HNV-a i obavili sa mnom dulji razgovor o situaciji u hrvatskoj zajednici nakon republičkih parlamentarnih izbora«, kaže mr. Ivanović. »Nakon obavljenog razgovora, otpratio sam goste do parkinga hotela 'Patria', gdje smo njihov automobil (zagrebačke registracije) zatekli odvratno popljuvanog. Tako su naši gosti i na vlastitoj koži mogli osjetiti dio atmosfere koja se pokušava stvoriti glede Hrvata ovdje. Kao predstavnik hrvatske zajednice u Srbiji i Crnoj Gori, kao predsjednik Nacionalnog vijeća hrvatske nacionalne manjine, želim vjerovati da se ipak radi samo o pojedinim i slučajnim nekulturnim ispadima, a ne o smišljenom davanju signala pripadnicima hrvatske zajednice na ovim prostorima. I ovom prilikom ponovno u ime Nacionalnog vijeća hrvatske nacionalne manjine i u svoje osobno ime pozivam sve ljude dobre volje da učine maksimalne napore da se sačuva mirni suživot ljudi svih nacionalnosti na ovim prostorima.« ■

Podrška i suosjećanje

Podršku redakciji »Hrvatske riječi« nakon anonimnih prijetnji uputili su treći tajnik Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu Stipan Medo, zatim konzul u Generalnom konzulatu RH u Subotici Miroslav Kovačić, predsjednik Odbora za informiranje Skupštine AP Vojvodine Đorđe Subotić, koordinator novosadskog Ureda Helsinškog odbora za ljudska prava Pavel Domonji, kolege novinari iz više redakcija, te mnogi drugi prijatelji »Hrvatske riječi«. ■

Udruženje novinara Srbije Spriječiti daljnju eskalaciju

»Udruženje novinara Srbije najoštrije osuđuje učestale telefonske prijetnje smrću novinarima tjednog lista »Hrvatska riječ« u Subotici, i od istražnih organa zahtijeva što brže otkrivanje počinitelja ovih, ali i drugih incidenata i njihovih eventualnih nalogodavaca.

Smatramo kako je otkrivanje vinovnika ovih izgeda preko potrebno, kako bi se tenzije i u redakciji 'Hrvatske riječi' i u javnosti smirile. Ostavljanje ovakvih slučajeva neriješenim, otvara prostor za dnevno-političke insinuacije i daljnju eskalaciju incidenata kojih je posljednjih dana u Subotici i okolnim općinama bilo na pretek.« ■

Tomislav Bogunović, predsjednik Skupštine općine Bač

Poštujemo svaki narod i vjeru

*Granični prijelaz Plavna-Vukovar je u funkciji, ali za sada samo malim privatnim čamcima * Apeliram da se ubrza rješavanje problema i da se uspostavi i međugranični promet skelom, da zahtjevi ne leže u ladicama u Zagrebu i Beogradu * Odlični odnosi s Veleposlanstvom RH u Beogradu i s Generalnim konzulatom RH u Subotici*

Razgovor vodio: Ivan Andrašić

Podunavska općina Bač jedna je od nacionalno najmješovitijih u Vojvodini. U bližoj povijesti, tijekom ratnih devedesetih godina, stanovnici ove općine bili su svjedoci, pa i žrtve, mnogih strahota koje rat nosi. Kroz Bač i sela ove općine – Vajsku, Plavnu, Bodane – prošle su tisuće srpskih izbjeglica iz Hrvatske, a mnogi ovdašnji autohtoni Hrvati odlazili su, pod pritiskom ili preventive radi, u suprotnome smjeru. Danas je sve to prošlost, ali ljudi pamte. Na čelu Skupštine općine Bač od 2000. godine nalazi se Tomislav Bogunović, čovjek kojega njegovi sugrađani uvijek ističu kao tolerantnog, a Hrvati posebno kao njima naklonjenog, gradskog čelnika.

HR: Poznato je kako je Bač nekad bio kulturno, duhovno, gospodarsveno, zanatsko i trgovačko središte ove regije. Gdje je Bač danas?

Zbog novih uvjeta, prvenstveno novih tokova prometa, Bač je ostao po strani. Naša je zadaća vratiti ga na kolosijek na kojem je bio. Teško će biti vratiti mu onaj stari sjaj i pozicije, onu prepoznatljivost koju je imao u prošlosti. Bač može postati izuzetno dobra turistička destinacija, ogromna prednost nam je rijeka Dunav, koja protječe kroz našu općinu duljinom od 43 kilometra, te ogromne šume, koje tvore 17 posto teritorija naše općine. Dakle, sama priroda nam daje idealne uvjete za razvoj lovnog i ribolovnog turizma, a na području naše općine postoje i mnogi povijesni i arheološki lokaliteti, atraktivni za inozemne posjetitelje. Velika prilika za »izlazak u svijet« nam je poljoprivreda, koja nam daje dobar temelj za razvoj postojećih i stvaranje novih prerađivačkih kapaciteta. Najkrupniji postojeći subjekti su nam šećerana, koja je privatizacijom stala na zdrave noge, te oni u okviru poljoprivrednih kombinata »Labudnjača« i

»Agrobačka«. »Labudnjača« je i površinama i prinosima danas među prvima u Srbiji, a nadam se i da će »Agrobačka« privatizacijom zauzeti nekadašnje pozicije, kad je upošljavala oko 600 radnika. Dobro posluje i »Slavija«, tekstilno-prerađivačka tvornica, nastala od pogona osječke »Slavonije«. Ovo poduzeće upošljava oko 500 radnika. Naša budućnost su mala, obiteljska poduzeća, koja već nastaju u našoj općini. Mogu se pohvaliti da smo već postali najveći proizvođači sirkove metle u Europi. Petnaestak obiteljskih poduzeća pravi godišnje između dva i pol i tri milijuna metli, koje se izvoze u zapadne zemlje. Tu su nam još, što u radu, što u projektima, mala poduzeća za preradu drveta, voća, povrća, te jagodičastog voća. Korist je dvostruka: sami prerađujemo svoje sirovine, izbjegavajući njihovu jeftinu prodaju, a istodobno upošljavamo i svoju radnu snagu.

HR: Dokle se u Općini Bač stiglo s procesom privatizacije?

Puno toga je već obavljeno. Za privatizaciju su nam ostala tri poduzeća: »Agrobačka«, koja ide na aukciju, te »Labudnjača« i »Slavija«, koje idu na tender. Ostala poduzeća su privatizirana, tako da već rade po novim principima. Privatizacijom šećerane riješili smo najveći gospodarstveni problem u općini. Šećerana sad radi, stari dugovi su sanirani, novi vlasnik je već uložio značajna sredstva u proizvodnju, tako da već imamo neke pozitivne pomake. Pravi rezultati pokazat će se tek u sljedećoj sezoni, za kada je novi vlasnik najavio i proširenje proizvodnje. Bilo je nekih sitnijih problema u manjim poduzećima, oni su riješeni u međusobnim dijalozima između radnika i novih vlasnika. Dobro je što je tako, vlasnik mora shvatiti da je i radnik sa svojih 30 posto kapitala snaga koju treba poštovati.

HR: Kakvi su financijski efekti od privatizacije?

Iako je šećerana prodana za tri eura, mi smo jako zadovoljni. Novi vlasnik – »MK Commerce« – naslijedio je ogromne dugove, koje je sanirao, a najvažnije je to što je šećerana u funkciji. Mi smo s vlasnikom šećerane napravili ugovor o financiranju lokalne zajednice u sljedećih pet godina i to s 50.000 eura godišnje. Novac od privatizacije ostalih poduzeća već je u cijelosti uplaćen i upotrijebljen je za komunalne djelatnosti na području općine Bač. Mislim da smo jedna od rijetkih općina koje su uspjele realizirati sredstva od privatizacije, predviđena za razvoj lokalne zajednice.

HR: Po nacionalnoj strukturi, općina Bač je među najheterogenijima u Vojvodini. Kakvi su međunarodni odnosi?

Po mojoj spoznaji, u općini Bač živi preko 20 nacija. Imamo, koliko znam, jedini u Vojvodini čak i muslimansku zajednicu. Žitelji su nam izmiješani, u svakoj ulici, u svakom selu, a općina Bač je poznata po najvećem broju mješovitih brakova. I naša Skupština općine je šarolika. Imamo odbornike Srbe, Hrvate, Mađare, Slovake, Rumunje... Mislim da su zastupljeni skoro svi narodi koji ovdje obitavaju. To je sigurno garancija da ne može ponovno doći do pojave problema iz devedesetih godina proteklog stoljeća. Posebno mi je drago da sam jedan od ljudi koji su znatno utjecali na punu suradnju predstavnika različitih konfesija u Općini Bač. Najbolja ilustracija tih odnosa je gradnja nove pravoslavne crkve u Baču. Među najvećim donatorima ima i katolika i evangelista, a posebnu zahvalnost dugujem gospodinu *Jakovu Fajferu*, župniku apatinskom i odžačkom, koji je stavio na raspolaganje ogromnu građevinsku skelu, dok hram ne bude završen. Puno izdvajamo i za kulturu – moj stav je da svaka nacionalna zajednica treba njegovati svoju baštinu. Prije tri godine, iako nemamo baš veliki postotak žitelja mađarske nacionalnosti, ovdje su održani Dani kulture vojvođanskih Mađara. Prije oko godinu dana, poduprli smo osnivanje HKUPD »Dukat« Vajska-Bodani, a raduje me svaki njihov poziv i rado sam nazočan prigodom njihovih manifestacija.

HR: Velikim dijelom općina Bač je u pograničnom području. Imate 43 kilometra Dunava, odnosno granice s Republikom Hrvatskom. Je li to prednost, ili opterećenje u kontekstu zbivanja iz proteklih godina?

U svim normalnim državama, u svim normalnim uvjetima, granica je uvijek prednost. Već nekoliko dana po preuzimanju vlasti 2000. godine jedna multinacionalna delegacija općine Bač posjetila je g. *Vladimira Štengla*, gradonačelnika Vuko-

vara. Tom prigodom dogovorili smo oblike suradnje koji su u interesu građana Općine Bač, kao i žitelja vukovarske regije. Mi smo prvi susjedi, moramo surađivati, Dunav nas treba spajati, a ne razdvajati. Ne možemo na njega gledati kao na granicu, već kao na kičmu koja će nam omogućiti ulazak u punopravno članstvo europske zajednice Dunav-Drava-Sava, skupa s općinama Sombor i Apatin.

HR: Što je sa skelom Plavna-Vukovar i graničnim prijelazom Vajska?

Upravo smo dovršili razgovore s ljudima iz elektrodistribucije Sombor, koja će izvesti radove na osvijetljavanju spomenutog graničnog prijelaza s naše strane. Granični prijelaz je u funkciji, malogranični promet je uspostavljen, ali se sve svodi na prijelaz malim, privatnim čamcima. Puni promet će se ostvariti tek uspostavljanjem prijevoza skelom. Općina Bač je spremna osloboditi svih taksi iz svoje nadležnosti onog koji bi preuzeo upravljanje i prijevoz skelom. Budite sigurni da ovaj problem zbog nas uopće ne bi postojao, problem moraju riješiti više instance. I ovim putem bih apelirao na subjekte koji mogu utjecati na ubrzanje rješavanja zahtjeva koji leže u nekim ladicama u Zagrebu ili Beogradu. Možda je to vezano i za globalni problem granice između SCG i RH, ali mislim da time ne treba opterećivati lokalno pučanstvo. To je već posao za visoke dužnosnike.

HR: U ratnim godinama bilo je velikog priljeva izbjeglica u mjesta općine Bač, kao i iseljavanja pripadnika nacionalnih manjina. Kako se to odrazilo na etničku sliku općine i kakve su posljedice ostale?

Pošto smo u graničnom području, normalno je da najveći broj onih koji su bježali od zla i nesigurnosti prođu upravo ovuda. Skela Borovo selo-Vukovar-Plavna za mnoge je tih dana i mjeseci bila jedini spas, jedini izlaz u svijet. Kroz našu općinu prošlo je jako puno ljudi, no nije se zadržao veliki broj. Vjerojatno su imali bolje destinacije. Po posljednjem popisu imali smo 1.150 izbjeglih, ali i taj broj smo

znatno smanjili – projektima za njihovo zbrinjavanje. Izgrađen je određeni broj izbjegličkih kuća po principu samogradnje, a pred nama je i akcija otkupa starih kuća za izbjeglice, na bazi kreditiranja. U tijeku su pregovori s bankama koje bi bile u stanju pratiti ovu akciju svojim kreditnim sredstvima. Ovo pogoduje i žiteljima starosjediocima, jer u selima naše općine imamo puno starih kućanstava i praznih kuća, koje vlasnici jednostavno nemaju kome prodati. Ovakvim potezom donijet ćemo korist i starosjediocima i izbjeglicama.

Jedan broj izbjeglica riješio je svoj status putem zamjene kuća, najviše u selima prema Dunavu. Žitelji Plavne, Vajske i Bođana, mahom Hrvati, mijenjali su s došljacima kuće i imanja, za slične i istočnoj Slavoniji i zapadnome Srijemu. To je bio međusobni dogovor tih ljudi, njihova dobra volja. Bio sam nazočan tih godina na ovom području, ali nisam bio sudionik zbivanja. Svaka sila mi je strana, po uvjerenju sam pacifist. Bilo je raznih neprijatnosti: bacanja bombi, premlaćivanja, prijetnji, no drago mi je da je većina krivaca identificirana i kažnjena. Mislim da nas je sve to opametilo i da se nikad više neće ponoviti. Što se strukture žitelja tiče, po popisu iz 2002. godine imamo oko 500 birača više nego ranije. To su došljaci koji su

dobili državljanstvo, a samim tim i pravo glasovanja. Ti ljudi, koji su došli i ostali, koji su ili putem samogradnje, ili putem otkupa kućanstava riješili svoj status, ljudi su koji su se bavili poljoprivredom i tamo odakle su došli, a to čine i ovdje.

HR: Veliki dio žitelja općine Bač obitava u selima. Ta populacija, uglavnom, živi od poljoprivrede, koja je na najnižim granama unazad pedesetak godina. Vidite li izlaz za njih?

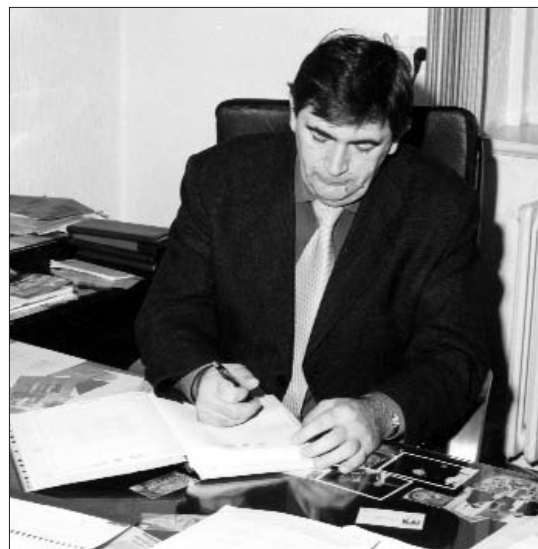
Izlaz je, prije svega, u promjeni strukture proizvodnje. Kod nas su ljudi navikli da zasiju pšenicu ili kukuruz, drže malo stoke i da tako preživljavaju. Dobra strana dolaska izbjeglica iz Slavonije jest donošenje novih navika u vezi poljoprivredne proizvodnje. Ugledajući se na njih, stariji se sve više okreću povrtarskoj proizvodnji, plastenici, jednom riječju, svakodnevnom radu. Takav rad donosi i veće konstantnije prinose. Već sada imamo nekoliko obitelji koje su se orijentirale na uzgoj povrća u plastenici. Imamo kvalitetno zemljište, imamo dobru mrežu kanala za navodnjavanje, a isto tako i dobru i vrijednu radnu snagu. Svi predujeti za

odlaze. Kako riješiti taj problem?

Bač je jedna od rijetkih općina koja je uspjela zaustaviti proces općeg starenja. Valjda smo jedina općina u Vojvodini koja ima trend rasta broja žitelja u odnosu na popis iz 1991. godine. Kod nas je do velikog smanjenja broja žitelja došlo 1965. godine, poslije velikih poplava. Već spomenutim programima mi »vraćamo život« u sela. Imali smo velikih komunalnih ulaganja, izgradili smo kvalitetne ceste, vodovodi su sređeni, sela imaju kvalitetnu elektromrežu. Sad je na nama još samo da nastavimo s projektiranim programima oživljavanja poljoprivrede. Mislim da će to na neki način privući mlade da se okrenu selu i poljoprivredi, a većim zaradama omogućit će i kvalitetniji život za sebe i svoje potomke.

HR: Jeste li stranački opredijeljeni i ima li to utjecaja na obnašanje Vaše dužnosti?

Član sam Demokratske stranke, član s najstarijim stažem i osnivač podružnice u Baču. Već na izborima 1996. godine ostali

jedničko im je bilo to što su kod svih bili prisutni droga i alkohol. U Baču smo poduzeli sve neophodne mjere da do ovakvih pojava ne dođe. Po dolasku na vlast izgradili smo kapelu, u kojoj se vrše obredi za sve konfesije. Pogrebna služba je prisutna maltene 24 sata dnevno, a cijelo groblje je osvijetljeno. Mislim da smo na ovaj način preventivno spriječili svaki mogući incident.

HR: Postoje li kontakti općinskih organa Bača s institucijama hrvatske nacionalne manjine u Vojvodini?

Imamo odlične odnose s Veleposlanstvom Republike Hrvatske u Beogradu, kao i s Generalnim konzulatom u Subotici. S HNV-om, na žalost, i pokraj zamjetnog postotka žitelja hrvatske nacionalnosti u Općini Bač, još uvijek nismo u kontaktu.

HR: Na koncu, kako biste ocijenili rad rukovodeće garniture Općine Bač u tekućem mandatu?

Na početku mandata bili smo u dosta nezavidnoj poziciji. Naslijedili smo more problema i praznu kasu. Zadovoljan sam što smo uspjeli riješiti te probleme i tako utjecati na vraćanje životnih tokova u normalu. Nastavit ću se baviti ovim poslom, a želja mi je da skupa sa susjedima uđemo 2007. godine u Europsku uniju. Znam da će to biti jako teško, ali bih apelirao na svaku jedinku da aktivno sudjeluje u svim zbivanjima. Dok smo na vlasti, truditi ćemo se da nikad više ne dozvolimo poremećaj u međuljudskim odnosima. Moramo biti tolerantni, moramo poštovati svaki narod i vjeru, moramo poštovati svaku jedinku. Baš ovo nacionalno i vjersko šarenilo jest najveće bogatstvo jedne države. Srbin sam po nacionalnosti, ali to nikad nisam bio po zanimanju. Izuzetno mi je drago gostovati u »Hrvatskoj riječi«, a vašim čitateljima želim puno sreće i uspjeha u 2004. godini.

Profesor i sportaš

Tomislav Bogunović je rođen 1955. godine u Bačkoj Topoli. Osmogodišnju školu završio je u Baču, gimnaziju u Bačkoj Palanci, a Prirodno-matematički fakultet – smjer zemljopisa – u Novom Sadu.

Jedno je vrijeme bio uposlen u Vajskoj kao nastavnik zemljopisa, da bi koncem osamdesetih otvorio privatnu firmu u komercijalnoj i izdavačkoj djelatnosti. Član

je DS, zastupnik u Skupštini AP Vojvodine i potpredsjednik Odbora za sigurnost u Skupštini APV. Predsjednik je Skupštine općine Bač.

U mlađim godinama profesionalno se bavio nogometom, a bio je i savezni i međunarodni nogometni sudac. S međunarodne je liste skinut, kako kaže, iz političkih razloga 1999. godine. Oženjen je i ima dvije kćerke.

dobru zaradu su prisutni. Tu su nam i projekti za mala prerađivačka poduzeća, kako za povrće, tako i za voće. Trebali bismo forsirati i zasade malina, kupina i ostalog jagodičnog voća i malih tvornica za prerađivanje. Na taj način selo će ostvariti puno veći profit nego jednostavnom proizvodnjom žitarica. Prava dobit leži samo u zatvorenom krugu proizvodnje i u prodaji finalnih proizvoda. Pun pogodak bit će ukoliko sve ovo bude naslonjeno na razvoj turizma. Jako nam je važna i infrastruktura. Izgradnjom ceste Plavna-Bođani dobit ćemo kvalitetnu prometnicu, koja će omogućiti prilaz za oko 10.000 hektara najkvalitetnije oranice, izuzetno pogodne za uzgoj voća i povrća.

HR: U selima je veliki broj staračkih kućanstava, a mladi i dalje

smo u Općini Bač oporba samo s dva odbornika manje od većine. U obnašanju dužnosti predsjednika Općine Bač izuzetno dobro surađujem sa svima. Na prvom mjestu su mi interesi građana, pa tek onda stranački. Na takvim principima je zasnovan i rad mojih suradnika, tako da među nama nema sukoba.

HR: Zastupnik ste u Skupštini AP Vojvodine i potpredsjednik Odbora za sigurnost. Kako biste s te pozicije prokomentirali nedavne nemile scene na katoličkim grobljima u Novom Sadu i Bačkom Monoštoru, a nakon toga i u Mužlji?

Mislim da su to izdvojeni incidenti, bez nacionalne obojenosti. Policija je locirala grupe koje su počinile vandalizme. Sve tri grupe su bile nacionalno heterogene, a za-

Đorđe Subotić, povodom 50. broja »Hrvatske riječi«

Uspješno realizirani manjinski projekt

Povodom izlaska iz tiska 50. broja tjednika »Hrvatska riječ«, uredništvu se pismom obratio Đorđe Subotić, predsjednik Odbora za informiranje Skupštine AP Vojvodine.

»Poštovani prijatelji, najsrdačnije vam čestitam u svoje osobno ime i u ime Odbora za informiranje Skupštine APV izlaženje pedesetog broja tjednika »Hrvatska riječ«. Pojava ovog tjednika, čiji je osnivač Skupština AP Vojvodine, na novinskom tržištu obogatila je lepezu novina koje u

svojoj uređivačkoj politici njeguju multikulturalnost i bogatstvo razlika. Ovo je prvi tjednik na hrvatskom jeziku, koji na ovim prostorima izlazi nakon dužeg vremena. 'Hrvatska riječ' nije samo novina na hrvatskom jeziku, to je institucija koja njeguje kulturu, običaje i jezik jednog naroda. Prvih 50 brojeva su dokazali kako se s građanskim konceptom mogu njegovati kultura, običaji i jezik i hrvatskog naroda. Tjednik je samo jedan od projekata ove novinsko-izdavačke ustanove, najosnovniji i

najvažniji zadatak, a to je informiranje na hrvatskom jeziku, vi uspješno realizirate. Raduje me i izlazak lista za djecu »Hrcko«, a nadam se i skorom izlaženju časopisa za kulturu i umjetnost, kao i početku izdavanja knjiga na hrvatskom jeziku. Time će ustanova zaokružiti svoju funkciju.

Uredništvu, članovima redakcije, Upravnom odboru i svim uposlenima želim mnogo uspjeha povodom ovog malog, ali izuzetno vrijednog jubilarnog pedesetog broja 'Hrvatske riječi'.«

Provala u sjedištu redakcije tjednika »Them«

NOVI SAD – Minuli su tjedan za sad nepoznati počinitelji provalili u prostorije novosadske redakcije jedinog lista na romskom jeziku u Vojvodini »Them«, koje su ujedno i sjedište Saveza Udruženja Roma Vojvodine. Tom je prigodom, po riječima prvog čovjeka Romskog kulturnog centra u Subotici, *Stevana Nikolića*, iz spomenutih prostorija pokradena kompletna oprema: sva računala, faks-telefoni, stroj za foto-kopiranje, te laserski štampač. Naredni broj časopisa, planiran za petak, odložen je do daljnjeg, o svemu je obaviješten Pokrajinski sekretarijat za informiranje, dok policija, kako kažu nadležni, intenzivno traga za počiniteljima ovog kriminalnog i vandalskog čina.

Partnerstvo za demokratske promjene:

Identificirati počinitelje

Rušilo se i uništavalo ovih dana, a rušiti će se možda i sutra ukoliko se hrabro, odgovorno i nepristrano ne suočimo s proizvođačima mržnje, nasilja i netolerancije, napisali su u svom priopćenju povodom nacionalističkih incidenata u Subotici predstavnici udruge Partnerstvo za demokratske promjene i sindikata Nezavisnost. A suočavanje osim osude postupaka izvršitelja podrazumijeva i neposredno identificiranje onih koji stvaraju društveni ambijent u kojem je dozvoljeno nekažnjeno kako u pravnom tako i u moralnom smislu činiti djela koja nisu primjerena civiliziranom i uljuđenom društvu. Za suočavanje je bilo dovoljno vremena, ali su političke nagodbe i interesi odlagali taj neminovni proces. A sve ovo što se događa samo je cijena toga odlaganja, stoji u priopćenju.

Priopćenje subotičkog Otpora

Rezultati izbora ohrabruju izopačene umove

»Općinski odbor Otpora u Subotici najoštrije osuđuje incidente koji ovih dana permanentno preplavljaju redakciju subotičkog tjednika 'Hrvatska riječ', gdje se ljudima u ovoj redakciji najozbiljnije prijeti smrću, ukoliko ne prestanu objavljivati ovaj tjednik.

Policija mora naći počinitelje i kada oni budu odgovarali pred zakonom, onda će ova država postati demokratska. Dokle god ovakvi primjeri ne budu adekvatno kažnjeni, pravna država ne postoji, a Europa će se krupnim koracima udaljavati od nas.

Ovakvi primjeri, kao što su zadesili redakciju »Hrvatske riječi«, nisu usamljeni, a rezultati proteklih parlamentarnih izbora samo mogu ohrabriti ovakve izopačene umove.

Država i društvo konačno moraju shvatiti da je kod ovakvih pojava neophodno liječiti uzroke, a ne posljedice.«

Zbog neulaska manjina u parlament

SVM uputio pismo UN i EU

Zbog činjenice da manjine nisu uspjele probiti cenzus i dobiti svoje predstavnike u Republičkom parlamentu, Savez vojvođanskih Mađara je na više europskih i međunarodnih adresa uputio pismo u kojem se traži podrška i pomoć međunarodne zajednice kako bi utjecala na promjenu izbornog zakona i smanjivanje izbornog cenzusa za manjine koje žive u Srbiji. »Nadamo se da će ovo pismo imati efekta i da će doprinijeti da se promijeni situacija u kojoj su se našle manjinske zajednice u Srbiji nakon izbora«, rekao je na jučerašnjoj konferenciji za štampu József Kasza, predsjednik Saveza vojvođanskih Mađara.

Pismo je upućeno između ostalog Xavieru Solani, Geoffreju Barrettu, Romanu Prodiu, Chrisu Pattenu, Mauriziju Massariju, Kofiju Annanu, odnosno Ujedinjenim nacijama, Savetu Evrope, OEBS, ambasadama SAD, Australije, Austrije, Belgije, Francuske, Njemačke, Velike Britanije, Italije, i ostalim zemljama EU.

V. L.

Subotički odbor Lige socijaldemokrata Vojvodine

Osuda divljanja pojedinaca

Liga socijaldemokrata Vojvodine konstantno upozorava na eskalaciju nacionalizma i klklofašizma, pa nas ne iznenađuje najnoviji val vandalizma i nacionalne netrpeljivosti, koji je kulminirao prijetnjama redakciji tjednika »Hrvatska riječ«. Građani Subotice, koji su i na posljednjim izborima izrazili spremnost za suživot i toleranciju, nisu ni ovoga puta nasjeli na prazne priče i time su po ko zna koji put postali meta zagovornika politike krvi i tla.

Gradski odbor LSV Subotica najoštrije osuđuje divljanje pojedinaca i zahtijeva od MUP-a da hitno pronade počinitelje ovakvih krivičnih djela.

Predstavljamo članove HNV

Javna »anketa« o radu Vijeća

Dosadašnje predstavljanje članova HNV ima bitnu ulogu u informiranju zajednica o onima koji ih predstavljaju i istodobno predstavlja javni sud vijećnika o HNV (Lazo Vojnić Hajduk). Na aktivnosti HNV-a gledam kao na dijete koje treba voditi za ruku dok ne prohoda (Mato Groznica). Kredo djelovanja HNV-a bi trebao biti ideja i njena argumentacija bez obzira s koje liste ili od pojedinca dolazila (Dujo Runje)

LAZAR VOJNIĆ HAJDUK – rođen u Subotici 4. kolovoza 1942. godine. Osnovnu školu završio je u Subotici, Klasičnu gimnaziju u Zagrebu, a filozofske studije na Filozofskom učilištu u Samoboru 1964. godine. Oženjen je i ima dvije kćerke.

Lazo Vojnić Hajduk

Veći dio radnog staža proveo je kao upravitelj ERC-a (elektronsko-računski centar) u »Pioniru«, tvornici konditorskih proizvoda u Subotici, ukupno 17 godina. Od 1993. godine do 1996. godine je potpredsjednik Izvršnog odbora Skupštine Općine Subotica, a od 1996. do 2000. godine je stručni suradnik Kabineta gradonačelnika Subotice i šef protokola u predsjedništvu lokalne samouprave u Subotici. Član je Matice hrvatske od 1968. godine. U vrijeme »obračuna« s Hrvatima, kada je u SFRJ započeta borba za hrvatska nacionalna prva, često nazivana »hrvatsko proljeće«, bio je progonjan od tadašnjeg političkog režima. Taj progon je kulminirao 1970. godine gubitkom radnog mjesta programera u ERC-u Službe društvenog knjigovodstva, filijala Subotica i stavljanjem na spisak nepodobnih Subotičana.

Jedan je od utemeljitelja Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Bunjevačko kolo« 1970. godine.

Zadnjih 10 i više godina vrlo je aktivan u politici i kulturnom životu Hrvata u Subotici, a i u Vojvodini.

Član-osnivač je Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, čiji je dopredsjednik od 1993. do 1996. godine.

Od 1992. do 1995. godine potpredsjednik je KUD »Bunjevačko kolo«. Inicijator je i nositelj posla transformiranja KUD

»Bunjevačko kolo« u Hrvatski kulturni centar, čiji je bio direktor od transformiranja 1995. do 2001. godine.

Veoma aktivan u radu za očuvanje tradicije, običaja i kulture bunjevačkih Hrvata. Od 1993. do 2003. godine bio je predsjednik Organizacijskog odbora »Dužijanca«, žetvenih svečanosti i Subotici. Kao predsjednik Organizacijskog odbora »Dužijanca« dobio je niz priznanja, a posebno valja istaći »Antušovu nagradu« 1994. godine i najveću i najznačajniju nagradu u gradu Subotica »Pro urbe« 2001. godine.

U više navrata predsjednik Organizacijskog odbora »Veliko prelo«, te predsjednik ili član u velikom broju općinskih odbora i komisija.

Od 1998. do 2000. godine predsjednik je Hrvatskog narodnog saveza, a 1999. godine bio je u jednogodišnjem mandatu predsjedatelj Foruma hrvatskih institucija i organizacija u Vojvodini.

Na izborima 2000. godine izabran je za odbornika Skupštine Općine Subotica i iste godine prelazi u radni odnos u HKC »Bunjevačko kolo«, gdje vrši dužnost tajnika. Godine 2002. na elektorskoj skupštini hrvatske nacionalne manjine izabran je za vijećnika Hrvatskog nacionalnog vijeća. Godine 2003. izabran je za predsjednika Izvršnog odbora HNV-a, koju funkciju i danas obavlja.

GLAS VIJEĆNIKA HNV-a: Dobro je što se glavni urednik našeg hrvatskog tjednika latio posla i uvrstio vijećnike Hrvatskog nacionalnog vijeća u javno izjašnjavanje o funkcioniranju Vijeća. To ima veliku ulogu u informativnom smislu. Podržavam ovakve poteze. Ako malo podrobnije pogledamo izjašnjavanje do sada predstavljenih vijećnika, lako se mogu uočiti najmanje tri ocjene o radu Vijeća. Jedna je pozitivna i puna podrške, četrnaest vijećnika se tako izjasnilo. Druga je izričito negativna, osam vijećnika tako misli i treća ocjena je nešto između, ali s pozitivnom energijom k napretku i boljitku. Nisam siguran da ja trebam ocjenjivati rad Vijeća iz razloga što sam jedan od odgovornih ljudi za funkcioniranje HNV-a, ali bit ću toliko slobodan reći nekoliko svojih zapažanja, koja mogu pomoći u razumijevanju određenih poteškoća i zastoja u radu Vijeća. HNV je naša hrvatska skupština, parlament ili ako hoćete naš sabor. Biti član ovog najvišeg tijela u nas Hrvata je posebna čast ali i ob-

veza vezana s vrlo ozbiljnim dužnostima. Status vijećnika obavezuje doprinijeti, dati, uraditi, aktivirati se, žrtvovati se za dobro hrvatske zajednice u SCG.

Vijeće smo osnovali. No, mi smo još uvijek, glede HNV-a, u fazi konstituiranja. Nismo okončali postupak jer su se u procesu formiranja pojavile za neke vijećnike dileme u načelima legitimiteta i legaliteta. Neki se vrlo ozbiljno zalažu za donošenje odluka konsenzusom, a ipak isti na kraju zaključuje: »Što se mene osobno tiče, u HNV-u ću uvijek glasovati po osobnoj savjesti, kada se radi o nekoj značajnoj političkoj odluci.« To je lijepo, ali što ćemo onda s konsenzusom. Ima i takvih, i to se moglo pročitati u izjavama, uporno traže konsenzualno odlučivanje, a istodobno insistiraju na pripadnosti A ili B listi, što nije ništa drugo nego opstrukcija i blokada rada Vijeća. Neki vijećnici su očito to htjeli, ali su na vrijeme otkriveni, pa je tok razvoja funkcioniranja Vijeća krenuo demokratskom pozicijskom logikom uz traženje i želju za prihvaćanjem pravih i dobrih prijedloga. Od nezadovoljnih, nažalost, prijedloga do sada nije bilo. Držim da sučeljavanje mišljenja, argumentiranje i rasprava jesu demokratski instrumenti s kojima se radi u parlamentu. Ni toga nije bilo. Neki od vijećnika su se ponašali kao uvrijeđena i u natjecanju poražena djeca. Svoja nezadovoljstva potkrijepljivali su neadekvatnim argumentima i jednostavno svojim suprotnim željama.

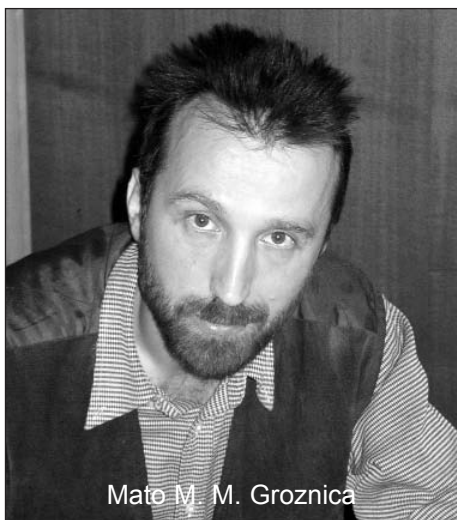
PROTIV PODJELA: Nadalje, mnogi još uvijek govore »mi i vi«. Tome treba stati na kraj. »Kamen spoticanja« je izašao iz javnog života. Razlog podvajanja je nestao, pa prema tome nema nikakvih razlog zadržavati stare podjele na »mi i vi« ili »A i B«. Postoje različita mišljenja i različita rješenja problema, a usklađivanje stavova i donošenje odluka vrši se parlamentarnom procedurom, preferirajući uvijek interes hrvatske zajednice. Nema opravdanog razloga boriti se za nekakvu vlast na neadekvatan način. Jedini kriterij diferenciranja mora biti kvaliteta rada. Sve je promjenljivo i zamjenljivo. Nitko nije, to je barem jasno, nezamjenljiv.

Objedinjavanje snaga u našoj zajednici je hvala Bogu započelo. Političke stranke našle su zajednički jezik, jer je uzrok neslaganja nestao. Ne vidim nikakav razlog da se ne razgovara o svim problemima i o

svim pitanjima, ali bez predrasuda i una-prijed osuđivanja i omalovažavanja rada bilo kojeg člana naše zajednice. Mislim da je vrijeme da političke stranke ponovno preispitaju svoje odluke i stavove glede pojedinih realnosti u našoj zajednici. To je nužno, jer samo osuvremenjivanjem i korištenim promjenama i obnovama u stranci može se očekivati učinkovit rad za opće dobro. Prave vrednote trebaju biti tema razgovora. Moramo se prvo upoznati i međusobno informirati. Nije pošteno paušalno donositi ocjenu o radu ili neradu, a nismo se potrudili saznati ništa o aktivnostima drugoga. Mnogi kažu da nisu informirani. Informacija se traži, jer svi jako dobro znamo – bez informiranosti naše su mogućnosti djelovanja vrlo, vrlo male. Stoga učinimo korak, informirajmo se o tome, o čemu dajemo sudove, pa će biti manje nesporazuma a više suradnje. S ovakvim predispozicijama, vjerujem, naše Hrvatsko nacionalno vijeće bit će konačno konstituirano, aktivno i učinkovito za nas Hrvate.

MATO M. M. GROZNICA – Rođen je 1966. Školovao se u Sovićima (BiH), Golubincima, Staroj Pazovi, Zemunu i Beogradu. Diplomirao je na Saobraćajnom fakultetu u Beogradu. U raznim zvanjima više godina je radio na matičnom fakultetu na mnogim naučno-istraživačkim projektima, bavio se vrednovanjem varijanti rješenja projekata, vještačenjem prometnih nezgoda, radio u nastavi... U Caritasu je radio kao koordinator programa. Bavi se književnim radom. Član je Sinode Đakovačko-srijemske biskupije. Predsjednik je HKPD »Tomislav« Golubinci, predsjednik UO NIU »Hrvatska riječ« te potpredsjednik HNV-a.

»Na aktivnosti HNV-a gledam kao na di-

Mato M. M. Groznica

jete koje treba voditi za ruku dok ne prohoda. Dakle ne možemo i ne smijemo odustati kod prvih koraka. Svi koji misle da može više, bolje, brže, trebaju uzeti u obzir da je »malo ruku, malena i snaga«. Pokušat ću biti objektivan pa reći da sam i sam možda

mogao više doprinijeti izgradnji HNV-a. Ali opet budimo realni, niti ja, niti bilo tko drugi nema neiscrpan izvor financiranja i slobodnog vremena da bi ga mogao podrediti entuzijazmu i višim zadaćama. Opet s druge strane, zašto bi netko svoje osobno potrošio na opće? Osobno znam da je gospodin predsjednik potrošio prilično svog novca i vremena na HNV, sve vapeći za boljitkom zajednice. Zašto i kuda to vodi?»

Pomalo se stvorio dojam o hiperaktivnosti IO koju, reklo bi se, koči neaktivnost Vijeća, što je po mom mišljenju točno samo na prvi pogled. Svatko od nas, a posebice IO je trebao više poraditi na uspostavi preduvjeta za funkcioniranje Vijeća. Izvršni Odbor je u biti izvršno tijelo HNV-a i on treba provoditi politiku Vijeća, odnosno dobiti verifikaciju svojih odluka od strane Vijeća inače su takve odluke neutemeljene.

Neizostavno se nameće pitanje kontinuiranog financiranja barem osnovnih aktivnosti Vijeća. Kao jedan od uzroka ovih problema vidim mačehinski odnos matične države prema nacionalnim manjinama, dakle i prema Hrvatima. Zakonski okviri bez materijalne potpore ne znače mnogo.

Moramo izraditi nekakvu vrstu plana i proračuna i s tim kucati na mnoga vrata kako bi se predstavio program HNV-a, odnosno prikazali problemi zbog kojih mi praktički ne možemo razvijati organizaciju manjinske zajednice. To mora biti prioritet, sve ostalo je nadogradnja, koja, ako je pokušamo provoditi prije vremena, biva promašena investicija, koju ne smijemo dopustiti i za koju, ako treba, nekoga potegnuti za rukav.

Recimo i to da je za sustavnu izgradnju institucije HNV-a, integracija zajednice preduvjet. Čini mi se da je integriranje započelo i vjerujem da će ići u pravom smjeru što podrazumijeva stavljanje u stranu osobnih taština.

Na sljedećoj sjednici, nadam se, da ćemo imati dosta toga na stolu, i da će Vijeće konačno početi raditi u cjelovitom sastavu. Svi moramo pokazati visoku svijest za odgovornu zadaću.»

DUJO RUNJE – rođen je 1951. godine u Karakašici, općina Sinj, Republika Hrvatska. U Sinju je završio osnovnu školu i gimnaziju. Nakon završetka srednje škole upisao je Filozofski fakultet – smjer pedagogija, u Beogradu. Uz rad završava i Pravni fakultet u Novom Sadu. Radi u PU »Naša radost«, gdje je koordinator pedagoško-psihološke službe. Trenutačno je predsjednik Hrvatskog akademskog društva, potpredsjednik Hrvatskog narodnog saveza i član Izvršnog odbora HNV-a.

»Za mene osobno HNV je imao i ima posebnu specifičnu težinu, jer sam jedan od aktivnih sudionika od osnutka HNV-a. Ono što mi nismo mogli kao zajednica,

Dujo Runje

omogućio nam je Zakon o zaštiti sloboda i prava nacionalnih manjina. Naime, Zakonom su stvorene pretpostavke da dobijemo jedno jedino legalno i legitimno tijelo koje će predstavljati sve Hrvate u Srbiji i Crnoj Gori. Ono što je nedostajalo Forumu, a to je legalnosti, ovo je tijelo dobilo.

S puno nadanja i strepnji naša zajednica je uprla oči u HNV. Najvjerojatnije, bilo je tu i nerealnih očekivanja. Mnogim zadaćama i izazovima HNV nije mogao odgovoriti zbog objektivnih okolnosti, ali za zajednicu je faktor vrijeme bitan čimbenik. Dosta smo vremena utrošili na jalove diskusije. Došlo je vrijeme djela i po tome će jedino biti prepoznatljivo HNV. Ako je i bilo opravdanja za prethodnu godinu, za ovu ne može niti ne treba. HNV može i treba dati više i bolje u svakom pogledu. Zbližavanje dviju stranaka hrvatske provenijencije trebaju imati svoje reperkusije i u HNV-u. Došlo je vrijeme da raspravljamo o programima i idejama koje su bitne za funkcioniranje zajednice, a, htio bih vjerovati, tada se neće primjećivati niti lista A niti lista B. Tada će se najbolje putem argumentacije pro i contra moći artikulirati interesi čitave zajednice i svake interesne grupe posebno.

Time nisam mislio reći da ćemo uvijek lako dolaziti do zajedničkih stavova, niti vjerujem da bi to bilo dobro, jer smo mi u mnogo čemu i po mnogo čemu različiti. Kredo djelovanja HNV-a bi trebao biti ideja i njena argumentacija bez obzira s koje liste ili kog pojedinca dolazila. Sve ostalo bi nas vodilo u veće probleme s nesagledivim posljedicama. U slučaju da dođe do zatvaranja u »ljušturu« lista ili »atare uskih vidika«, smatram svojom osobnom obvezom i jedinom rješenjem odstupiti i dati drugima mjesto, onima koji će moći sve te prepreke savladati. Naravno, vjerujem da do toga neće doći i da će ova nova godina u mnogo čemu biti uspješnija za HNV. Obveza je svih članova HNV-a da do toga dođe, a i vrijeme je da i mi Hrvati pokazemo i dokažemo svoju političku zrelost. Mi to trebamo, mi to možemo i uvijek sam da to i hoćemo.» ■

Matija Gubec, nekada vođa čuvene pobune kmetova, danas meta vandala

Neokrunjeni seljački kralj

Tko je bio čovjek čiju su bistu dva puta u posljednja dva tjedna oskrnavili nasilnici u Tavankutu?

Piše: R. G. Tilly

Mnogo prije nego li je posljednjih dana protekle godine vandalski srušen i oskrnavljen kip *Matije Gupca* u Tavankutu, čak dva puta u jednom tjednu, a čak sedam puta od kako je bista na tome mjestu postavljena, došli smo na zamisao kako bi valjalo mnogim građanima, iz mlađe ali i starije populacije, i to kako hrvatskog nacionalnog korpusa tako i drugima, pojasniti zašto je ta ličnost toliko značajna za povijest Hrvata, ali i svih naroda koji su naseljavali ove prostore, za opću kulturu i poznavanje europske i svjetske povijesne baštine. Tim prije što je nepoznavanje likova iz naše povijesti vrlo česta pojava. Recimo, na jednoj od subotičkih lokalnih TV-stanica ne tako davno, sredinom minule godine, u vijestima je mlada spikerica najavila književnu večer istaknutog subotičkog multimedijalnog umjetnika, konkretno, predstavljanje nove zbirke pjesama čovjeka koji se zove *Matija Molcer*. Sve bi bilo u najboljem redu, da ona nije u popodnevnoj informativnoj emisiji tu večer najavila kao – »promociju nove knjige Matije Gupca (sic!)«. Posve se isto dogodilo i u večernjim vijestima, te nanovo u onima u ponoć. Nije se radilo, dakle, ni o kakvome »lapsusu linguae«,

već o potpunom nepoznavanju povijesti i nedostatku kulturne naobrazbe.

LIK I DJELO: Ne bismo, hic et nunc, sada pravili digresije, te ulazili u razloge tome, leže li oni u katastrofalnom stanju naše prosvjete, konkretno kadra koji je čini, ili u stanju duha današnje mladeži, koju kao da ništa osim »Pink-kulture«, te filozofije palanačkog »jet-seta« i svjetonazora tipa »panem et circenses« ne zanima, već bismo se malo podrobnije pozabavili likom i djelom nesretnoga mučenika Matije Gupca, istinskoga »Spartaka hrvatskih kmetova«, jednim bitnim dijelom hrvatske, i (srednje) europske, pa i svjetske povijesti i opće kulturne prosvječenosti. Tim prije što je sljedećeg dana krivica za »omašku« prebačena na urednika vijesti, koji ju je prebacio, opet, na glavnog urednika programa, ali je pritom najtužnije u cijeloj priči što na koncu nitko, baš nitko, nije shvatio u čemu je propust »nedužne« spikerice. Što nitko

pojma nije imao (niti ga, na žalost, uvjereni smo, do danas ima) tko je bio Matija Gubec, o kome je, spomenimo samo i to, svojedobno napisana glasovita knjiga *Augusta Šenoa* »Seljačka buna«, snimljen i sjajan dugometražni, cjelovečernji film, i skladana rock-opera *Karla Metikoša i Ivice Krajača*, »Gubec-beg«. Čisto da se ne poteže argument kako Gubec nije prezentiran i konzumentima tzv. »pop(ularne) – kulture«...Tko je, dakle, bio Matija Gubec?

OD AMBROZA DO »KRALJA MATIJE«: Matija Gubec je kršten pravim imenom *Ambroz* i bio je vođa hrvatske seljačke bune koja se zbila 1573. godine. Rođen je u selu Hižakovcu u Hrvatskom zagorju, oko 1548. godine (historijski podaci variraju), a pogubljen je u Zagrebu 15. veljače, 1573. godine.

Ime Matija, po kome je ponajvećma znan, prvi spominje ugledni mađarski povjesničar i kroničar toga doba *Miklos Istvánffy*, no uopće nije isključeno da je legenda o »doborome kralju Matiji« spojena s onom istinitom o seljačkome »kralju« Gupcu, te je tako ime Ambroz zamijenjeno imenom Matija. Summa summarum, uvriježeno je spominjanje imena Matija uz prezime Gubec, premda povijesna faktografija češće spominje Ambroza Gupca. Dakle, Matija je Gubec, istinskim imenom Ambroz, bio vođom seljačke bune 1573. godine, i kao takav slavljen je i u hrvatskoj, i u jugoslavenskoj, i u eropskoj, pa i u svjetskoj povijesti.

Pobunjeni su hrvatski (i dijelom slovenski) kmetovi, kojima je ulio svijest da traže svoje »pravice«, umjeli cijeniti njegove izvanredne organizacijske i rukovoditeljske, te strateške sposobnosti i izabrali ga za su-

Društva koja nose ime Matija Gupca

Diljem Europe

HKPD »Matija Gubec« Tavankut, osnovano 1946. godine, HKPD »Matija Gubec« Ruma, KUD »Matija Gubec« Gornja Stubica, osnovano 1979. godine, KUD »Matija Gubec« Slavonski Kobaš, osnovano 1968. godine, Folklorni ansambl »Matija Gubec« Karlovac, osnovan 1936. godine, KUDHZ »Matija Gubec« Zagreb, osnovano 1929. godine, KUD »Matija Gubec« Donji Miholjac, osnovano 1947. godine, Hrvatsko tamburaško društvo »Matija Gubec« Sindelfingen, Njemačka, osnovano 1982. godine, KUD »Matija Gubec« Tovarnik, osnovano 1923. godine, KPD »Matija Gubec« Bankovići, osnovano 1932. godine, HKD »Matija Gubec« Stockholm, osnovano 1970. godine, Hrvatski kuglački savez u Švicarskoj »Matija Gubec«, osnovan 1991. godine, KUD »Matija Gubec« Ilača, KUD »Matija Gubec« Suhopolje, KUD »Matija Gubec« Mlina i KUD »Matija Gubec« Stuttgart. ■

ca s *M. Pasancem* i *M. Mogaićem*. Na žalost, Gubec nije uspio široku bunu i vojnički povezati, pa su feudalci odnijeli niz prethodnih pobjeda nad seljačkim odredima.

TRAGIČNI KRAJ BUNE: Ambroz Gubec se spominje u selu Hižakovcu na stubičkome vlastelinstvu kao podanik *Franje Tahija* u popisu crkvene desetine, još 1560. godine, te u stubičkome urbaru 1567. godine, u kome je upisan kao »inquin« (inkvilin, kmet bez zemlje). Bio je vođa tajnoga seljačkoga saveza, bratstva, sa središtem u Stubici, koji je prethodio samome izbijanju spomenute bune. Tijekom same bune zapovijedao je seljačkim odredima koji su djelovali u Hrvatskom zagorju te kontrolirao znatan njegov dio, barem u samome početku bitaka. Ondje je i proglašen seljačkim kraljem. Prema iskazima seljaka nosio je nadimak »Beg« (otud naziv spomenute rock-opere Metikoša i Krajača).

Nakon poraza seljačkih bojni u dijelu današnjega slovenskog teritorija, te u krajevima južno od Save, u odlučujućoj je bici kraj Stubičkih Toplica 9. veljače poražena i seljačka vojska pod zapovjedništvom

Matije Gupca, od strane feudalnih trupa pod vodstvom *Gašpara Alapića*. Matija Gubec je zarobljen i odveden u Zagreb, gdje je umro mučeničkom smrću: dijelovi

tijela kidani su mu užarenim kliještima, a on je potom okrunjen užarenom krunom (što je aluzija i izrugivanje na njegov nadimak »seljački kralj«, i istodobno nedvojbeno paralela s Isusovom »krunom« – vijencem od trnja), te naposljetku raščetvoren, 15. veljače 1573. godine.

Gupčev lik postao je legendaran, a on je sam bio predmetom mnogih umjetničkih djela od kojih su neka već spomenuta, a kojima svakako valja nadodati i monumentalni spomenik »Matija Gubec« u Gornjoj Stubici, rad glasovitoga hrvatskoga likovnog umjetnika *Antuna Augustinčića*, te tematski svezak lista bunjevačko-šokačkih Hrvata »Jeronimsko svijetlo« iz 1939. godine, posvećen Matiji Gupcu, naslovljen »Matija Gubec-borac i mučenik za seljačke pravice«.

Pod krošnjom Gupčeve lipe

Samo ime Matija Gubec asocira nas na povijesnog velikana i pučkog predvoditelja, no sagledamo li to ime kao instituciju, a ono to danas zasigurno i jest, tada vidimo da se izza ovoga imena kriju brojne kulturne udruge s višegodišnjim radom širom svijeta gdje Hrvati dosežu.

Pitamo se nije li možda logično da je Matija Gubec tada možda u povijesti trebao biti kulturni djelatnik a ne pučki predvoditelj. Odgovor je sasvim naizgled logičan, jer upravo kao pučki predvoditelj i mučenik uživao je veliki ugled među seljacima, kojeg su smatrali i svojim idolom. Tada je jasna težnja poljodjelaca da samoprikazivanje i samoodređenje vlastite kulturne i tradicijske običajnosti i prosvjećenosti bude razvijano upravo pod imenom njihovog velikana.

Danas ime ovoga velikana ne krasi samo ulice i trgove, kulturne udruge nego i školske ustanove i druge znamenite institucije. Dvije vojvođanske kulturne udruge nose Gupčevo ime šireći kulturu svoga kraja. Posebnosti vezane za udruge pod ovim nazivom sežu u 1968. godinu kada je HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta prvi puta službeno gostovalo u Gornjoj Stubici, kada se i rodila inicijativna ideja o susretanju Društava koje nose ovaj naziv. Prvi susret Kulturno prosvjetnog društva »Prigorac« iz Markuševca i HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta rodio je ideju Gupčevih susreta. Nastupajuća politička situacija početkom sedamdesetih, kako u Vojvodini a tako i u Hrvatskoj, potisnula je ovu ideju koja će se tek 2003. godine uspješno realizirati u Zagrebu i Gornjoj Stubici.

Iako je ideja o povezivanju svih društava s Gupčevim imenom u svijetu bila razmatrana krajem 90. -tih u okviru HKPD »Matija Gubec«, pa je i pismo namjere prosljeđeno većini društava, do samog realiziranja susreta ipak nije došlo sve do 2003. godine. U Zagrebu su 14. lipnja 2003. godine održani prvi susreti KUD-ova »Matija Gubec« sa svečanim koncertom u velikoj dvorani »Vatroslav Lisinski« pod nazivom »Pjesmom i plesom Hrvatsku spaja ime junaka iz Stubičkog kraja«. Na ovoj dvodnevnoj manifestaciji okupilo se šest društava s istim imenom. Sljedeći dan, nakon punih 35 godina, Tavankučani su se ponovno našli pod krošnjom Gupčeve lipe, ovoga puta sa svojim sunarodnjacima okupljenim oko iste ideje.

Gupčeva lipa koja se danas nalazi u Gornjoj Stubici, stara preko 500 godina, prema predaji je zasađena rukom Matije Gupca. Danas je ovo vrlo staro stablo uveliko trulo, ali je restauratorskim radovima ipak zaštićeno i održano u životu. Sjedeći pod njegovom krošnjom nadomak stare kolibice čovjek osjeća viševjekovnu čar ovoga kraja i njegovog povijesnog velikana.

Niš - grad susretanja istoka i zapada

Katolička zajednica u srcu pravoslavlja

Piše: Ivan Andrašić

Niš, grad s preko 400.000 žitelja, centar je južne Srbije. Grad bogate povijesti, grad u kome se susreću istok i zapad, sjever i jug. Još u rimsko doba tadašnji Naisus sa mješovitim stanovništvom, bio je grad s dobro razvijenom trgovinom i prometom. Na složenost vjerskih prilika ukazuju ostaci spomenika iz toga doba, posvećeni rimskim, orijentalnim, ali i domaćim božanstvima. Najveći broj žrtvenika bio je posvećen vrhovnom Bogu Jupiteru, a u samom Naisusu bilo je više hramova, među kojima i hram posvećen Merkuru niškom i Herkulu niškom.

Svi ovi kultovi krčili su put kršćanstvu. Kako je sveti Pavle dva puta svraćao u Makedoniju, a sveti Petar djelovao u Grčkoj, vjerojatno je svjetlo kršćanstva iz Sredozemlja, došlo i do ovih krajeva. Na širenje kršćanstva djelovali su zanatlije, trgovci i vojnici. Mnogi su odlazili u svijet kao nezabošci, a vraćali se kao apostoli Kristove riječi. Kroz povijest, sva stradanja grada Niša bila su i stradanja i razaranja vjerskih objekata. Najveća razaranja zabilježena su u vrijeme turske vlasti. Tada je postojala samo jedna drvena crkva u Nišu, a Turci su izgradili pet lijepih džamija. Od XV do konca XVII stoljeća bilo je zabra-

njeno djelovanje Pravoslavne crkve i uporaba zvona.

POJAVA KATOLIČANSTVA: U tom razdoblju javljaju se i prvi znaci djelovanja katolika. Neznatan broj dubrovačkih i dalmatinskih trgovaca izdržavao je svećenika, koji je držao mise i ostale svete obrede po privatnim kućama, jer Katolička crkva nije postojala. Prema nekim podacima, kršćanski život katolika u XVII stoljeću potpuno zamire. Polovicom XIX stoljeća u Nišu se ponovo pojavljuje nekoliko katoličkih obitelji. Poslije oslobođenja od Turaka, niški katolici su potpali pod jurisdikciju đakovačkog biskupa Josipa Juraja Strossmayera.

Izgradnja željezničke pruge Beograd-Niš-Sofija-Carigrad dovodi na ove prostore veliki broj kvalificiranih radnika iz europskih zemalja, a za njima i obrtnike i trgovce, što je bitno uvećalo brojnost katoličke zajednice u Nišu. Godine 1848., u Niš je za prvog stalnog svećenika postavljen poznati orijentalist opat Tondini de Quarnega. On je utemeljio katoličku školu za potrebe religioznog i moralnog odgoja katoličke mladeži. Škola je otvorena 1883. godine, a prema podacima, 1890. je imala 24 učenika. Izgradnja prve katoličke cr-

Vlač. Drago Žumer

kve u Nišu vezuje se za ime opata Willibalda Chocka, koji je u Nišu djelovao od 1885. do 1903. godine. Po dozvoli srpske Vlade, 08. prosinca 1887. godine blagoslovljena je prva katolička crkva u Nišu, posvećena bezgriješnom začecu BD Marije. Crkva je izgrađena zahvaljujući dobrovoljni prilozima vjernika.

Tijekom Prvog i Drugog svjetskog rata zabilježene su mnoge migracije, od kojih je ovisilo i povećanje ili smanjenje broja katoličkih vjernika u ovim krajevima. Od 1924. godine nišku župu su vodili franjevci. Od 1945. do 1981. su djelovali svećenici salezijanskog reda, a od tada do danas, ponovo franjevci. Značajno je napomenuti i da su na ove prostore već poslije I svjetskog rata prispjele časne sestre. Osnovale su više odgojnih institucija, radile su u bolnicama i uživale ugled kako među katolicima, tako i među pripadnicima drugih konfesija. I danas u Zajednici djeluje nekoliko časnih sestara, koje su u velikoj pomoći u održavanju crkve, te pri učenju vjeronauka.

DANAŠNJA ŽUPA: Danas Župa presvetog srca Isusovog pokriva područje južne Srbije, s filijalama u Leskovcu i Aleksincu.

Svježe uređena fasada Crkve i župnog doma

Manjih katoličkih grupa ima i u ostalim gradovima, a obredi se održavaju u crkvama u Nišu, Aleksincu i Leskovcu. Na čelu župe je vlč. Drago Žumer, biskupijski svećenik, a pomažu mu kapelan Zygmunt Ciba i dva bogoslova iz sjemenišata RM Pula, koji ovdje obavljaju pastoralnu praksu. S pravom kažu da je ova župa svijet u malom, jer je župnik Slovenac, kapelan Poljak, a bogoslovi Kolumbijac i Ukrajinac.

Župnik, vlč. Drago Žumer, kaže: »U ovu župu prispio sam prije četiri mjeseca. Obrede obavljamo ovdje u Nišu, te u crkvi Velike Gospe u Leskovcu i u crkvi bl. Terezije iz Kalkute u Aleksincu. Svakog dana misama je nazočno tridesetak vjernika, a nedjeljom oko 150. Na polnoćki je bilo preko 250 osoba. S vjeronaukom nismo ušli u niške škole, jer bi to, zbog velikog broja škola, a malog broja učenika-katolika, bilo jako teško izvedivo. Vjeronauk održavamo u župnom domu, a imamo četrdesetak polaznika. O preciznom broju vjernika teško je govoriti, prema nekim pokazateljima u ovoj župi ih ima dvije i pol do tri tisuće.

Najviše je Hrvata, a imamo i Slovenaca, Poljaka, Kosovara i ostalih. Putem mješovitih brakova nekoliko Srba je ušlo u krug naših vjernika. Odnosi s lokalnim vlastima su izuzetno dobri. Već moj prethodnik vlč. Antun Pečar uspostavio je tijesnu suradnju s gradskim vlastima. Ovih dana posjetio nas je nadbiskup Hoćovar, tom zgodom smo organizirali radni ručak i razgovore s gradskim čelnicima. Što se tiče problema i ekscesa tijekom ratnih godina,

naš stav je da treba sve to prešutjeti i oprostiti. Smatram da to nisu bili problemi institucionalne naravi, već pražnjenje naboja pojedinaca s margine društva. Na ovim prostorima smo uspostavili i jako dobre odnose sa SPC, s kojom nemamo nikakvih nesporazuma, sva sporna pitanja rješavamo pravodobno.«

SVE MANJE VJERNIKA: Zygmunt Ciba, kapelan, kaže: »Danas crkva više nema snage da se nosi sa suvremenim trendovima. Mladi su sve udaljeniji od nas, teže nekim drugim, materijalnim vrijednostima, sudarajući se, usput, s valom smrti. Istina

je da su djeca iz imućnijih krugova moralno zapuštenija, što pogoduje raznim sektama, koje najviše mladih regrutiraju iz tog sloja. Naša je zadaća da spriječimo udaljšavanje ljudi jednih od drugih, da mlade učimo crkvenoj ljubavi, kao što je to Krist činio.« Ova malena katolička zajednica treba biti ovdje nazočna. Bitno je da svi prihvate multikulturalnost, multikonfesionalnost, bitno je da svi naviknu na suživot, poštujući različitosti. Preko pluralizma bit će nam olakšan ulazak u sve europske strukture.

Kapelan Zygmunt Ciba

Crkva presv. Srca Isusova u Nišu

Nadomak Subotice, između Palića i Hajdukova, na Ludoškom šoru

Gulyás csárda – restoran, farma nojeva i mini Zoo

Piše: Dražen Prčić

Zahvaljujući privatnoj inicijativi gospodina Gulyás Oldal Petera, velikog ljubitelja životinja i pasioniranog lovca, 1992. godine nastala je prva farma nojeva na našim prostorima, koju je podigao na obiteljskom imanju, odlučivši se za, u to vrijeme, potpuno avangardni poduzetnički angažman. Ali kako to često puta biva, ideja za pokretanje nesvakidašnjeg biznisa rodila se posve slučajno, nakon što je od prijatelja dobio dva noja na dar.

Zainteresiravši se za ove velike simpatične ptice trkačice, ubrzo je preko Slovenije uveo iz Italije prvi veći kontingent nojeva i započeo s izgradnjom svoje farme. Danas, nešto više od desetak godina od tih prvih, pionirskih koraka, na obiteljskom posjedu Gulyáselih nalazi se impozantno zdanje nekoliko združenih ugostiteljsko-gospodarsko-turističkih jedinica koje objedinjene čine reprezentativni kompleks atraktivnog mjesta za odmor i gastronomski užitek.

FARMA NOJEVA: Centralno mjesto i glavnu atrakciju cijelog kompleksa čini, danas diljem države opće poznata, velika farma tzv. plavovratih nojeva koji vode podrijetlo iz Zimbabwea, a prednjače po svojim gabaritima, te su najbolji za industrijski uzgoj. Većina ovih ptica se izlegla u specijaliziranom inkubatoru uz pomoć usvajanja napredne tehnologije uzgoja nojeva, zahvaljujući svesrdnoj pomoći jedne

gospođe rodom iz Šapca, a koja je kao stručnjak uposlena na velikoj farmi u Južnoafričkoj Republici. Osvajanjem svih potrebnih segmenata za kvalitetan uzgoj, danas se postižu izvanredni rezultati u izlujanju »pilića« koji pod stručnim nadzorom postaju velike ptice. Ilustracije radi jedno nojevo jaje teško je oko 1600 grama, a u usporedbi s običnim kokošjim u njega bi stalo čak 26 klasičnih kokinih »proizvoda«. Interesantno je zamijetiti sposobnost ovih trkača iz tropskih predjela niskih trava i pustinjskih predjela, da se posve us-

pješno adaptiraju na hladno meteorološko okruženje kontinentalne klime ravničarskih krajeva. Lutalice u stalnoj potrazi za hranom, živeći na farmama nisu primorane brinuti se za preživljavanje, ali im je i životni vijek, koji je u prosjeku 60-70 godina, posve razumljivo kraći. Iako su iznimno prilagodljivi i posve se normalno ponašaju na snijegu, kao i ljudima nikako im ne odgovaraju nagle promjene mikroklimе u obliku toplo-hladnih temperaturnih razlika. Istina zbog svojih krakatih i

Izabel Lánji Hnis,
šef marketinga, menadžer
Edukativni programi

U predstojećoj 2004. godini u prvom planu je organiziranje stručnog seminara koji bi obuhvatio renomirane stručnjake i tematski obradio edukaciju o značaju i kvaliteti nojevog mesa kao izuzetno zdravog prehrambenog artikla. Naime, meso ovih egzotičnih ptica bi moglo postati hrana budućnosti, a ne, kao što je danas slučaj, ekskluzivna ponuda boljih restorana. U sklopu redovitih aktivnosti farme nojeva planiramo i dalje vršiti edukaciju potrošača, kao i stručno osposobljavanje pojedinaca koji imaju ili bi željeli započeti s vlastitim mini farmama. Također su u pripremi novi propagandni programi, u obliku marketinških publikacija, kao i učestvovanje na sajmovima. Što se tiče restorana, koji je već nadaleko poznat po svojim kulinarskim specijalitetima, nastaviti ćemo s ugodnom organizacijom svatova, balova, rođendana i drugih kolektivnih svetkovina. Otvoreni smo za organizirane posjete đачkih ekskurzija, kao i mališana iz vrtića kojima je, svakako, najinteresantniji obilazak našeg mini Zoo vrta. U planu proširenja kapaciteta, na prvom mjestu je izgradnja mini klaonice za preradu nojevog mesa, a planira se i proširenje ugostiteljsko-turističke ponude u obliku izgradnje bazena, te terena za tenis i odbojku na pijesku.

masivnih ekstremiteta moraju paziti da se ne poskliznu, jer im je u slučaju lomova sudbina, nažalost, zapečaćena. Nojice su sposobne za reprodukciju do svoje 40. godine, svoja jaja nose isključivo u periodu od ožujka do rujna, u dvotjednim ciklusima svaki drugi dan, pa nekoliko dana »odmora«, pa ponovno »nose«, pa odmor i tako sve do rujna mjeseca, što iznosi između 40 i 90 jaja na godinu. U prirodnim uvjetima nojice leže na svojim jajima između 38-42 dana, na farmi taj »materinski« posao obavlja spomenuti specijalni inkubator. Industrijska eksploatacija nojeva vrši se u dobi između 10-14 mjeseci starosti, dok spolnu sposobnost dostižu oko treće godine života.

MINI ZOO: Jamačno najveću atrakciju za sve posjetitelje »Gulyás csárde«, uz spomenutu farmu nojeva, koja zauzima centralni dio cijelog kompleksa, predstavlja mini Zoo vrt s atraktivnom postavkom nekoliko životinjskih vrsta karakterističnih

za ravničarsko podneblje naših krajeva, uz atraktivne izuzetke u obliku emua, također velikih ptica sličnih nojevima, te ljubimca svih uposlenih, simpatičnog rakuna. Dojmljiva je homogenost svih životinja koje žive u zajedničkom okruženju čineći zanimljivu cjelinu u neformalnom prostoru koji odudara od klasične postavke držanja divljih i domaćih životinja. Sve one su pod svakodnevnim i konstantnom paskom veterinaru i stručnog osoblja koje ih nadzire s puno ljubavi i pažnje. S toga ne čudi nesevakidašnji primjer jedne divlje ptice s obližnjeg Ludoškog jezera, koju su poput mnogih drugih zanemoćalih životinja koje lovci često nađu u svojim pohodima, donijeli na skrb u mini Zoo, a koja je nakon što je prizdravila i dalje »željela« ostati u domaćem okruženju pataka, morki, ćurki i ostale obične peradi. S druge strane ilustrativan je primjer jednog labuda koji se toliko »odomaćio« da se čak na neki specifičan način »zaljubio« u jednu tehničarku,

prateći je posvuda po vrtu. Obzirom kako je imao i svoju prirodnu »pratilju« u obliku labudice, jednom je u nastupu ljubomore kljunom »izudarao« sirotu tehničarku, ne mogavši se suzdržati u nastupu »emotivnog pražnjenja«. U mini Zoo-u svoj »farmerski život« žive i egzotične vijetnamske šarene svinje, minijature koze, srne, magarci, uz cjelodnevni nadzor četvoropulina (ovčarski psi) koji se slobodno šecu kroz apsolutno svaki ograđeni prostor, prijateljujući sa svim raznovrsnim »susjedima«. Dječji žamor i ushićenost prilikom svakog posjeta najbolji su dokaz genijalnosti ideje o obiteljskoj menažeriji u sklopu ugostiteljsko-turističkog kompleksa.

GULYÁS CSÁRDA – RESTORAN: Konačno djelo krasi. Gastronomski užitak u ozračju obiteljskog imanja na kojemu je smješten cijeli kompleks, mogućnost konzumiranja domaće kuhinje uz atraktivne specijalitete od nojevog mesa, tjeraju svakog posjetitelja da se obvezatno vrati za stol »Gulyás csárde«. Uz restoransku postavku ugodne lovačke atmosfere brojnih prepariranih eksponata, tijekom ljetnje sezone u funkciji je i velika terasa koja je u mogućnosti ugostiti nekoliko stotina uzvanika prigodom većih skupova. Za goste koji nisu iz okolice u ponudi su i visoko kategorizirane sobe, pa postoji mogućnost planiranja ugodnog odmora u tišini sve atraktivnije eko turističke ponude, uz farmerski osjećaj blizine raznovrsnih životinja. Stoga, ukoliko poželite uživati u nesevakidašnjem ozračju daleko od gradske vreve, družiti se s životinjama i pritom isprobati ukusne delicije domaće kuhinje potrebno je samo uputiti se u Ludoški šor između Palića i Hajdukova...

Predstavници Radio Marije otputovali u Milano

Kršćanski glas u svakom domu

NOVI SAD - Direktor Radio Marije u osnivanju, koji djeluje u sastavu Udruženja građana Marija, franjevac dr. th. *Tadej Vojnović* i predsjednik Udruženja Marija mr. sc. *Josip Ivanović* otputovali su 12. siječnja u Milano, gdje će s nadležnima razgovarati o pomoći koja je neophodna za osnivanje i razvoj ovoga radija. Uoči puta dr. Tadej Vojnović je za »Hrvatsku riječ« izjavio:

»Idemo u Milano, u sjedište Radio Marije, razgovarati o tome, kako nam se

Tadej Vojnović

Skupština Udruženja »Marija«

Josip Ivanović izabran za predsjednika

NOVI SAD – U Franjevačkom samostanu u Novom Sadu 17. prosinca 2003. godine održana je prva sjednica članova utemeljitelja Udruženja Marija. Na sjednici je izabran novi predsjednik u osobi mr. sc. *Josipa Ivanovića*. Donesena je odluka o osni-

vanju Radio Marije koja je već počela s pokusnim radom. Za direktora Radio Marije izabran je franjevac dr. th. *Tadej Vojnović*. Skupština je izabrala i Upravni odbor od pet članova koji će na narednoj skupštini predložiti prijem novih članova.

Za jubilarno 125. Veliko prelo

Otvoren natječaj za »pismu i najlipču prelju«

SUBOTICA – Tradicionalna manifestacija Veliko prelo, u organizaciji Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo«, održat će se u subotu 31. siječnja u Subotici, u velikoj dvorani HKC-a. Ove godine navršava se 125 godina od održavanja prvog Velikog prela.

Organizatori su priopćenjem pozvali sve zainteresirane da sudjeluju na natječaju za »Prelišku pismu«, te da svoju pjesmu dostave u prostorije »Bunjevačkog kola« do srijede 28. siječnja. Također se pozivaju djevojke koje sudjeluju u izboru za »Najlipču prelju« da se prijave do srijede 28. siječnja. Za one koji u ovim natječajima budu imali najviše uspjeha pripremljene su nagrade.

Svi oni koji su zainteresirani za prisustvo na Velikom prelu mogu se od ponedjeljka 19. siječnja javiti u prostorije »Bunjevačkog kola« u Preradovićevoj broj 4, u vremenu od 10 do 12 i od 17 do 19 sati svakog radnog dana. ■

Nakon rekonstrukcije vodovoda

Sonćani opet piju dobru vodu

SONTA – Posljednji dani 2003. godine donijeli su veliku radost žiteljima Sonte. Izuzetno kvalitetna pitka voda, nekad najbolja u Vojvodini, ponovno protječe sonćanskim vodovodom. Prethodnih nekoliko mjeseci bili smo svjedoci svakodnevnog mijenjanja boje i okusa vode.

Sad je to opet ona divna, osvježavajuća tekućina bez boje, okusa i mirisa. Objašnjenje nam je dao Mićo Vidaković, tajnik Mjesne zajednice Sonta:

»Vodovod u Sonti izgrađen je davne 1983. godine. Puno dijelova je dotrajalo, a filtarska ispuha više nije bila u funkciji. Jednostavno, vrijeme je uradilo svoje. Bili smo prinuđeni poduzeti sve, kako bismo

sanirali ovako loše stanje. Sredstva su osigurana i to 4,5 milijuna dinara iz općinskog proračuna za komunalne djelatnosti, te 877.000 dinara iz sredstava mjesnog samodoprinosu.

Pripreme za radove počele su u rujnu prošle godine, a sami radovi u drugoj polovici listopada. Prije toga izvađena je stara filtarska ispuha i stavljeno je 25 tona nove. Izvođač radova »Lad group« iz Beograda dao je 15 godina garancije za ovu ispuhu. Zamijenjena je kompletna elektronika i instaliran je mjerač za klor. Za vrijeme radova sirova voda je išla izravno u vodotoranj, zbog nemogućnosti filtriranja. Tu leži uzrok česte promjene mirisa i oku-

može pomoći u ovome poslu. Najvažnije nam je pronaći prostorije za rad u Novom Sadu. Za tu namjenu želimo iznajmiti jednu kuću na Telepu. Pokusni rad Radio Marije je u tijeku, program se može slušati na frekvenciji od 102,9 mh FM, ali se za sada čujemo samo od Novog Sada do sredine Bačke. Želja nam je proširiti slušanost i do Subotice. Svi koji radimo ovaj radijski program smo volonteri. Naš je cilj – kršćanski glas u svaku kuću – dakle, napraviti široku bazu i zahvatiti što više ljudi evanđeljem i molitvom.«

Radio Marija emitira svoj program u 35 zemalja u svijetu. ■

Pokušaj rješavanja gradske deponije

SUBOTICA – Rješavanje pitanja subotičke deponije i gradskog smeća obilježilo je početak ovogodišnjeg rada lokalne samouprave. Izaslanstvo Subotice boravilo je u Kapošvaru, u Mađarskoj da bi se bolje upoznalo s načinom kako je jedno poduzeće u ovom gradu riješilo pitanje odlaganja smeća. Subotička gradska deponija je na površini od 20 hektara i blizu je grada, a nije uređena te je namjera vodstva grada zaštititi je, a ukoliko se osiguraju sredstva iz općinskog proračuna pristupilo bi se raspisivanju tendera za izvršitelja ovog neophodnog posla. U Mađarskoj je, kako je na brifingu priopćio gradonačelnik Geza Kucsera, bilo riječi i o otvaranju regionalne deponije na teritoriju sjeverne Bačke na kojoj bi se sirovine razvrstavale. Danas će u Čoki predstavnici općina sjeverne Bačke razmotriti ovu mogućnost i ukoliko se покаže prihvatljivom uzeo bi se kredit i pristupilo izgradnji jedne takve uređene deponije. ■

sa. Znam da su se selom širile svakoake glasine, no meni je savjest mirna, pošto smo ovakvu vodu redovito kontrolirali. Po rješenjima Zavoda za zaštitu zdravlja, voda je bila podobna za piće.

U ovoj godini moramo riješiti još jedan veliki problem. Potrebna je i sanacija vodotornja. Stanje je snimio ing. Nemanja Vidić iz »Patent investa« iz Beograda, te dostavio popis potrebnih radova. To će iziskivati nove troškove u iznosu od oko milijun i pol dinara. Inače, voda će brzo postati veliki problem Sonte, jer sa sadašnjom cijenom i naplatom jedva pokrivamo plaće radnika. Naplata je oko 80 posto, a s malo dobre volje mogla bi biti i veća. Što se tiče cijene vode, sad je to više socijalna nego ekonomska kategorija. Stvarna cijena vode trebala bi biti bar petostruko veća od sadašnje.«

Ivan Andrašić

Zapažen uspjeh monoštorskog radio kluba

Četverostruki prvaci

BAČKI MONOŠTOR – Primopredajna stanica radio kluba »Nikola Tesla« u Bačkom Monoštoru u prethodnoj je godini izuzetno uspješno sudjelovala na svjetskim radio-amaterskim natjecanjima. Prema ri-

ječima šefa PPS-a u Bačkom Monoštoru *Darka Kustrina*, Monoštorci su na četiri međunarodna takmičenja osvojili prvo mjesto među radio amaterima u Srbiji: Hollyland Contest u organizaciji izraelskog saveza radio amatera, SP DX Contest (Poljski radio-amaterski savez), UBA DX Contest (Belgija) i ARRL DX Contest (Sjedinjene Američke Države).

Radio-klub u Bačkom Monoštoru osnovan je još 1978. godine i od tada uspješno radi i sudjeluje na takmičenjima u oblasti radio-goniometrije (pronalaženje pet skrivenih radio predajnika pomoću radio prijemnika za što kraće vrijeme), radio-telefografije i telefonije. Klub trenutačno ima

dvadesetak aktivnih članova svih generacija, a svake godine se organiziraju novi tečajevi radio telegrafije i goniometrije, te se i broj članova povećava. Jedina prepreka napretku kluba je loše financijsko stanje i zastarjela oprema, ali nada svih članova kluba je da će se i to promijeniti i da će Radio klub i sljedećih godina bilježiti dobre rezultate.

A. Forgić

Nastavljeno suđenje za ratni zločin u Lovasu

Svjedočio Stanimirović

VUKOVAR – *Vojislav Stanimirović*, saborski zastupnik i predsjednik Samostalne demokratske srpske stranke svjedočio je pred Županijskim sudom u Vukovaru u sudskom postupku o ratnom zločinu u Lovasu. U Lovasu je, prema kazivanju brojnih svjedoka 1991. godine ubijeno 69 osoba, od kojih 24 u minskom polju, a tjelesno su ozlijeđene najmanje 33 osobe. Stanimirović je izjavio kako je bio u Lovasu u okviru sanitetske službe, u koju ga je mobilizirala JNA kao rezervnog sanitetskog oficira puno prije navedenih događaja: »Bio sam zadužen za organizaciju zdravstvene službe u krajevima gdje je vojska ušla. Dva dana nakon ulaska voj-

ske i paravojnih postrojbi u Lovas, upućeni smo iz Šida u Lovas da vidimo ima li liječnika i medicinske sestre, te imaju li lijekova i sanitetskog materijala.« Stanimirović otklanja bilo kakvu povezanost s ubojstvima i mučenjima Lovšana u to vrijeme, te tvrdi da je sve to čista izmišljotina. On je potvrdio da je pri tim posjetima upoznao i vidio *Ljubana Devetaka*, optuženog zajedno s još sedamnaest osoba za zločine u Lovasu, u ulozi zapovjednika.

Za zločin u Lovasu je optuženo 18 osoba, a suđenju je nazočna samo jedna osoba dok se ostalima sudi u odsutnosti. ■

Gradska uprava uskoro u novim prostorijama

VUKOVAR - Gradsko će Poglavarstvo grada Vukovara uskoro preseliti u novu zgradu, koja će postati trajno sjedište. Radi se o prijeratnoj zgradi Vukovarske banke. Radovi su u završnoj fazi. Trenutačno se montira namještaj za gradsku vijećnicu koja će biti u potpuno novom izdanju. Za kupovinu namještaja Poglavarstvo je odobrilo 250 tisuća kuna. Uredski namještaj se neće kupovati novi, nego će biti prenesen iz sadašnjeg sjedišta. Radove izvodi vinkovački »Suhomont« s kooperantima, a kako najavljuju, gradska bi uprava u novim prostorima mogla početi raditi već krajem siječnja ili najkasnije sredinom veljače. ■

Oružje se još uvijek skriva

VUKOVAR - Skriveno oružje je još uvijek velika prijetnja na širem vukovarskom području. Tako su proteklog tjedna djelatnici Policijske uprave Vukovarsko-srijemske temeljem naloga istražnog suca Županijskog suda u Vukovaru obavili pretragu kuće drugih prostorija punoljetnog hrvatskog državljanina srpske nacionalnosti, starog 40 godina. Tom su prigodom pronašli dva puškomitraljeza M-48 i M-53, jednu automatsku strojnicu »Špagin«, dvije bombe M-50, oko 1.900 komada različitog streljiva, te drugu opremu bivše vojske takozvane Republike Srpske Krajine. Svi su navedeni predmeti vojnog podrijetla, oduzeti su, a protiv počinitelja je podnijeta kaznena prijava Općinskom državnom odvjetništvu u Vukovaru zbog kaznenog djela nedopuštenog držanja oružja i eksplozivnih stvari. Na žalost, ovakvih tajnih skloništa oružja još je puno na ovom području i još će dugo biti tiha prijetnja miru.

J. Kery

Bunjevačko-šokački Hrvati (16.)

Od Tatara do Turaka

Hrvati su od 1102. godine s Mađarima imali zajedničkog kralja, plemstvo, humaniste i crkvenu (katoličku) organizaciju. Međutim, pored tih pozitivnih stvari, imali su i zajedničke nevolje. Na unutarnjem planu su to bili sukobi, pravi ratovi za prijestolje; sukobi plemstva s kraljem i pobune kmetova. Vanjske nevolje su bili svi ratovi sa susjedima. No, neke nevolje su imale razmjere prave katastrofe. Prva je bila tatarska najezda, a znatno kasnije turska osvajanja.

Tatari se drugim imenom nazivaju Mongoli. Spadaju u grupu nomadskih, stočarskih plemena. Živjeli su u pustinjama centralne Azije. Središte im je bilo u gradu od šatora, Karakorumu. Početkom trinaestog stoljeća ujedinio ih je *Temudžin*, koji se nazvao *Džingis-kan* (vrhovni kan). Po ujedinjenju počinju s osvajачkim pohodima, prvo prema Kini, a kasnije prema Zapadu, prema Europi. Prešavši Don napali su Kumanje, koji su priznavali rusku dominaciju, pa su se borili za njih, ali su bili poraženi od Tatara, pa se veći dio odselio u Ugarsku. To je bio dovoljan razlog Batu-kanu da napadne Mađare. U to vrijeme je *Bela IV.* Hrvatsko-ugarski kralj. U potjeri za njim Tatari će opustošiti i Ugarsku i Hrvatsku. Bela će s dvorom pobjeći preko Slavonije i Zagreba, sve do Klisa, Trogira, pa i do nekih jadranskih otoka. Vratit će se u svoje kraljevstvo tek po odustajanju Tatara od daljnjih gonjenja. Tatari su se zbog svojih unutarnjih problema vratili u svoju postojbinu.

RAZVOJ GRADOVA: Bela IV., crkveni prelati i plemstvo bili su zgranuti nad tolikim porazom i pustošenjem od strane Tatara. Zabrinut je bio i papa. To im je bila svima opomena da svoje kraljevstvo moraju bolje osigurati od sličnih napada. Glavna greška kraljevstva je bila u tome što nisu imali dovoljan broj utvrđenih gradova, pa su bili laki plijen ovakvih pustošenja. Papa opominje crkvene prelate i plemstvo da utvrde svoje gradove bedemima od čvrstog materijala. U tu svrhu Bela dovodi u Ugarsku veliki broj Dalmatinaca, koji su imali utvrđene gradove i znali su kako ih treba graditi. Tako su Dalmatinci (katolički Hrvati), a ne Delmati, dospjeli u Ugarsku, pa ih od toga vremena kroničari uporno spominju diljem Ugarske. Naročito ih spominju franjevačke samostanske kronike u Đendešu, Segedinu i Subotici. Možda je to ključ razumijevanja upornog imena za subotičke Hrvate-Bunjevce kao Dalmatince.

Nakon tatarske pustoši počinje u zemlja-

ma krune sv. Stjepana svestrana obnova. Prvi zadatak je bio fortifikacija i urbanizacija. Dolazi i do boljeg uređenja unutar kraljevstva na svim poljima. Najbrži razvoj su doživjeli gradovi. Darovnice koje su dodjeljivali kraljevi sadržavale su obvezu izgraditi utvrđenja. Utvrđeni gradovi su dobijali naziv i privilegije slobodnih kraljevskih gradova (*libera regia civitas*). Manji posjedi i sela su dobivali isto povlastice i naziv *libera villa regia* – slobodno kraljevsko selo. Odatle i naziv za Suboticu – Sabatfolu, odnosno, Sobotka. Sva ta slobodna mjesta, gradovi i sela, bila su izuzeta od nadležnosti županija i velikaša. Tako su kraljevi dolazili do značajnih novčanih prihoda. Iz tih prihoda potiče se zdravstvo, pismenost i kultura općenito. Od tada se počinju jače širiti humanističke i renesansne ideje po cijelome kraljevstvu. Zapaženi kuturni napredak ostvaruje se za vladavine *Lajoša Velikog* i *Matije Korvina*. Otvaraju se učilišta, akademije u Pragu, Budimu i Požunu. Sve to organiziraju humanisti, kojih ima na svim dvorovima. Oni pišu i skupljaju dragocjene rukopise, stvaraju prve arhive i biblioteke. Tako je nastala i čuvena biblioteka Korvinijana u Budimu.

VELIKE SEOBE: U tatarskom pustošenju nisu stradali samo dvorci i naselja, nego i crkve, samostani i njihova imovina. Uslijedila je i crkvena obnova. Biskupski gradovi se također utvrđuju. Obnavlja se crkveni i pastoralni rad u svim područjima. Dovode se novi redovi i podižu samostani. Oni najviše doprinose školstvu i obrazovanju. Podignuto je mnogo seoskih i župskih crkava. Uveliko je povećan broj svećenika i redovnika. Primjera radi, Kaločka nadbiskupija je imala prije Mohačke bitke oko 500 župa, a za turske okupacije samo dvije, a 1711. godine tek desetak. Tako se razdoblje od Tatara do Turaka može smatrati najbogatijim. Tatarski pohod je bio pljačkaški, napravio je veliku pustoš, ali je trajao kratko. Međutim, pojava Turaka u Europi, odnosno na Balkanu, je sasvim drugačije naravi. Oni su krenuli u osvajačke ratove s nakanom da sve što osvoje i zadrže za stalno. To im je kroz mnoga stoljeća i uspjelo. Ne želimo ulaziti u sve detalje njihovih osvajanja. Naznačimo samo najvažnije za našu temu i naša područja. Prvi veliki poraz na Marici 1371., Kosovo 1389., šapat Bosne 1463., Krbavsko polje 1493, Mohač 1526, prvo opsijedanje Beča 1529. i poraz kod Beča 1683. godine, kada i počinje opadanje turske moći u Europi, koje će biti

Danas se potežu neka već odavno znanstveno razjašnjena pitanja i stvaraju nove konstrukcije. Stoga smatramo da danas nije potrebno ništa više dokazivati o nacionalnoj pripadnosti Bunjevaca i Šokaca. To jednostavno nema smisla. No, potrebno je poučavati i objašnjavati. Naime, pola stoljeća je to bila zabranjena ili neželjena tema.

Piše:
Josip
Temunović

Temudžin, Džingis-kan

okončano tek Prvim svjetskim ratom 1918. godine. Nemoguće je nabrojati sve nedaće i promjene na ovom području u razmaku od 500 godina. Skrećemo pažnju samo na jednu važnu posljedicu svega toga: veliko pokretanje i seobe stanovnika Balkana od istoka prema zapadu i sjeveru.

Turska sila će pokoriti sve zemlje Balkana i dio srednje Europe. Donijet će novu upravu, novu kulturu i novu vjeru – islam. Pred tom silom će bježati kršćanski narodi Balkana u one dijelove i države koje još nisu okupirane. Oni, koji ne pobjegnu, bit će građani drugog reda. Mnogi će se islamizirati i asimilirati. Oni, koji ostanu vjerni svojoj vjeri, narodu i kulturi, bit će izvrgnuti mnogim nevoljama i patnjama.

U tom vrtlogu nemilih događanja počinje priča o Vlasima, Srbima, Hrvatima, Bošnjacima, Bosancima, Cincarima, Slavoncima, Dalmatincima i, dakako, Bunjevcima i Šokcima. O njihovoj vjeri i nevjeri; o njihovoj integraciji i asimilaciji; o njihovim življenju i preživljavanju sve do oslobođenja i otrežnjenja tko su i što su.

Kako je umirao moj narod (12.)

Napad na župni dvor u Petrovardinu

Zupni dvor u Petrovardinu napadnut je usred bijela dana, u srijedu 6. siječnja, na blagdan Sveta tri kralja. Dva su mlada muškarca željeznim šipkama provalila u župni dvor i teško ozlijedila *Katu Kljajić*, majku župnika *Marka Kljajića*, ženu u kasnim šezdesetim godinama. Istukli su i susjeda koji je poslije priskočio u pomoć starici.

Napad je počeo oko 15. sati kad su dvije osobe između trideset i četrdeset godina zalupale na vrata petrovaradinskog župnog dvora pri Crkvi sv. Roka. Marko Kljajić blagoslivljao je kuće, tako da nije bio u dvoru. Njegova stara majka, koja je bila sama u kući, nije napadačima htjela otvoriti vrata, ali su oni nakon nekog vremena željeznim šipkama provalili unutra. Istoga trenutka, šipkama su počeli razbijati pokućstvo i slike na zidu. Iz zida su iščupali telefonski kabel, a telefonski aparat razbili, kako starica ne bi mogla dozvati u pomoć. To im nije bilo dovoljno, nego su agresivnost iskalili na nemoćnoj starici. Izmlatili su je željeznim šipkama od čega je zadobila unutrašnja krvarenja. Kad je pala na pod jecajući, nastavili su haraćiti po župnom dvoru.

TEROR: U unutrašnjosti su ispisali parole, već poznate-četiri ćirilična slova S, Srbija i »Nema vama krsta bez naša tri prsta«. Za to se vrijeme ozlijeđena starica puzeći iskrala iz kuće na hladnoću i nevrjeme. Dopuzala je do tridesetak metara udaljene autobusne postaje i ušla u autobus. Napadači su dotrčali za njom i nastavili je tući, maltretirati i psovati (sve hrvatsko!), naočigled svjedoka. Tuče putnika i vozač autobusa nisu reagirali. Samo su se sklonili u stranu. Neki u strahu od napadača, a drugi prešutno odobravajući brutalnost napadača. Čuvši buku, iz jedne je hrvatske kuće nasuprot župnom dvoru izašao muškarac i stao u obranu župnikove majke. Tek su tada ostavili staricu, ali su se okomili na pridošlicu. I njega su pretukli, tako da mu je lice bilo puno modrica i otekline. Kombijem, za koji se ne zna je li bio njihov, ili su ga našli na licu mjesta napada, dvojica napadača srušila su

potom kapiju kuće iz koje je izašao staričin branitelj. Uvezli su se u dvorište te sustavno uništili ogradu oko kuće. Na sreću, u kuću nisu ulazili.

PAROLE: Župnikova majka ostala je u bolnici dva dana, a sada se od teških ozljeda doma oporavlja. To je dosad najžešći napad na Hrvate u Petrovardinu. I prije su napadane pojedine kuće, prijetilo se telefonski, ispisivale parole, ali je ovo napad na središte okupljanja Hrvata. Ne zna se jesu li napadači znali da župnik u to vrijeme neće biti u kući, ali se može pretpostaviti da su znali, da ga veći dio tih dana nema u dvoru radi pastoralnih obveza. Župniku su već i prije telefonski prijetili, a zid crkve izvana ispisivali parolama. Ispisivanje je počelo prije nekoliko mjeseci, a sad su već parole ispisane vulgarnim rječnikom. U parolama prednjače napadi na Papu. Većina parola nosi potpis »Srpska deca«, a to je podmladak Šešeljevih »Belih orlova« i Jovićeve SNO-a, mladića od petnaestak-šesnaestak godina koji su bili premladi da ih se primi u srpske ekstremističke dobrovoljačke odrede, ali su dovoljno stari da razbijaju stakla, automobile i ispisuju prijetelje parole.

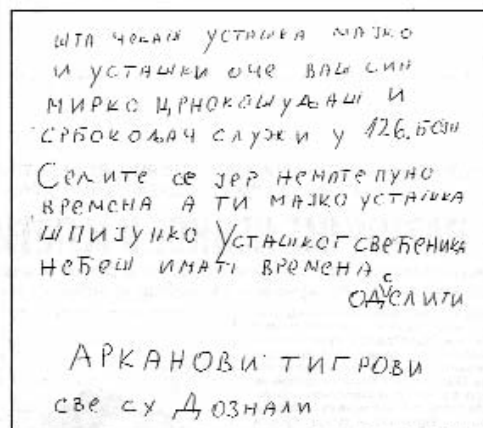
MEDIJSKA ŠUTNJA: Točan identitet muškaraca nije poznat, ali se zna da su to dvojica »ugroženih« Srba, koji su mijenjali svoje kuće u Osijeku i Zagrebu za kuće Hrvata iz Petrovaradina. Jedan od njih već je bio zatvaran zbog maltretiranja stanovnika i miniranja kuće u Subotici. Nakon nekoliko dana je pušten iz pritvora zbog navodnog vijetnamskog sindroma, iako, koliko se zna, uopće nije bio na ratištu. Subotički SUP, k tome, izdao je priopćenje da je uhićenik psihički neuravnotežen i da se radi samo o pojedinačnim izgedima, a ne o organiziranim napadima, te da je sve to posljedica terora pretrpjenog u Hrvatskoj. Demokratski savez Hrvata Vojvodine i tada je prosvjedovao protiv puštanja kriminalaca na slobodu. Prosvjed je ponovljen i neposredno poslije najnovijeg napada u Petrovardinu.

»Ova (moja) knjiga je slika; riječju (i mojom), fotografijom (i mojom) i dokumentom (i mojim) satkanog dramatičnog i krvavog mozaika o stradanju (i mog) Naroda (i moje) i katoličke Crkve u koju je utkana (i moja) mala ljudska i svećenička sudbina, ali istovremeno (i manje) i slika moga stradanja, koje je utkano u sudbinu mog naroda i moje Crkve.«

Piše:

Marko Kljajić

DSHV i župnik obratili su se svim glasilima, radiju i televiziji. Nitko ništa o napadu na župni dvor nije objavio. Samo je jedan člančić tiskan na pretposljednjoj strani »Borbe«. U njemu se događaj ne opisuje detaljno. Samo se navodi da su napadnuti župnikova majka i susjed, te da su napadači uhićeni. U Petrovardinu danas živi oko 12.000 stanovnika, a od toga je po popisu iz 1990. godine oko 50 posto Hrvata. Ostalo su uglavnom Srbi i Crnogorci. Sustavna srbizacija počela je za vrijeme i nakon Drugog svjetskog rata. Godine 1939., u Petrovardinu su svi stanovnici bili Hrvati, osim jednog Makedonca, pekara. Naseljavanje je teklo smišljeno. Poznata je u Petrovardinu nova gradska četvrt »Blok C« u koju su doseljavani samo Srbi i Crnogorci, gotovo svi pripadnici jugoslavenske vojske ili milicije. Pritisak i napadi na Hrvate u Petrovardinu toliko su jaki da je u protekloj godini dana samo u Zagreb odselilo 300 hrvatskih obitelji, koje su sa Srbima uspjele zamijeniti kuće ili stanove.

Ovaj tekst je objavljen u
»Glasu koncila«, br. 4.,
24. siječnja 1993. godine.

Znameniti rumski Hrvati: Petar Matešić

Istinski pregalac

Piše: Nikola Jurca

U povodu 85. obljetnice neprekidnoga rada i djelovanja Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Matija Gubec« iz Rume, osjećam potrebu, a i neku vrstu moralne obveze, napisati nešto o najvećim pregaocima ovoga Društva, o ljudima koji su dugi niz godina, neumorno radeći, ostavili neizbrisiv trag i osobni pečat u povijesti Društva s Brega.

Tijekom svog dugog aktivnog djelanja gotovo da nije bilo niti jedne manifestacije ili događaja, a da oni nisu u njemu sudjelovali i dali svoj puni doprinos. Zahvaljujući između ostalog i njima i njihovom radu, HKPD »Matija Gubec« iz Rume je danas ugledno i uspješno Društvo, odlično organizirano, s jednim od najboljih i najbrojnijih tamburaških orkestara u Vojvodini i s nizom veoma uspješnih i zapaženih nastupa.

SKUPINA MALA: Jedan od takvih istinskih pregalaca u povijesti Društva jest *Petar Matešić*, sada počasni predsjednik na zasluženom odmoru, a ranije tajnik i predsjednik, te jedan od njegovih najaktivnijih članova. Bio je i ravnatelj tamburaškog orkestra, pa igrač u folklornoj sekciji, aktivni glumac i basprimaš. Jednostavno, stizao je svuda.

Danas, kada se prisjeća tih prošlih vremena, u razgovoru u svome obiteljskom domu, u glasu čika Pere da se osjetiti izvjesna doza sjete i tuge za tim prohujalim, sretnim vremenima. Sjećanja naviru, a čika Pera s gomilama fotografija prisjeća se tih dana.

»Tamburu sam počeo svirati daleke 1947. godine pod vodstvom tadašnjeg ravnatelja Društva *Josipa Štimca*. Imao sam 14 godina, a u orkestru su osim mene svirali i *Ilija Benčić*, *Ivan Šešan* i drugi. To je bila mala skupina, svega sedam-osam ljudi, ali već tada smo svirali na raznim priredbama i predstavama u prostorijama Društva, kao i na proslavama 1. maja«, sjeća se početaka čika Pera.

Ubrzo zatim Petar Matešić odlazi na odsluženje vojnog roka, a po povratku 1955. godine priključuje se orkestru u kojem su tada bili *Mihajlo-Miša Kun*, *Antun Matešić-Braca*, *Andrija Šikeždi* i *Stevan Rakoš*, i s njima svira na raznim proslavama i svadbama.

ZLATNI PERIOD: Godine 1963. u Rumi je osnovan Festival muzičkih društava Vojvodine, najveća smotra tamburaške glazbe u Vojvodini, koja traje do današnjega dana, a rumski su tamburaši sudjelovali na svim dosadašnjim smotrama, a sam Pera Matešić je na ovim festivalima, što kao ravnatelj, što kao basprimaš,

sudjelovao sve do 1990. godine. Na prva dva festivala u Društvu nije postojao veliki tamburaški orkestar, pa je mali sastav upotpunjen s nekoliko tamburaša Tamburaškog orkestra Radio Novog Sada. U to vrijeme Pera Matešić je bio i član orkestra Vatrogasnog društva u Rumi.

»Punih deset godina, od 1955. do 1965.

Petar Matešić

svirao sam prvu fligornu Vatrogasnog društva u Rumi«, priča čika Pera. »Svirali smo na prvomajskim proslavama, vatrogasnim i partizanskim slavama, ali i sprovodima. To je bio period kojega se vrlo rado sjećam, to druženje i te dogodštine nikada neću zaboraviti«.

Godine 1963., baš kada je i osnovan Festival, čika Pera okuplja učenike osnovnih škola i otpočinje rad na stvaranju Velikog tamburaškog orkestra. Tu prvu generaciju činili su: *Ivan Rakoš*, *Antun Matešić-Bačko*, *Željko Štimac*, *Marko Grubišić*, *Željko i Tomislav Gajger*, *Josip i Zdenko Jurca*, *Antun i Dragan Renić* i mnogi drugi, ukupno njih dvadeset. Danas su neki od njegovih učenika okosnica Velikog tamburaškog orkestra, a Josip Jurca je ravnatelj i umjetnički rukovoditelj orkestra.

PREGRIŠT PRIZNANJA: Ovaj orkestar je pokraj redovitog sudjelovanja na Festivalu u Rumi sudjelovao i na općinskim natjecanjima u Rumi, sreskim u Sremskoj Mitrovici, regionalnim u Šidu, kao i na pokrajinskim natjecanjima u Somboru. Svaki put bi bilježili zapažene uspjehe, a prvi značajniji uspjeh ostvaren je upravo na pokrajinskom natjecanju u Somboru osvajanjem srebrne plakete. Tijekom dugogodišnjeg rada Velikog tamburaškog orkestra pod rukovodstvom Petra Matešića mijenjali su se njegovi članovi. Ne-

ki su prestajali svirati, ali je čika Pera uvijek uspijevaao ostaviti svoj osobni pečat na rad ovog orkestra. Svake godine orkestar je svirao sve bolje i redali su se sve značajniji i zapaženiji uspjesi. Rumski su tamburaši sudjelovali na Dužijanci u Subotici, na Memorijali Pere Tumbasa-Haje, na zonskim smotrama u Sremskoj Mitrovici, Vinkovačkim jesenima i mnogim drugim.

O izuzetno plodnom i djelotvornom radu čika Pere Matešića i njegovom izuzetnom doprinosu razvoju tamburaške glazbe svjedoči 18 zahvalnica i diploma i 6 plaketa. Dobitnik je Oktobarske nagrade 1975. godine, Ordena rada sa srebrnim vijencem s potpisom J. B. Tita, Zlatne plakete u povodu stotinu godina glazbenog života grada Rume, plakete u povodu nastupa na Festivalu tamburaške glazbe Jugoslavije u Osijeku, gdje su rumski tamburaši pratili i takve veličine kao što su Vera Svoboda i Dušan Jakšić. Dobitnik je i zahvalnica Vatrogasnog društva i FK »Jedinstvo« i mnogih drugih, a 2001. godine dobio je i posebno priznanje za dugogodišnji rad.

Petar Matešić je bio i dugogodišnji član folklorne sekcije, o čemu kaže: »S manjim orkestrom, to jest nas nekoliko, pratili smo igrače na njihovim nastupima. Ja sam bio zadužen za glazbeni dio programa. S folklorašima smo imali nekoliko veoma uspješnih nastupa, spomenuo bih gostovanja u Seksardu, u Mađarskoj, zatim u Tavankutu, Kešincima... Sve do gašenja folklorne sekcije njegovali smo redovita gostovanja u Novom Slankamenu i Golubincima.«

Glumački nastupi upotpunjavaju svestranu i izuzetnu ličnost Petra Matešića. Glumio je u mnogim izvedbama pod vodstvom iskusnog Nikole Petrovića-Šokca. Mnoge izvedbe su mu ostale u lijevom i milom sjećanju, a posebice se sjeća predstava »Nepozvani gosti«, »Laža i para-laža«, »Robert i njegova punica« i drugih. O ljubavi i predanosti Pere Matešića prema tamburi doista ne treba trošiti riječi. On je cijeli svoj život posvetio tom čarobnom instrumentu, znao je po cijelu noć svirati, a onda sutradan u cik zore odlaziti na njivu i raditi teške poljske radove. Nekada su svadbe i veselja znala i po tri dana trajati, zbog tambure su mnoge noći ostajale neprospavane, a mnoga jutra dočekana s pjesmom i veseljem. Taj čudotvorni mali instrument zarazio je čika Peru u najranijoj mladosti i odredio njegov životni i umjetnički put, put pun odricanja i žrtvi.

Nema sumnje da je čika Pera ostavio veliki i neizbrisivi trag u povijesti našeg Društva i grada Rume. Uz Mihajla-Mišu Kuna on je svakako najistaknutiji član Društva u poslijeratnoj periodu. Najveća nagrada Peri Matešiću jest upravo sadašnji tamburaški orkestar Društva, čiju okosnicu čine njegovi učenici. ■

Događanje vjere

Kršćansko sazrijevanje

Piše: vlč. mr.
Andrija Kopilović

*Nakon
ovogodišnjih
Božićnih
blagdana i
vremena u kom
se sad
nalazimo i to
ne samo u
crkveno-
liturgijskom
smislu, nego i
društvenom,
daje nam za
pravo da i ovaj
puta sa vama,
štovani
čitatelji,
podijelim
jedno
kršćansko
razmatranje o
našem
sazrijevanju i
potrebi da
osobito
ovogodišnji
Božić i njegov
završetak bude
uvod u zrelije
življenje i
razmišljanje*

Javljam se pedeseti put u ovoj rubrici. Znam da novine nisu vjerske, ali znam i to da čitateljstvo kome su novine namijenjene nije ateističko. Stoga sam hrabar i dalje na ovim stranicama biti svećenik i samo svećenik. Možda ova hrana ipak pomaže zajedničkom hodu i gradnji zajedničke povijesti. Može netko postaviti pitanje čemu svake godine slaviti iste blagdane. Dapače, čemu slaviti iste blagdane na isti način? To je pitanje umjesno jer je zapravo svake godine i na isti način bez nutarne promjene uzaludno. Ali postoji mogućnost, a to je i smisao slavljenja, da svako slavljenje istih blagdana bude novo i novije i na taj način u naš život unosi novu dimenziju.

KRŠĆANSKI HOD: Ta nova dimenzija je naš kršćanski hod kroz vrijeme. Tim kršćanskim hodom mi to svoje vrijeme obilježavamo, označujemo i iza sebe ostavljamo svjedočanstvo kršćanskoga uspona. Nakon ovogodišnjih Božićnih blagdana i vremena u kom se sad nalazimo i to ne samo u crkvenoliturgijskom smislu, nego i društvenom, daje nam za pravo da i ovaj puta sa vama, štovani čitatelji, podijelim jedno kršćansko razmatranje o našem sazrijevanju i potrebi da osobito ovogodišnji Božić i njegov završetak bude uvod u zrelije življenje i razmišljanje kršćanskih vrednota za koje smo pozvani i poslani. Vrijeme brzo prolazi. Dani nestaju kao kapljice rose kada se sunce probudi. Mudri ljudi stoga kažu da treba koristiti svaki dan. Odmah ujutro treba napraviti ono što je u životu najvažnije, kako ne bi za to uvečer bilo već prekasno. Treba odmah ujutro načiniti neko dobro djelo, sjesti pet minuta i razgovarati s Bogom, odmah ujutro trebalo bi nešto zapisati u svoj dnevnik, trebalo bi probuditi vedre, sigurne i uspješne misli u sebi, uspostaviti vezu s Bogom, zavoljeti ljude i oprostiti im, te tako slobodan, čist, nov i snažan ući u dan. Ujutro se odlučuje o čitavom danu i čitavom životu. Vrijeme djetinjstva brzo prođe. Vrijeme Božića tako brzo ode, prestanu božićne pjesme, odnesen je bor iz sobe, stol postane siromašniji i svagdašnjica se uvuče u naše dane. Važno je da život tako ne bude siv i bez nade. Jer svaki dan je uspon prema nečem novom

i velikom. Isus je trideset godina živio u Nazaretu a da nitko nije na njemu primjećivao ništa neobično. Radio je sasvim obične, svagdašnje poslove, znojio se, pokazivao žuljave ruke svojoj majci Mariji i Josipu, drugovao je s prijateljima i susjedima, pjevao pjesme u društvu mladića i djevojaka, išao u sinagogu, u školu, radio u Josipovoj radionici, jeo, pio, spavao, tugovao i radovao se, ustajao, molio i tako se pripravljaio na ono što će odlučiti o njegovoj sudbini i sudbini čitavog svijeta. Vrhunac njegovog zemaljskog života bilo je krštenje na Jordanu. Tad je završio njegov život u Nazaretu, a započeo javni život. Taj rez njegova života bio je dolazak Duha Svetoga, koji ga je ispunio takvom snagom da je evangelist Luka napisao da je iz njega izlazila sila koja je liječila sve. Sv. Luka kaže da je Isus u sili Duha išao od sela do sela, od grada do grada, liječio sve bolesti, navješćivao Kraljevstvo i oslobađao ljude od zlih duhova.

REZ: Jednom u životu treba naići trenutak u kojem prestaje vrijeme djetinjstva a počinje zrelo doba. I vjera tako ima prestanak djetinjstva a početak zrelog doba. To je trenutak obraćenja, to su dani u kojima smo sazrijevali razmišljajući, moleći i tražeći Boga, kritički proučavajući svoju djetinju vjeru i vjeru svojih pradjedova, istražujući Crkvu i religije, te se onda u datom trenutku na temelju svojih razmišljanja i rezultata obratili životu Bogu i započeli zreli hod u vjeri. To se u katoličkoj teologiji i duhovnosti naziva fundamentalna opcija, to je temeljni izbor za život u prijateljstvu s Bogom. Ako se taj rez ne dogodi, ako se ta odluka u životu jednom ne ispuni, tada čovjek ostaje stalno u nekoj vrsti djetinjstva, poput djeteta u utrobi majke koje ne može dalje rasti u vjeri. Takav čovjek ni sam ne razumije zašto je postao vjernikom. Tek kad se odluči za Boga, tada i on, poput Isusa, bude ispunjen Duhom Svetim, tada počinju nutarnje, duhovne, velike spoznaje i nutarnje sazrijevanje koje čovjeka čini sposobnim da vjeru svjedoči riječima, još više životom. Tada vjera postaje sam život, tada čovjek uspješnije radi u svom poslu, jer ga vodi intuicija, ljubav i snaga koju dobiva od Duha Svetoga. Kada čovjek u svome

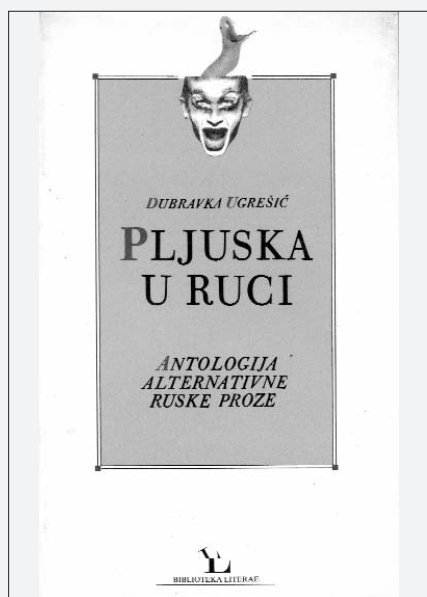
obraćenju doživi takvo iskustvo vjere, tada je siguran da Bog postoji, jer tada nije na djelu samo razum koji mu svjedoči da bi on morao postojati, nego je to iskustvo susreta s Bogom, koje čovjek više nikada ne može zaboraviti i zbog kojega mu više nitko ne može govoriti da Boga nema.

ROĐENJE: Nije dosta samo krstiti se, nego se treba i roditi iz tog krštenja, kaže nam Isus. Krštenje nas već čini djecom Božjom, krštenje već donosi spas, ali naša odluka za to krštenje, prihvaćanje riječi Isusa Krista i njegove osobe, odlučujuća je kako bismo izrasli iz utrobe krštenja i poput djeteta rasli, odgajali se i sazreli za vjeru u kojoj se mogu drugi rađati i od nas živjeti. To je ono što kršćanima tako očito manjka i to je ono zbog čega Crkva najviše trpi. Ona kao da stalno nosi u svojoj utrobi ljude koji su kršteni, a nisu se rodili iz tog krštenja. Poput majke koja nosi u utrobi dijete koje nikako da se rodi. Jednom treba izići iz svoga roda, doma, iz svoga zavičaja, jednom treba izići iz svoga djetinjeg gledanja Boga i ući u događanje vjere. Jednom treba samostalno Bogu reći odlučujući »da«. Tada počinje novi život, tada i mi bivamo ispunjeni Duhom Svetim i tada ljudi zapažaju da smo drugačiji, da smo uspješniji, sretniji, i da smo u duši i tijelu postali zdravi. Do takvog se puta dolazi razmišljanjem, ali još više molitvom. Ali, ne recitiranjem molitava, nego srcem koje traži Boga, koje s njime razgovara i koje ga čuje. Činjenica da teško nalazimo vremena uranjati u sebe je otežavajuća okolnost i događanje te kršćanske zrelosti o kojoj razmišljamo. Međutim, mi kršćani ne možemo dati stvarni doprinos promjenama ovoga vremena i oplemenjivanju društva čija smo sastavnica, ako ne budemo živjeli autentično »kršteno« kršćanstvo. Stoga nije na odmet ovakvo jedno razmišljanje koje barem dio čitateljstva potiče na osjećaj odgovornosti i dužnost doprinosa boljem i drugačijem svijetu koji želimo izgrađivati. Vjera nije niti toliko privatna stvar da bi trebala biti zatvorena, niti smije biti toliko odvojena od javnog života da ne bi taj život prožimala vrednotama i obasjavala svjetlom. Dakle, naš doprinos je: biti kršćanin!

Prijedlog tjedna

Dubravka Ugrešić
PLJUSKA U RUCIAntologija alternativne ruske proze
(»August Cesarec«, Zagreb 1989.)

Dubravka Ugrešić je ovim izborom prevedenih tekstova iz prozne produkcije osamdesetih godina prošlog stoljeća, pisane na ruskom jeziku i objavljene u samizdatu, malim izdavačkim kućama, ali i u oficijelnim tadašnjim sovjetskim književnim glasili-

ma, izdvojila one književne pojave koje su bile u određenoj opreci s postojećim sustavom književnih vrijednosti i koje su gradile nov, alternativni, književni sustav.

Antologija sadrži prevedene tekstove Vasilija Aksjonova, Juza Aleškovskog, Andreja Bitova, Jevgenija Haritonova, Venedikta Jerofejeva, Ilje Kabakova, Viktora Jerofejeva, Vladimira Kazakova, Pjotra Koževnikova, Eduarda Limonova, Jurija Mamlejeva, Vladimira Maramzina, Viktora Nekrasova, Ljudmile Petruševske, Jevgenija Popova, Saše Sokolova i Vladimira Sorokina.

U drugoj polovici osamdesetih godina promjene nastale liberalnom politikom Gorbačova bile su duboke i bez presedana u sovjetskom društvu, a nakon pada Berlinskog zida 1989. godine, sve se promijenilo. Do tada je u sovjetskoj kulturi alternativna umjetnost bila osuđena na prilično marginalan položaj i nezna-

tan pristup u javni život, ali je s političkim promjenama njeno prisustvo postajalo sve vidljivije. Činjenica je da su pisci iz ovog izbora Dubravke Ugrešić danas poznata imena ruske proze, čiji se književni i umjetnički rad visoko vrednuje u okvirima svjetske književnosti.

U određenju pomaka koje je proza iz ovog izbora vršila u odnosu na književne norme i forme do tada postojeće prozne produkcije, Dubravka Ugrešić je kao priređivač s izborom uvrštenih tekstova pridala vrijednosni značaj novoj stilskoj, tematskoj, idejnoj i strukturnoj inovativnosti koja mijenja ustaljene predodžbe o književnim vrijednostima ruske proze. Antologija »Pljuska u ruci« sadrži prozu »crnog vala« koja ujedinjuje oštar kritički odnos prema sovjetskoj društvenoj i političkoj svakidašnjici, zatim emigrantsku tematiku u tekstovima pisaca emigranata tzv. trećeg vala, a čitatelji će se kroz tekstove moći upoznati i s modelom urbane, ženski obilježene proze, kao i s primjerima živosti i nepotrošenosti ruske avangarde, koja u književnoj situaciji osamdesetih godina postaje modelom oporbe prema oficijelnoj kulturi. Ova iznimno vrijedna antologija, koja nagovještava razvoj ruske proze u nekim novim smjerovima, donosi i tekstove koje karakterizira pripadnost autonomnoj umjetničkoj pojavi soc-arta, umjetničkog pravca koji je radikalno osporavao umjetnost socijalističkog realizma, kao i postmoderne tekstove koji su građeni na pretpostavki autonomije elitiističke literature i zanemarivanja granica nacionalne kulture, odnosno na pretpostavki književnog kozmopolitizma.

Z. S.

Zwan
**MARY STAR
OF THE SEA**

Reprise/Warner 2003.

Poslje veoma uspješne karijere sa Smashing Pumpkins, rada na više projekata filmske muzike (Batman, Lost Highway...), ingeniozni glazbeni arhitekt BILLY CORGAN se vratio na scenu u najnovijoj inkarnaciji. Riječ je o supergrupi ZWAN, koja je kon-

glomerat već uvjeličko oprobanih rock glazbenika. Tu su gitarista CHAVEZ-a Matta Sweeney i gitarista/basista post rock grupa SLINT i TORTOISE Davida Pajo, a u ritam sekciji basistica grupe A PERFECT CIRCLE Paz Lenchantin i njegov stari pratilac bubnjar Jimmy Chamberlin. Ovakvom postavkom skupina je postala nalik najvećim nogometnim momčadima Lige Šampiona, ostalo je samo pitanje kakve će rezultate oni ostvariti?

Prije svega, opći dojam. Corganova boja glasa i osobeni stil pjevanja čine ono invarijantno u cijelom glazbenom produktu, te je Zwan mnogima veoma teško odvojiti od Corganovih prijašnjih Pumpkinsa. U biti, to i jest činjenica. Ipak, novina je da je u strukturi pjesama Corgan svojim novim suradnicima dopustio interveniranje, te time napustio svoju diktatorsku praksu iz ranije karijere. Na ovaj način, stvoren je utisak lakoće i slobode, utisak da Corgan više no ikada uživa u sviranju svojih pjesama. Očigledan utjecaj nove ekipe se ogleda i u prisutnosti čak četiri obrade tradicionala na ovom albumu, u kojima Corgan svojom vedrinom ne ostavlja puno mjesta country melankoliji.

Ploča je kompletno gitarska, tri odlična gitarista nose zvučnu sliku ovog benda, u četrnaestominutnoj »Jesus, I/Mary Star of the Sea« možete čuti čak i njihovo zajedničko trostruko solo muziciranje! Poetika kojom se Corgan bavi jeste ona stara i prepoznatljiva propovjed o ljubavi kao putu za pronalaženje sebe. Ton pjesama je ovoga puta vedriji (posjebno »Lyric«, »Honestly« i »Yeah«), nema kompliciranosti koje unose pesimizam i malodušnost, neretko prisutni u tonu Pumpkinsa. Ploča zvuči kao da je autor nakon dugih nemira, konačno pronašao svoj mir, što možda ima i direktne veze sa tradicionalnim pjesmama koje se ovde nalaze.

Iako bi mnogim prosječnim slušateljima aktualne glazbe ovo mogla biti još samo jedna u nizu ploča Smashing Pumpkins, a ne nešto novo, značaj ovog albuma je težnja da se gitaristička rock glazba održi u ravni sa novijim muzičkim žanrovima. Zbog toga je i prijedlažem za slušanje...

D. B. P.

Vijesti

Molitvene Osmine za jedinstvo kršćana

Od 18. do 25. siječnja je Svjetska molitvena osmina za jedinstvo kršćana. Ceremonijar subotičke katedrale vlč. mr. *Andrija Kopilović* mandatom Biskupskog ordinarijata pozvao je braću svećenike Rimokatoličke crkve, Srpske pravoslavne crkve, kao i kolege Evangelističke i Reformatske crkve na ovo bogoslužje i susrete po svim sestrinskim kršćanskim crkvama. Vlč. mr. *Andrija Kopilović* ističe kako je vrlo važno navijestiti vjernicima i potači na sudjelovanje u susretima Svjetske molitvene osmine. Prema redoslijedu prvi dan susreta je u Pravoslavnoj crkvi Uznesenja Gospodnjeg 18. siječnja u 17 sati, naredni dan u Župnoj crkvi sv. Jurja u 17 sati, a sljedeći dan u Crkvi Isusova uskrsnuća, također u 17 sati, što je vrijeme početka i svih ostalih susreta. Bogoslužje 21. siječnja je u Crkvi svetoga Roka, 22. siječnja u Kršćanskoj reformiranoj crkvi, 23. siječnja u Crkvi Svetog križa, 24. siječnja u Evangeličkoj crkvi, a osmoga dana 25. siječnja u Katedrali-bazilici Svete Terezije. Na dan 25. siječnja u Katoličkoj crkvi se slavi Obraćanje svetoga apostola Pavla. To je blagdan zaštitnika Subotičke biskupije. Toga dana je završetak Svjetske molitvene osmine za jedinstvo kršćana uz sudjelovanje predstavnika svih vjerskih zajednica i gradskog poglavarstva na pontifikalnoj misi u subotičkoj katedrali.

Predstavljena »Subotička matica«

Učitaonici Gradske biblioteke »Pučka kasina 1878« organizirala je 14. siječnja književnu večer na kojoj je predstavljena knjiga vlč. *Josipa Temunovića* »Subotička matica«, koja je nastavak knjige o »Zadužbini biskupa Lajče Budanovića«. Nakon uvodne riječi *Ljudevita Vujkovića Lamića*, tajnika »Pučke kasine«, publiku je pozdravio mr. *Ivan Rudinski*, predsjednik »Pučke kasine«, a zatim je *Josipa Ivanković* recitirala pjesmu »Molitva Bunjevaca« koju je napisao *Matija Evetović*. Kamerni orkestar »Musica chorda« pod ravnanjem *Nele Skenderović* izveo je pastore od *Frederica Couperina*, nakon čega je *Ljudevit Vujković Lamić* pročitao recenziju knjige vlč. *Josipa Temunovića* »Subotička matica« koju je napisao *Krešimir Bušić*, suradnik Instituta »Ivo Pilar« iz Zagreba. U nastavku programa orkestar »Musica chorda« izveo je kompoziciju »Recuerdos de la Alhambra« *Fredirica Tarrege*, a o značaju Subotičke matice govorio je vlč. mr. *Lazar Ivan Krmpotić*. Kako je večer organizirana u povodu 70 godina od osnivanja Subotičke matice, te prvih održanih razgovora o

biskupu *Ivanu Antunoviću*, vlč. mr. *Krmpotić* govorio je o radu i značaju Matice koja je udruživala ili povezivala sva hrvatska udruženja, a potom je i sam autor knjige, vlč. *Josip Temunović* govorio o viziji preporoda biskupa *Budanovića* koja je počivala na dva stožera: vlastitom kapitalu i dobroj organizaciji. Zbog ostvarenja te vizije biskup *Budanović* je dekretom iz 1933. godine od Senata crkvenih općina u Subotici stvorio Humano-prosvjetni odbor. Iz tog Odbora nastale su dvije najvažnije institucije za katolike Hrvate na području Bačke, a to su Zadužbina i Matica. Te dvije institucije nastale su iz istih odluka, istodobno s istim ciljem: karitas, prosvjeta i umjetnost. Vlč. *Josip Temunović* istakao je i sveto pravilo biskupa *Budanovića* koje je bilo: razgovor-razgovaranje. Na koncu programa orkestar »Musica chorda« izveo je kompoziciju »Slavujev poj«.

O ženama u hrvatskoj književnosti

U subotičkoj će se Gradskoj knjižnici 22. siječnja, u četvrtak, s početkom u 19 sati održati književna večer naslovljena »Žene u hrvatskoj književnosti na našim prostorima«. Tom će prigodom biti predstavljeno djelo autorice *Tone Kujundžić* »Žena na harfi patnje«. Organizator ove priredbe je Matica Hrvatska Subotica.

Bogović u Beogradu

Negdašnji pjevač i frontman zagrebačke kultne novovalne rock-skupine »Prljavo kazalište«, *Davorin Bogović*, gostovati će 20. veljače u beogradskom Domu omladine. Nakon 15 godina će, tako, publika glavnog grada domicilne nam države imati prigodu da ugosti vidi i čuje prvog i najpoznatijeg vokalistu ove popularne hrvatske grupe, koji je svojim prepoznatljivim nastupom i vokalom u maniru punka i post-ska beata obilježio prvi i po mnogima najbitniji i najkvalitetniji dio djelanja skupine, početkom 80-ih godina, kada su najpoznatiji beogradski sastavi novoga vala bili popularniji u Zagrebu, a zagrebački u Beogradu (»Azra«, »Haustor«, *Jura Stublić* i »Film«). Zenit uspjeha kako *Bogovića* tako i skupine pa i cijelog hrvatskog novovalnog rocka, bio je svakako album »Crno-bijeli svijet«, s naslovnom skladbom na tekst leadera skupine, gitarista i skladatelja *Jasenka Houre*, koju je tako nezaboravno i neponovljivo otpjevao upravo *Davorin Bogović*. Posljednji album na kom je *Bogović* bio pjevač »Kazališta« (bio) je album »Korak od sna« iz 1983. godine.

OBLJETNICA: Ljubo Ivančić (1925. -2003.)

Slikar kojem se vjerovalo

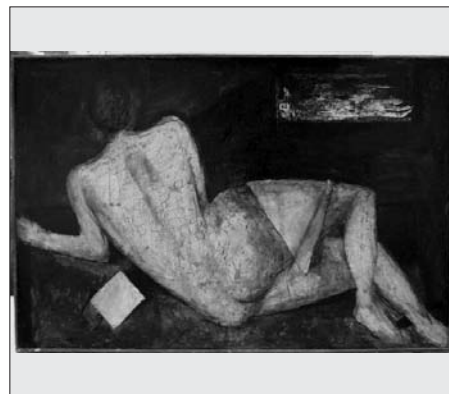
»Želja nam je da opus Ljube Ivančića i uspomena na njega u našem mentalnu oku nikada ne izbljeda. On je, naime, bio jedan od posljednjih slikara kojem smo vjerovali.«

Iva Korbler

Na današnji dan, 16. siječnja prošle godine, preminuo je jedan od posljednjih velikana modernog i suvremenog (jer to u njega nisu tek sinonimi već egzistirajuće paralele) likovnog izraza, kipar i slikar *Ljubo Ivančić*. Bio je jedan od posljednjih slikara tišine na tragu, primjerice jednog Sutina ili Rembrandta. Stvarajući u svojevoluminoznoj izolaciji, Ljubo Ivančić je stvorio osebujno i specifično djelo, izgradio vlastiti likovni kod, jedan od najosobnijih u minulom desetljeću, ne samo u hrvatskoj već u sveukupnoj europskoj, pa i svjetskoj likovnoj povijesti. Bilo bi morbidno kazati kako je njegovo stvaralaštvo suočavanje s konačnošću, kako se on družio sa smrću jednako dugo koliko je i stvarao, no »metodom vlastite kože«, kako ju je on sam opisivao, Ljubo Ivančić je nesmi-

ljenim autoportretnim i autoanalitičnim zahvatima stvorio impresivan svijet likova i ambijenata, grupa i situacija, po kojima će se pamtiti ljudska sudba između Drugoga svjetskog, hladnog te napose Domovinskog rata, po kojima će se vidjeti kako posvemašnja umjetnost, u cijelosti, od *Giotta*, primjerice, do *Chagalla* ima svoj dostoj (anstve) ni produžetak i od jednog *Bacona* do Ljube Ivančića.

Ivančić je bio slikar Dalmacije, Juga, Sredozemlja i njegovi pejzaži i enterijeri odišu primorskom i otočkom patinom, nekom »metafizičkom, hladnom samoćom« kako bi to definirao pokojni mu kolega, velikan nadrealističnog i utemeljitelj metafizičkog slikarstva *Giorgio de Chirico*, a trajna suzdržanost i suhoća, težnje da se predmet likovnog djela svede na ogoljenost i oslobodi ma kakve zvodljive bujnosti prosto »boduju oči«. I dušu. Jer njoj se obraća ponajvećma pokojni umjetnik. U slikarstvu je startao s »Grupom petorice«, skupa s *Kožarićem* i *Michillijem*, *Stančićem* i *Vaništom*, ali je on za razliku od spomenutih kolega bio i vrstan kipar. Ljubo Ivančić je rođen u Splitu, studirao je na zagrebačkoj Likov-

noj akademiji od 1945. do 1949. Potom je svršio slikarsku specijalku kod Đure Tiljka, a likovnoj se javnosti prvi puta ozbiljnije predstavio prvom samostalnom izložbom 1954. godine u Zagrebu. Od 1969. je redoviti profesor na Likovnoj akademiji u Zagrebu, a nakon smrti *Krste Hegedušića* mu je Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti povjerila vodstvo Majstorske radionice za poslijediplomski studij slikarstva (1975. godine), te ga izabrala za svojeg izvanrednog člana, dvije godine kasnije.

R. G. T.

NEIMARI KULTURNE BAŠTINE Stanko Horvat (1945.)

Stanko Horvat, glasoviti suvremeni hrvatski skladatelj i glazbeni pedagog rođen je u Zagrebu, 12. ožujka 1930. godine, a studij kompozicije završio je 1956. godine na Glazbenoj akademiji u rodnome gradu. Usavršavao se potom na Pariškoj konzervatoriji kod *Terence Aubinea*, te privatno, kod *Roberta Leibowitza*. Od 1977. godine radio je u Berlinu u glazbenom studiju tamošnjega Tehničkoga sveučilišta, a od 1961. godine Horvat je, pa sve do umirovljenja, predavao u kontinuitetu na Glazbenoj akademiji u Zagrebu. Godine 1972. se ogradio od avangarde za koju se do tada svim srcem zalagao, zato što je stao na stanovište po kome on »osvaja nove terene, ali ih radi svoga nestrpljenja, ne istražuje«.

U svojim skladbama Horvat posreduje između izrazito avangardističkih težnji

(katkad i s odjecima free-jazza jednog *Ornete Colleana* ili *Cecila Taylora*, primjerice) te vlastitoga osjećaja glazbenosti koji ostaje suvremen, ali nikako u pejorativnom smislu negiranja klasičnih i utvrđenih vrednota. Njegov je opus izrazito individualističan, zvuci koje izražava kroz note i tonove puni su prpošnoga hedonizma, sasvim jedinstveni u korpusu hrvatske glazbene umjetnosti nakon Drugog svjetskog rata. Okušao se u svim vrstama glazbe, od skladbi za glasovir, preko onih za komorne sastave, gudačke kvartete, velike sastave, do kantata (na stihove *Vesne Parun*, poglavito) te djela za simfonijske orkestre i onih za scensku glazbu (»Preobražaj«, primjerice, premijerno izveden 1995. godine, vrsno i vrijedno operno djelo prema noveli *Franza Kafke*)

R. G. T.

»Subotička Danica« – vjerski almanah vojvođanskih Hrvata

Teme za cijelu obitelj

Prvi broj »Subotičke Danice« pod imenom »Bunjevačko-Šokačka Danica ili subotički kalendar« pokrenuo je svećenik *Pajo Kujundžić* 1884. godine, koji je napisao je često ponavljane riječi: »Tako se porodi 'Neven' i 'Danica', kao brat i sela iz jedne te iste zamisli: dvoriti narod, pobuđivat zanimanje za otmjenijim svitom«. Još je svećenik Pajo Kujundžić napisao u proslavu te prve »Danice«: »Zabadavad bi se mi nazivali Bunjevcima ako bismo zanemarili naše lijepe starovinske običaje, svečanosti, krasne pisme i pripovitke, oduševljenu bunjevačku molitvu, požrtvovanu ljubav prema roditeljima, prema vinčanom drugu, prema miloj dičici«.

Pajo Kujundžić pokrenuo je »Subotičku Danicu« da se ne zaborave običaji bunjevačkih Hrvata »na Božić, na poklade, Uskrs, Veliku nedilju, Cvitnu nedilju i na druge blagdane; nadalje na prelu, dožejancijama i drugim isključivo bunjevačkim svečanostima«. Od 1884., do 1914. godine »Subotička Danica« se pojavila trideset puta, a nastavilo se s još 22 broja od 1919. do 1941. godine. Poslije Drugog svjetskog rata izašlo je samo četiri broja za 1945. i 1946. godinu, te za 1971. i 1972. godinu.

NASTAVLJAČI DJELA PAJE KUJUNDŽIĆA: Sadašnji glavni urednik »Danice« vlč. *Stjepan Beretić* kaže kako su se sedamdesetih i osamdesetih godina prošlog stoljeća mjesečno sastajali na pastoralne razgovore svećenici Hrvati u Subotičkoj biskupiji i iz tih razgovora rođena je ideja da se opet pokrene »Subotička Danica«. Tada je uz podršku hrvatskih svećenika vlč. *Lazar Ivan Krmpotić* zajedno s vlč. *Stjepanom Beretićem* uređivao 11 godišta »Danice« od 1984. do 1994. godine, a sljedećih deset godišta, od 1995. do 2004. go-

dine, uređuje svećenik *Stjepan Beretić* uz suradnju svećenika *Stipana Bošnjaka*, *Andrije Kopilovića* i brojnih drugih svećenika, redovnika i laika, među kojima posebno valja istaknuti zasluge obitelji *Katarine i Ervina Čelikovića*.

»Od svećenika koji su najviše doprinijeli 'Subotičkoj Danici' ističem *Andriju Anišića* koji je od 1986. godine sa svojom sestrom počeo tehnički uređivati 'Danicu'. On je osamnaest godina neumorni radnik našeg kalendara. Tako je i njegov imenjak, *Andrija Kopilović*, kako vinjetama, tako i člancima, suradnik 'Danice' već dvadeset i tri godine. Među najvjernijim i najzaslužnijim suradnicima 'Subotičke Danice', ali i katoličkog i narodnog tiska, od početka je bio i pokojni profesor *Bela Gabrić*, neumorni dr. *Ante Sekulić*, dominikanac *Tome Vereš*, kao i karmelićani *Ante Stantić* i *Mato Miloš*«, kaže vlč. *Stjepan Beretić*.

Što je sadašnja uređivačka koncepcija »Subotičke Danice«? »Od svojih početaka 'Danica' nikada nije bila agresivno postavljena«, kaže vlč. *Beretić*. »Rodila se u vrijeme kad se domaća inteligencija okretala prema mađarskom jeziku, u vrijeme odnarođavanja. Ukazujući na vlastite kulturne vrijednosti bunjevačkih Hrvata 'Danica' je dizala duh u narodu. I danas 'Danica' želi tako uzdizati dobro, lijepo i plemenito, da privlači dobrotom, ljepotom, plemenitošću. To je ljepše i učinkovitije, nego da se stranice 'Subotičke Danice' troše na osude, polemike i napade. Osim istraživanja mukotrpne prošlosti bačkih katolika i među njima hrvatskog puka, 'Danica' kao katolička edicija ima prvenstvenu namjeru evangelizacije. To znači da joj je poslanje pisati, pa tako slovom i lijepom riječju naviještati ljudima Isusovu veselu vijest. Od prvog do posljednjeg broja 'Danica' nje-

guje književnost, pa su stranice 'Danice' okićene stihovima i narodnom mudrošću«.

TEME I SURADNICI: Kako vrijeme odmiče, »Subotička Danica« ima sve veći broj suradnika među

vlč. Stjepan Beretić

laicima, a bogat izbor tekstova za cijelu obitelj karakterizira svaki novi broj. »Tu valja spomenuti profesora dr. *Petra Cindrića* s temama o vinogradarstvu i vinu, kao i suradnju *Alojzija Stantića* koji piše o kulturnoj narodnoj baštini. Većim dijelom 'Danica' je okrenuta temama duhovnoga života. Iz svake 'Danice' govori veliki glasnik mira današnjice, *Ivan Pavao II.* Nema 'Danice' bez teme ekumenizma, bez narodnog blaga. 'Subotičkoj Danici' je na srcu obitelj i zato u 'Danici' imaju mjesta kako suradnici iz djetinjte dobi, tako i djevojke i mladići. Najmanji prostor u 'Danici' zauzimaju teme iz prošlosti i povijesti, ne zato što prošlost nije važna, nego zato što 'Danica' mora biti svjetlo za danas i sutra«, kaže vlč. *Beretić*.

Poimanje vjere i njen status u društvu u nas je sve donedavno bilo prenatraglašeno osobno pitanje, o čemu vlč. *Stjepan Beretić* kaže: »Nije samo socijalizam volio Crkvu i vjeru kao 'privatnu stvar građana'. Crkvu 'u sakristiji' je volio i kralj Josip, koji je svojim zalaganjem zaslužio naziv 'kralj sakristan'. Taj duh jozefinizma i duh socijalizma još uvijek živi u mnogim ljudima. Zato im smeta svećenik u novinama, na televiziji, na javnim tribinama. Svećenik 'bi trebao' biti vidljiv samo u crkvi, na sprovodu, kao da nije građanin svoga grada, kao da nije pripadnik naroda, kao da nije rođak ili možda čak i prijatelj«.

Vlč. *Stjepan Beretić* će svakako kao glavni urednik 'Subotičke Danice' nastaviti smjerom koji su zacrtali svećenici *Ivan Antunović* i *Pajo Kujundžić*.

Z. Sarić

Nakon višegodišnje spisateljske šutnje nova knjiga Ante Vukova

Onirična oda minulim vremenima

Nakon dugo godina književne šutnje, kada se bavio mahom slikarstvom, Ante Vukov, mlađi brat nedavno preminulog subotičkog pisca i negdašnjeg urednika književnog časopisa »Rukovet« *Petra Vukova*, inače multimedijalni umjetnik (performer, likovni umjetnik, prevoditelj, pjesnik, esejist i prozaist) i jedan od utemeljitelja legendarne modernističke/avangardne umjetničke skupine s konca 60-ih i početka 70-ih godina minulog stoljeća »Bosch & Bosch«, objavio je novu knjigu, roman naslovljen »Kuća porculanske lutke/A porcellanbaba haza«. Dvojezični naslov razjašnjen je na samom početku knjige u kratkom predgovoru, uvodnoj zabilješci samoga autora, koji, glede jezika, veli: »Kao što ove porculanske krhotine u pijesku predstavljaju tvarne ostatke povijesti ove Obitelji, jednako tako i moj jezik kojim ću o toj povijesti zboriti predstavlja mješavinu ostataka jezika kojima su članovi te Obitelji govorili, pisali, sanjali.

Zato ovaj jezik nikako nije smjerao postati hrvatskim, srpskim ili mađarskim standardnim jezikom, već je on tek jedna varijanta hrvatskog jezika u kojem su prisutni i prepliću se utjecaji mađarskog, njemačkog i srpskog jezika – živi jezik mojih predaka, moj jezik, te zbog toga i jezik ove ispovijesti, svidjelo se to čitatelju ili ne.« I u potpisu: »Georg«. *Georg* je ime glavnoga lika romana, samoga Vukova, po svoj prilici, koji nas na gotovo dvije stotine stranica bogato i maštovito ilustriranih, što od strane samoga Ante Vukova, koji je i ovom prigodom prikazao svoju bezgraničnu maštovitost u vještom mixed-media orijentiranom kolažiranju patine i onovremenog i suvremenog pristupa ilustraciji pisane riječi, što iz bogatog fundusa, vjerojatno, osobne, obiteljske arhive fotografija, koje savršeno prijanjaju uz pisanu riječ, vodi kroz prošlo vrijeme, snove, čežnje, obiteljsku povijest.

U mnogim dijelovima roman asocira na po duhu jedan vrlo sličan literarni doseg, vrsni kratki roman o para-povijesnoj satiričnoj utopiji »Leteći Vucsido« trojice tada još mladih mađarskih pisaca iz Subotice, »Geze Csatha, Arthura Munka i Havas

Bele, koju je 1999. godine u prijevodu R. G. Tillya, i s ilustracijama i kolažima prevoditelja, objavio u cijelosti subotički časopis za kulturu, umjetnost, književnost i društvena pitanja, »Rukovet«. Dokaz je tome i jedan od tri mota knjige Ante Vukova iz kojega

citiramo ulomak: »Konačno, sklonost k letenju je urođena svakom čovjeku i ja sam poznao ozbiljne, poštene ljude, koji su se kasno navečer isključivo punili šampanjcem kao koristivim plinom da bi u kasnoj noći – u istodobnom svojstvu balona i njihovih putnika – uz mogli poletjeti...« Ulomak je ovo iz glasovita djela *L. T. A. Hoffmanna* – »Mačak Murr«. A jednako bi mogao biti i djelom spomenutoga romana »Leteći Vucsido«, ili, još prije – prelijepog, bajkovitog, sjetnog, onirično-melankoličnoga romana Ante Vukova »Kuća porculanske lutke«. Na koncu, evo i nekoliko redaka eminentnog književnika *Ota Tolnaia*, koji je ujedno i jedan od recenzenata romana: »S romanom KUĆA PORCULANSKE LUTKE Ante Vukov se domogao površine jedne od najljepših dimenzija Subotice.«

R. G. T.

Iz antologije poezije
Bunjevačkih Hrvata Geze Kikića

Ivan Prčić:
POD LIPOM MATIJE GUPCA

Tavankute selo moje milo
Na pisku si gnjizdo svilo.
Groblja čuvaš ti prastara
Praslavena i Avara.

Kralj Alberta pismo tvrdi
Da si i grad bio tvrdi
Srid stolića petnaestoga
Al te zgazi turska noga.

Iznova te ljudi grade
Imaš vočke, vinograde,
Šuma, njiva, trske, trave,
Kraj Krivaje vode plave.

U proliću sav u cviču
A u jesen pun si roda.
Litnji znoj te k zimi vodi.
A tvoj »Gubec« k rasonodi.

Za minulih dvadest lita
Razgranata »Gupca« lipa
Kulture ti cvata cvitom
Šireć miris cilim svitom.

Ova pjesma pokojnoga Ive Prčića tematski se nadovezuje na tekst o Matiji Gupcu na početnim stranicama našega tjednika, a i o samom Prčiću već je bilo opširnije riječi u našoj rubrici »Neimari kulturne baštine« u jednom od naših ranijih brojeva. Ipak, malo podsjećanja nije naodmet.

Ivan Prčić se rodio u Tavankutu, gdje je i kao umirovljeni učitelj, do pred smrt pisao pjesme. Bio je jedan od najistaknutijih hrvatskih kulturnih djelatnika i poslanika za života i jedan od najuglednijih Tavankučana u povijesti, uopće. Njegova angažiranost u kulturno-umjetničkom radu mjesnog društva (koje je i glavnim motivom gorenavedene mu pjesme) te među seoskom omladinom već je legendarna. U književnom je djelanju Prčić posebice postigao vidne rezultate u pisanju dramskih tekstova, komičnih jednočinki i dramatizacija, te je i nagrađen svojedobno nagradom Saveza amaterskih kazališta Hrvatske. Njegova najznačajnija knjiga je zbirka poezije »Zrnca biserja«.

Priredio: R. G. T.

Poetski kutak: Petar Preradović

Poezija kao utočište

Petar Preradović rođen je 19. ožujka 1818. godine u Grabrovnici, gdje mu je otac Ivan obnašao dužnost krajiškoga časnika u Đurđevačkoj pukovniji. Osnovnu školu je polazio u Grubišnom polju i Đurđevcu. Po očevoj smrti ostao je vjeran obiteljskoj tradiciji, najprije se prijavljuje u vojnički zavod u Bjelovaru, a potom odlazi na Vojničku akademiju u Wiener-Neustadt, gdje je ostao pitomcem od 1830. do 1838. godine. Službovanje je započeo kao poručnik prvoga reda u ugarskoj pješačkoj pukovniji Bakonyi u Milanu. Tamo se 1840. godine upoznao s *Ivanom Kukuljevićem Sakcinskim*. Od njega je primio prve poticaje za pisanje poezije na narodnom jeziku. Uskoro Preradović počinje prevoditi hrvatsku liriku na njemački.

»Sve što ja pišem, to kao iz sna vadim, iz sna prvih ljeta moga života, gdje nije sam druge glase nego materine slušao. Preveć su me tuđi običaji, tuđa čuvstva, tuđe mišljenje nadrasli, za da bih ja mogo izvorni, domorodni spasitelj postati; ja ću uvijek u sumraku basati međ tuđom noći i domordnim danom. Pod tih razlozih morao bih pero baciti, prekrstiti ruke i plakati. Ali opet pamet mi veli: s plaćom nećeš ni sebi ni drugima pomoći – čini što možeš – krpaj ako ne znaš šiti«, piše Petar Preradović prijatelju *Stanku Vrazu*. Navedeni dio pisma kazuje nam kako su u slučaju mladoga Preradovića kategorije pjesnik i vrijeme sukobljene, i upravo opreka tih kategorija izaziva nužnost promišljanja socioloških i kulturoloških aspekata njegova književnog djelovanja i društvenog angažmana. Književni kritičar *Goran Pavošević* piše o Preradoviću kako nije doista lako razumjeti oduševljenje mladoga odnarođenog Hrvata u odori časnika austrijske vojske, ponovnim otkrivanjem materinskoga jezika, jer »teško si suvremeni čitatelj može predložiti dvojbe srčanog borca za državnu samostalnost napaćene i teritorijalno razbijene Hrvatske, svjesnog da svojom odorom podupire nepravedni, oktroirani ustav iz 1849. godine«.

Između stalnih promjena boravišta, a usprkos nesređenom i tegobnom životu, Petar Preradović je svaki predah koristio za pisanje. Najprije na njemačkom jeziku,

a poslije dragocjenih susreta s Ivanom Kukuljevićem Sakcinskim i *Špirom Dimitrovićem*, hrvatskim časnicima ilirske orijentacije, i na narodnom jeziku. Potonjem

je posvetio i svoju prvu hrvatsku pjesmu nazvanu »Poslanica Špiri Dimitroviću« 1843. godine. Bila je to godina Preradovićeve poznanstva s krugom osviještenih hrvatskih časnika u Mlecima, a godinu dana kasnije Preradović je objelodanio pjesmu »Zora puca« u uvodnom broju časopisa »Zora Dalmatinska«, za koju će oduševljeni Stanko Vraz napisati vrlo promotivnu kritiku. Preradović je 1846. godine tiskao pjesničku zbirku »Prvenci«, a 1851. godine zbirku »Nove pjesme«. Simplificirana simbolika i emocionalna potpora njegova stiha proizašla iz fakata njegovog mučnog, nesretnog života, karakteriziraju »Prvence«. Petrarkistički treni, tanani nemiri i gorčina pjesnikova življenja, ustupili su mjesto zahtjevnijim poetskim gestama iz domena refleksivnog i filozofskog, u Preradovića uvijek na razini sakralizirane idejnosti, bilo da je riječ o Bogu, jeziku ili domovini, dok je Preradović tematsko-motivske sklopove za svoje »Nove pjesme« crpio iz sfere lirskog svijeta velikih, univerzalnih simbola, mijenjajući na taj način osobno filozofskim, a profano spiritualnim.

O Preradovićevoj lirici Goran Pavošević

bilježi i sljedeće: »Pravi je pjesnik Petar Preradović. U ljubavi nesretan, vojničkom dužnošću sapet, suočen sa smrću žene i djeteta, on je mir i spokoj odlučio pronaći u jeziku koji je umalo zaboravio, stvorivši potom čitavu nisku pjesama koje i danas držimo himnama stvaranja moderne hrvatske književnosti, navještajima skorih *Kranjčevića* i *Vidrića*«. Petar Preradović je u nekoliko navrata sudjelovao u talijanskom građanskom ratu, službovao je u Zadru, Zagrebu, Glini, Beču, Temišvaru. U vrijeme priprema nove zbirke pjesama i ozbiljne kandidature za mjesto hrvatskog bana, odlazi na liječenje u Njemačku. Nekoliko mjeseci potom, preminuo je u Fahrafeldu 18. kolovoza 1872. godine. Sahranjen je u Beču, s činom generala austrijske vojske. Godine 1879. tijelo mu je preneseno u Zagreb.

UTJEHA

Ko stanac kamen budimo stalni i
Budućnost zasad više si motrimo
Neg sadašnjost što nam se laska,
Samo nevjerljivo da nas izdade.

Već narodni duh pravo je stekao,
Da svijet udesi svome po obliku
Te on mu redom sve pohada
Krajeve – dođe i k nam odavna!

Što biti mora, biti će; zakoni
Pravde božanske nikad se odlukam
Razuma ljudskog ne ugiblju;
Oni stoje, a drugo sve ide,

Svojom da mijenom njim se prilagodi
Opet. Sa mijena doć će nam pravica!
A one sad su kano munje
Brze i strašne – već nove blješću!

Već udes-vihar huče, naokolo
Vas svijet se burka, vali grozovito
Već svud mu skaču navisoko,
Brod će nam propast, bojazan misli.

Oj, rode dragi! Ništa ne boj mi se,
Ma svijet se cijeli izlio potopom,
Imade brod tvoj sve šta treba,
A na Balkanu i Ararat svoj!

Priredio: Z. Sarić

Hrvatski film - jedan pogled unazad

Zapostavljen, potcijenjen, neprofesionalan

Književnicima se raspao FAK, likovnjaci su postavama prebacivali petoljetku, a kazalištarci su, ako im je vjerovati, bilježili povratak publike, barem one festivalske. Treba li u filmu podvući crtu ispod 2003. godine, festivali će, također, biti ključna riječ – u ovome ljetu Gospodnjem bilo ih je nemali broj – čak su i sami raznorodni načini snimanja dobili svoj zasebni festival, dok iduće godine pak, očekujemo i da žanrovi zavrijeđe svojih nekoliko dana. Recimo, zašto ne bismo imali festival hongkoških akcijsko-zatvorskih filmova ili manifestaciju koja bi slavila odjavne špice kraće od 20 sekundi?

SUMORNA PERSPEKTIVA: No, razloga za bogatu produkciju unutar države, koja ima više filmskih festivala nego što godišnje uopće i proizvede filmova, čini se, više neće biti. Novi ministar zauzeo je svoju poziciju i neće više, poput *Antuna Vujića*, dijeliti kune šakom i kapom: zna se, kako *Jakov Sedlar* više neće morati mučki moljakati, zna se i kako će tradicija, Domovinski rat i hrvatstvo »über alles« opet postati dominantne teme ovdašnjih filmaša, a vremena u kojima je najbolji naslov bila lezbijska drama mladoga talentiranog redatelja, bit će samo puko sjećanje. Ali ne treba kriviti vlast zato što je dobila izbore, nego filmsku

branšu zato što ne zna odgovoriti vremenu, a počesto, i vlastitome konceptu. Kako su brojni festivali ove godine tražili sebe, te vlastite definicije prepravljali »u hodu«, bit će još poraznije nakon što evidentiramo one – najtvrdokornije.

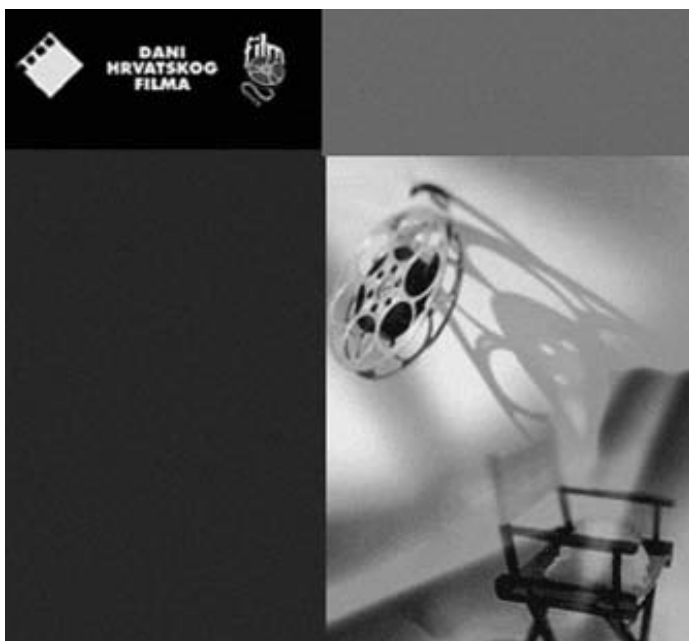
»Dani hrvatskog filma«, kao i obično, generiraju više skandala nego uzbudljivih projekcija – ljudi, koji se njime bave, dobivaju cjelogodišnje radne pozicije, garnitura koja mračne »Dane« generira u prisašku manifestaciju BETA formata i dalje sjedi na istim mjestima, dok se jedino selektori mijenjaju, zatim daju ostavke, te se nalaze novi, voljni i navodno autoritativni. Tako su ove godine »Dani hrvatskog filma« dobili *Zorana Tadića*, hrvatskog redatelja koji je prihvatio zaduženje i po tko zna koji puta barem pokušao stati na rep televiziji unutar filma.

Osviješteno ili ne od strane Tadića,

još nekoliko tobože značajnih inozemnih ostvarenja. Posljednji je tako Pulski film festival trpio krajnje tešku organizatorsku ruku, nije mu bilo drago obljetnicu sagledati u potpunosti, pa su i neki filmovi, koji su se upravo time bavili, doživjeli mačehinski tretman. Nisu ni svi gosti došli, niti su projekcije protekle u duhu 2003. godine – neke su otkazane, neke pomicane, a neke nisu zadovoljile niti tehnički minimum, poput primjerice »Svjedoka«, novog naslova *Vinka Brešana*.

MOTOVUNSKA IZNIMKA: Antun Vujić opet je Pulu proglasio velebnim doživljajem hrvatske kulture pokretnih slika, a nešto kasnije, u Motovunu, sada omiljenom sastajalištu političara, cvala je barem u narodu omiljena prezentacija filma – ne previše naslova, ali zato puno tartufa, malvazije i kako se to lijepo kaže – druženja. Ne ulazeći u ove godine ponudeni pro-

**Motovun
Film Festival**
28.JULY-01 AUGUST 2003

»Dani hrvatskog filma« i dalje jesu Dani Hrvatske televizije. Rješenje ove pat pozicije možda je u preimenovanju festivala i konačnom priznavanju kako je, ostavimo li estetiku postrance, televizija značajan sudionik hrvatske godišnje produkcije. Što, opet, nije problem same televizije, nego sistema financiranja kinematografije. Iste one koja, primjerice, ljeti planduje u Puli, pokušava tih nekoliko sunčanih dana prozvati festivalom, a nudi tek nekoliko filmova domaće produkcije i

gram Motovuna, za kojega se jednoznačno može kazati kako nije podbacio, ali ni ponudio ništa bitno novoga, kamperima će u sjećanju ostati izdašne kazne koje su plaćali za boravak u navodno besplatnom prostoru. Na relaciji posjetitelji-organizatori bio je vidljiv jedino nespornu oko cifre same kazne za nelegalno kampiranje: jedni su bili voljni priznati par stotina kuna, druge je pak, kako su izvijestile i dnevne novine, u Zagrebu čekalo i do tisuću kuna danka državi za uživanje u art filmu i druženju. Motovun je tako postao vrlo »in«, po nekim mišljenjima i prerastao je sam sebe, no, to je nešto što ne smijemo reći, jer vodstvo ove manifestacije, ove godine na čelu s *Olinkom Višticom*, svaki komentar drži neprijateljskim djelovanjem. Pa čak i ako je on posve dobronamjerno upućen.

Jedan drugi način prikazivanja filmova, s malvazijom koju morate sami nabaviti, a tartufe vjerojatno nećete jer su preskupi,

etablirao je ove godine već tradicionalni WebMovieFest. Iako, kako kažu njegovi čelnici, tehničke predispozicije u nas još uvijek nisu zrele, što, pitate li nas, ovisi samo o našem dragom monopolistu HT-u i njegovom odbijanju da narodu ponudi jeftiniji i brži Internet. Predlažemo stoga malo drugačiji slogan – umjesto »Hoću Internet!« više bi našim prilikama odgovarao onaj »Hoću jeftiniji i brži Internet«. U svakom slučaju, ovo nije na nama, baš kao ni prije spomenuti procvat filmskih festivala, uslijed kojega su novi projekti doista bivali brži i jeftiniji. Možda čak i prebrzi.

Zašto prebrzi? Sjećamo se tako najava o festivalu prvih filmova – vrlo ograničen i možda neizvediv koncept, ukoliko se smotru želi održati više od jednog puta. To je očito shvatio i *Boris T. Matić* u svome novom projektu, pa je festival prvih filmova ubrzo postao »festival prvih i drugih filmova«. Unatoč za svjetske razmjere malom broju naslova, svega devet u glavnim projekcijama, publika je očito željna manifestacije za koju neće morati putovati na istarsko brdo i kampirati u skupom aranžamu. Prvi Zagreb film festival s te je strane bio i više nego uspješan, samo se nadamo kako uslijed ograničenog koncepta, neće iduće godine postati »festivalom prvih, drugih i trećih filmova«.

JOŠ JEDAN FESTIVALSKI KRAH: U vrlo kratkom intervalu, po završetku prvih i drugih, možda i trećih filmova, dobili smo festival filmova snimljenih u jednome kadru. »One Take Film Festival« po općem je čuđenju organizatora krahirao – slabo posjećene projekcije, program u ko-

jemu je jedan ruski film nosio kompletnu promociju događaja, na kraju je kolabirao u samo za hrvatske uvjete tipičnom gafu – grand prix festivala filmova snimljenih u jednome kadru dobio je film koji ima više od jednoga kadra. U dražesnom posipanju pepelom, ispravljanju greške i naknadnom čuđenju, dobili smo i doista zanimljivo mišljenje samog vodstva, u kojemu se tematski okvir, koji su sami odabrali, na kraju drži »vrlo teškim i nepravednim«.

Što reći na ovo? Tražili su sredstva za festival filmova u jednome kadru i dobili ih, a zatim su sveudilj iznenađeni mogućnostima novih tehnologija u kojima je teško prepoznati jedan kadar. Baš kao i s festivalom koji se kronološki dogodio prije. Nadamo se, opet, kako iduće godine nećemo dobiti »festival filmova snimljenih u jednome, možda dva, ili možda tri kadra«.

Filmovi su se, dakle, ove godine nudili na brojne festivalske načine, dok se onaj matični, prikazivački dio morao boriti sa sve manjim brojem dvorana namijenjenih redovitom repertoaru. *Ina Čavlina* i kinematografi, s vlasnicima koje uopće ne zanima film, nego tek nekretnine, tako su se ophodili i prema dvoranama u svome posjedu. One su u Zagrebu postale predmet sezonskih rasprodaja, ili su velikodušno podijeljene kazalištarcima, ili se za njih zdušno otimala hrvatska kinoteka. Osim ovog posljednjeg, negdašnji monopolist, od kojega su se malim distributerima prije »tresle gaće«, sada je postao mutna radnja s tek nekolicinom derutnih prostora u gradu i samo je pitanje vremena, kada će u njima osvanuti kakva plesna skupina ili slastičarska radnja.

DVORANE NA »RASPRODAJI«: Pogođeni time, bili su i hrvatski redatelji, prestrašeni, kako desetak ljudi zainteresiranih za domaći film, više neće imati gdje pogledati nove uratke izdašno financiranih projekata, za koje nikome ne moraju polagati račune, ili ih u slučaju filmskog umjetnika *Brune Gamulina*, publika čak i smeta. Naime, taj bi malograđanski faktor svojom prisutnošću samo zagadio njegovu artistsku viziju, za koju pak, još uvijek izdvajamo novac iz poreza kojega nam maro odere laička država Hrvatska. *Neven Hitrec*, čelni čovjek udruge redatelja, jedini se usudio uhvatiti u borbu s čeličnom damom Čavlinom. Ono što je ponovno aktualno u njegovoj izjavi, odnosno svojedobnome priopćenju javnosti, jest slaganje s novim ministrom Biškupićem – obojica naime, pozivaju na tradiciju i njeno očuvanje.

Posebni kakvi jesmo, i u ovome slučaju diktiramo svoj drugačiji, hrvatski standard. Neven Hitrec u svome je istupu protiv rasprodaje dvorana označio multiplexe kao krivce za ugrožavanje domaćeg, ali i europskog filma. »Blitz Cinestar«, kojega smo čekali i čekali, zatim vidjeli i živoga Spidermana u čast otvorenja, iznjedrio je filmsku ponudu nad kojom bi Hitrec doista trebao biti zadovoljan: u 13 dvorana novog zagrebačkog multiplexa, najjači naslovi repertoara upravo su europski filmovi. Hoće li »Cinestar« vratiti novac projekcijama *Larsa Von Triera*, art hita »Goodbye Lenin« i kontroverznog eksperimenta kakav je »Irreversible«, doista ne znamo, no možemo s filmove filmskim zadovoljstvom primijetiti – naš multiplex, za razliku od svjetskih, zbilja jest osviješten za filmsku umjetnost.

KADROVIRANJE: Spada li također u umjetnost kada žene nazivate pogrdnim imenima, za direktora postavite niz stranački prigodnih anonimusa koji naprave milijunski dug i gotovo unište tvrtku s dugom filmskom tradicijom? Pitate li uposlenike Zagreb filma – odgovor bi bio – da. Direktore im je namještao maneken *Boris Blažeković* – jednome se sudi, drugi uvodi strahovladu, a mi bismo dodali – ovo je skandal godine u inače mirnom filmskom okružju. *Dinko Bogdanić*, proslavljen u baletnim krugovima kao čovjek koji ne bira riječi, očito ima svoj pandan u Zagreb filmu. Slučaj, međutim, još nije završen. I nisu u pitanju samo uvrede, nego uništen ugled i izgubljen novac.

O neobičnim praksama u Hrvatskoj dalo bi se još govoriti. Izdvajamo pokušaj da se gledatelje natjera na piš-pauzu, ali onda kad to kino operater odluči. Kinematografi su tako na fanovima »Gospodara prstenova« testirali prekidanje filma i ugravanje nasilnih pauza tamo gdje im nije mjesto, a gđica *I. Nanut*, djelatnica za odnose s javnošću, čudila se što je to u javnosti dočekano neprijateljski. Veli gđica PR da je to uobičajena praksa, primjerice u Njemačkoj – ali u Njemačkoj je uobičajena praksa i sinkronizacija filmova na materinji jezik. Trebamo li zbilja uvesti baš sve što rade drugdje, ili uložiti malo mozga u procjenu lokalnog senzibiliteta? Znaite odgovor.

Uglavnom, posebni jesmo, filmska nam je godina bila kao i uvijek iznimna, a bit će, budite uvjereni, i sljedeća. Samo da se ne ostvare prijetnje tradicijom, nedavno isporučene od novoimenovanog ministra kulture: *Nenad Bach* nam se doista ne sluša, a njegov pandan na hrvatskome filmu doista ne zaslužuje vidjeti.

Željko Luketić

cut

General sponsor HTnet Media sponsor FILMMAKER

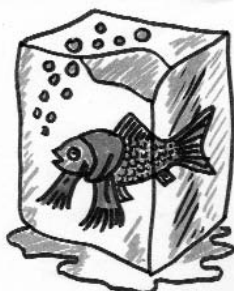
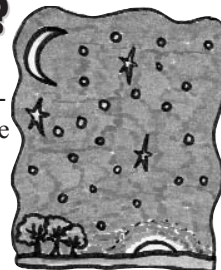

HRCKOVA SVEZNALICA

ZAŠTO ZVIJEZDE NE SIJAJU DANJU?

Zvijezde sijaju i noću i danju. One su uvijek iste i uvijek na nebu. Noću ih lijepo vidimo zato što je mrak. Tijekom dana sija sunce i njegova svjetlost je toliko jaka da zasjeni svjetlost zvijezda. Zato mi danju ne vidimo zvijezde iako sijaju. Nebeski svod je za nas uglavnom isti kako danju tako i noću. Na našem nebeskom vidiku uvijek sijaju ista sazviježđa (na primjer Veliki i Mali Medvjed), ali ih danju nadjača svjetlost Sunca, a Sunce je zvijezda najbliža Zemlji.

ZAŠTO SE VODA PRETVARA U LED?

Puter kojim volimo namazati parče kruha, na toploti omekša i rastopi se, a na hladnome bude čvrst. Sva tijela se na toploti šire i smekšaju, a na hladnoći se stegnu i skupljaju. Tako je i s vodom. Kada je veoma hladno voda se pretvara u led. Led je čvrsta voda. Voda je tečna na normalnoj temperaturi i takva ostaje sve do nula Celzijevih stupnjeva. Ispod te temperature voda prelazi u čvrsto stanje. To je led.

ZAŠTO NETKO NOSI NAOČALE?

Mnogi ljudi, pa i djeca, nemaju dobar vid. Oni zbog toga loše vide, što veoma smeta, a izaziva i povremene glavobolje. Vid se ispravlja pomoću naočala. Postoje kratkovidni i dalekovidni ljudi. Prvi nose naočale s oznakom minus, a drugi s oznakom plus. Znači, kratkovidnost je kada slabo vidimo na daljinu, a dobro izbliza. Dalekovidnost je suprotna pojava: ne vidimo bliske predmete, a daleki su nam jasni.

Priredio i ilustrirao: Zoltan Sič

DAČKI BISERI

- »Gdje se nalazi repno peraje?« – pita učiteljica.
»Kod glave!« – spremno će đak.

- »Što je to usmena književnost?« – glasi učiteljicino pitanje.
»Usmena književnost je kada je knjiga napisana usmeno« – sav zadovoljan odgovara učenik.

- Dopuni tekst:

»Da ne slomiš rebra, ulicu prelaziš tamo gdje je žirafa«.
(zebra)

Bisere prikupila učiteljica iz OŠ »Matija Gubec« u Ljutovu Stanislava Stantić Prčić

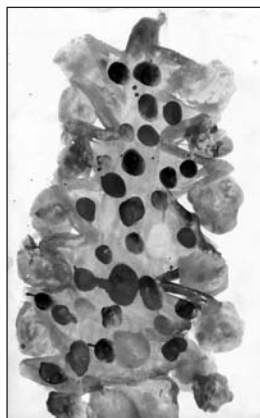

Crta i piše: Zoltan Sič

MALI UMJETNICI

Vedran Horvacki I. h
OŠ »Matko Vuković« Subotica

Alen Radakov I. c
OŠ »Ivan Milutinović« Subotica

DOSJETLJIVA DJECA

Djeca su se igrala na livadi. Ugledali su stablo puno jabuka. Maja se popela na stablo. Ivica se isto želio popeti. Marko je držao granu dok se Ivica penjao. Pukla je grana i pala. Djeca su se uplašila, jer su mislili da će gazda izići. Našla su štap i za štap zavezala pračku. Poduprli su granu i zavezali stablo. Djeca su bila presretna. Kako su dani prolazili, grana se sušila i jabuke su opadale.

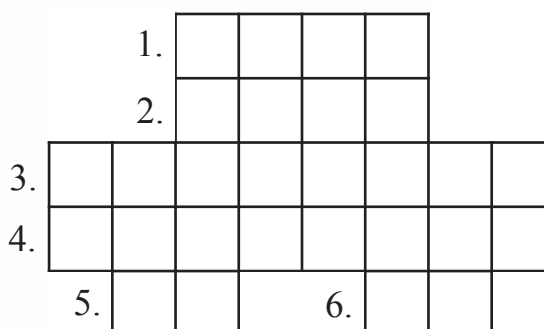

Martina Crnković, II. a
OŠ »Matija Gubec«, Tavankut

Šiljo te samo jedno moli,
da bude obojen najviše voli,
upotrijebi vesele i lijepe boje,
pa nek' se vidi umjetnik tko je.

I. Riješi križaljku u obliku automobila:

1. Boja limuna
2. Najčešće pada u jesen
3. Koga voli princ?
4. Koliko dana ima studeni?
5. Prva nota solmizacije
6. Prvi i treći samoglasnik

II. Zaokruži tri broja čiji zbir daje 40:

20

22

15

5

28

10

Najkorisnija životinja – prijatelj ljudskog roda

Konji bili, konji vrani

Piše: Dražen Prčić

... »Ej, kakve sam konje im'o
konje bile, konje vrane
konje bile, konje vrane
i žerave razigrane...«

(M. Škoro)

Eh, ti naši konji. U staro vrijeme naših predaka kuća koja je hranila konje bila je bogata i na dobrom glasu. Imati konja značilo je mnogo, jer ova plemenita odomaćena životinja, iznad svega privržena i vjerna svom ljudskom gospodaru, bila je sposobna »raditi« teške poslove u polju, te »vući« često puta pretovarena kola raznovrsnog tereta.

Uz sve te radne osobine konj je u davni bio jedino prijevozno sredstvo, čijom je urođenom izdržljivošću njegov gospodar mogao prevaljivati velike udaljenosti jašući na leđima ovog snažnog kopitara.

PRVI KONJI: Pretpostavlja se kako prvi predak današnjeg konja vuče korijene između 55 i 38 milijuna godina prije Krista od *Eohipusa* (*Hyracotherium*), malog (veličine lisice) sisavca koji se hranio pretežitom lišćem i koji je imao četiri prsta na prednjim nogama. Evolutivni hod milijuna sljedećih godina razvijao je mnoge pratipove ove životinje, da bi se negdje oko 5 milijuna godina od današnjih dana razvio *Pliohippus* predak modernog *Equusa*, kakav je današnji domaći konj. Interesantno je zamijetiti kako se ova vrsta krupnijeg sisavca raširila po gotovo svim kontinentima, razvijajući se u brojnim autohtonim vrstama istog zajedničkog prapretka.

MODERNI KONJI: Današnji konj pripada skupnoj vrsti *perissodactyla* skupa s nosorogom i tapirom, koje odlikuje jedan nožni prst (kopito). Završetak evolucije finalizirao ga je u predivnu životinju, darivajući mu snagu i pamet, dualitet osobina kojima se malo pripadnika flore može podičiti. Odomaćivši se uz čovjeka, ovaj ple-

meniti kopitar poslušno prihvaća dresuru i »bez pogovora« izvršava gotovo sve naredbe vjekovnog gospodara.

Evo nekoliko znakovitijih odrednica po kojima su konji specifični:

- Konj ima 44 zuba
- Seksualno postaju sposobni nakon dvije godine života, a kobila nosi 11 mjeseci, te gotovo uvijek oždrijebi samo jedno ždrijebe
- Konji su vrlo svjesni svoje ljepote, a najviše se diče svojom grivom i repom

- Poglavitito spavaju stojeći
- Vole slatkiše (šećer), voće (jabuke) i povrće (mrkva)

ČOVJEK I KONJ: Druženje čovjeka i konja u njegovoj odomaćenoj prirodi datira oko 2000 godina prije Krista u starom Babylonu, te nekih 300 godina poslije u Egiptu. Potomci tih konja današnji su ponositi »arapski konji«, jedni od najkvalitetnijih i najskupljih vrsta koje danas pozna-

jemo. Pokraj svoje već opisane radne sposobnosti, ove plemenite životinje često su bile, na žalost, korištene u ratne svrhe u kojima su, zahvaljujući genetičkoj ljudskoj želji za vlašću, svoju sporednu ulogu plaćale sakatošću i smrću u stravičnim mukama. Pitomost i plemenitost mnogo su puta nestajale pod krvavim okračajima ostrašćenih vojski, ostajući, u vjernosti, da mrtve leže kraj svog ubijenog gospodara. Jahali su ih *Huni* krvavo osvajajući Europu, ali i *Marco Polo* otkrivajući ljepote Azije, zahvaljujući njima osvajanje je divlji Zapad i novi svijet američkog kontinenta. U razvijenom svijetu današnjice, u kojemu su konjsku snagu preuzele jedinice snage moćnih benzinskih i dizel motora, konji se poglavito vezuju uz sportska natjecanja, ali i paradne manifestacije kojima se nastoji objediniti tradicija prošlosti i modernog. Utrke kasača i galopera prestižni su oblici demonstracije ljudske imućnosti, što je opet posve normalno još od prvih civilizacija. Trka je bilo otkad su čovjek i konj započeli svoje povijesno druženje i bit će ih dokle god jedno od njih ne nestane s lica ove naše Zemlje.

Konji su skupi, njihova cijena nekada dostiže astronomski visoke iznose konvertibilnih valuta, što je, također, jednako vrijednostima koje su ih krasile u vremenima prošlim kada je jedan od njih čak proglašen za rimskog senatora (*Bukefal*).

POČAST KONJIMA: Konj je, uz psa, jedna od zasigurno najspominjanijih životinja u literarnom stvaralaštvu. Ispisane su tisuće stranica na kojima je zabilježena uzajamna ljubav vjekovnih prijatelja, ali su ipak, najljepše od svih, pjesme uglazbljene u čast ovim ljepotanima s kopitima na snažnim, brzim nogama.

»... Već odavno spremam svog mrkova,
da se krenem kasom od miline,
da obidem staze, staze mog
djetinjstva,
za salašom želja da me mine...«

(Z. Bogdan)

Topli napitak koji najradije pijemo zimi

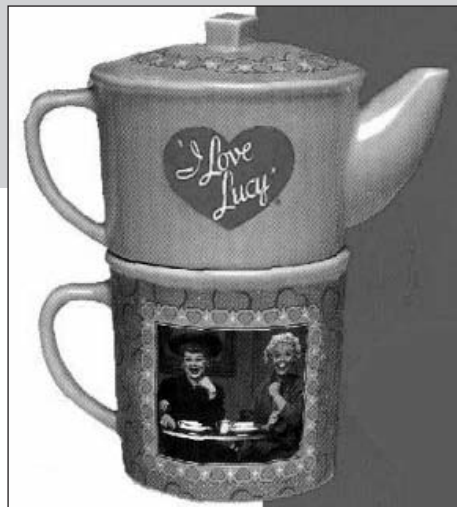
Jedan čaj, molim

Piše: Dražen Prčić

U naslovu ovog teksta parafrazirana je jedna od najčešćih zimskih narodžbi (izuzmemo li, naravno, nezaobilaznu »žestinu«) u gotovo svakom pristojnijem lokalu koji drži do raznovrsnije ponude. Široka paleta egzotičnih okusa različitih vrsta čajeva, namjesto neuglednih »klasika« poput šipurka ili kamilice, donosi kaficu u kojemu ga naručujete status visoke kategorije koja drži do svojih konzumenata. Iako ne živimo u Britaniji ili Rusiji, Japanu ili Kini, zemljama u kojima ovaj napitak ima brand nacionalnog pića, čaj ima solidnu reputaciju i prođu i na našim prostorima. Istina ne pijemo ga ob-

iljke u uzavrelu vodu potječu iz Jugoi-stočne Azije. Vjeruje se da su stari Kinezi pili čaj još 28 stoljeća prije Krista, a pouzdano se zna, o čemu svjedoče sačuvani pisani zapisi, da se ovaj zdravi napitak odo-maćio 10 stoljeća prije Krista. Na Europski kontinent čaj je stigao početkom 17. stoljeća nove ere, zahvaljujući nizozemskim moreplovcima koji su ga donijeli sa svojih preokooceanskih putovanja. Stigavši u Englesku tek 1657. godine, što su pedantni britanski tradicionalisti uredno zabilježili u svojoj povijesti, svrstao je ovu otočku državu u jedinu u kojoj je ispijanje čaja popularnije od kultne kave. Kolonizirajući

novi kontinent Englezi su donijeli svoj omiljeni napitak na američki kontinent, ali su Amerikanci ostali upamćeni više po povijesnoj »Bostonskoj čajanki« 1773. godine (kada su kontigenti čaja bacani u more u znak protesta) nego po nekoj osebnijoj konzumaciji čaja. Danas, ovaj topli napitak konzumira više od polovice svjetske populacije zahvaljujući najvećim plane-

najpoznatijem kofeinskom napitku, kavi. Ali vjernim poklonicima toplog čaja to uopće nije važno, važno je samo da zami-riše omiljena aroma u mirišljivim ispare-njima uzavrele vode u kojoj plivaju filter-ske vrećice ili sasušeni listići ove drvena-ste biljke. U nas je ovaj napitak usko vezan uz tzv. kontinentalni doručak, kada se kon-

vezno u pet popodne, niti svaka kuća ima obiteljski samovar, a ni azijski rituali tradi-cionalnog ispijanja prema hiljadama go-dina starim pravilima nisu nam poznati, ali kada vani ozbiljno zahlti ili nas napadnu viroze, grip i grlobolje najradije popijemo jedan vrela čaj.

ČAJ (familija *Theacea* iz reda *theales*), *Camellia sinensis*

Čaj je uobičajeni naziv za poglavito drve-naste cvjetajuće biljke iz osebnije familije koja ima oko 600 vrsta raspoređenih u 28 redova poznatih botanici. Najrasprostra-njenija podneblja u kojima se uzgajaju ove plemenite biljne kulture nalaze se u Istočnoj Aziji i Južnoj Americi. Prvi ute-meljeni zapisi o opće prihvaćenom konzumiranju toplog napitka koji se dobiva stav-ljanjem usitnjenih dijelova ove drvenaste

tarnim izvoznicama poput Kine, Indije, In-donesije, Japana ili Sri Lanke.

FENOMEN ČAJA: Opće su poznata aro-matično stimulativna svojstva čaja koji u sebi sadrži još i različite polifenole, aro-matična ulja kao i kofein. Za one koji to još ne znaju, u čaju se nalazi od 2,5 – 4,5 posto kofeina u odnosu na »samo« 1,5 posto u

Engleski čaj

U zemlji koja je od ispijanja čaja na-pravila način života, engleski čaj se pije s dodatkom mlijeka. Tradicionalni popodnevni five o' clock tea (čaj u pet) ispija se u porculanskim servisima, što je također veoma važan detalj ustaljene svakodnevne ceremonije.

zumira zaslađen medom ili šećerom. Tijekom zimske sezone rado se ispija tijekom cijelog dana, da li preventivno ili terapijski po nalogu liječnika. Oni kojima nije dovo-ljan užitek u čistoj blagodat egzotičnog okusa, čaj kombiniraju sa »jačim« dodatkom popularnog piratskog napitka, ruma, čisto da »malo« pojačaju užitek. Inače, »čajostručnjaci« preporučuju konzumira-nje svog omiljenog pića sa što manje se-kundarnih primjesa i zaslađivača, jer oni poglavito umanjuju njegovo najveće bo-gatstvo. Egzotičnu aromu.

BOGAT IZBOR: Ukoliko ste, možda, poželjeli poslije ovih redaka popiti čaj, na policama bolje snabdjevenih trgovina možete naći raznovrsnu, bogatu ponudu domaćih i inozemnih čajeva. Ovisno o afi-nitetu, ali i zdravstvenom stanju, stotine vrsta pružaju mogućnost i najizbirljivijima da pronađu svoj omiljeni okus. Ali pazite, da ne ispečete jezik!

Ice tea

U posljednjih nekoliko godina naglo je porasla popularnost Ice tea (ledeni čaj), koji je postao omiljeno osvježava-juće piće mlađeg uzrasta. Brojni novi okusi prijete da otmu tisuće godina du-gi primat starijem »toplom« pretku.

Marko Zidarević, hokejaška legenda sa sjevera Bačke

Led na pijesku

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Priča o hokeju na ledu, sportu pomalo nesvakidašnjem u ovim ravničarskim krajevima i nikakvim uvjetima jednog jedinog i nepokrivenog gradskog klizališta u Subotici, ne može se ispričati bez *Marka Zidarevića*, nekad dugogodišnjeg aktivnog igrača, a danas uspješnog pedagoga ove dinamične igre na ledenoj plohi. Neumoran u svojoj ljubavi prema hokeju, sportu koji ga je odveo čak do vrelog pustinjskog pijeska u Emiratima gdje je trenirao nacionalnu reprezentaciju, trenutačno je angažiran na mjestu trenera u HK »Spartak« iz Subotice.

► **Gledajući u sportsku prošlost, iza Vas je prebogata hokejaška karijera.**

Hokej sam počeo igrati u subotičkom »Spartaku« za koji sam aktivno nastupao punih osamnaest godina, tri sezone sam bio u beogradskoj »Crvenoj zvezdi« i tri godine sam igrao za novosadsku »Vojvodinu«, što sveukupno čini dvadeset i četiri godine igračke karijere. Nastupao sam za reprezentaciju nekadašnje Jugoslavije, oblačeći majicu juniorske i seniorske najbolje momčadi.

► **Brojni golovi su obilježili impozantnu igračku karijeru. Koliko ih je, otprilike, bilo za dvije i pol decenije u stotinama odigranih utakmica?**

Igrajući na poziciji desnog krila postigao sam negdje oko 500 golova u svojoj dugogodišnjoj karijeri.

► **Otkud izbor za jedan, nažalost, sezonski sport u našim krajevima, kakav je hokej na ledu?**

U početku sam se bavio nogometom u generaciji poznatih subotičkih nogometaša: Šujice, Budimčevića, Perduva, Ljiljka i drugih, ali sam se usporedo volio i klizati na našem gradskom klizalištu i tu me je hokejaška ekipa u kojoj su bili: Šaravanja, Dvornić i Vujković povukla da se opredijelim za hokej na ledu.

► **Gledajući današnji hokej, kako biste ga usporedili s onim koji ste igrali na početku svoje karijere?**

Danas je to jedan posve drugačiji sport koji se teško može usporediti s hokejom prije par decenija. Igra je unapredovala, postala brža, koristi se kvalitetnija oprema, uvjeti su daleko bolji...

► **Još uvijek se, istina sa sjetom, govori o čuvenoj šampionskoj generaciji oklopnika sa sjevera Bačke. Zbog čega ste se**

onda mogli ravnopravno nositi sa svima, pobjeđivati ih, dok danas »Spartak« poglavito tavori pri dnu domaće hokejaške scene?

Marko Zidarević

U to vrijeme nitko nije imao pokriveno klizalište i svi smo na početku sezone kretali s istih pozicija u kojima smo imali led tek na početku zimskog perioda. U međuvremenu su svi ostali dobili svoje hale osim nas. Počeli su igrati hokej cijele godine, dok smo mi i dalje morali čekati novu zimu.

► **Surova činjenica povezuje prošlost i sadašnjost ovdašnjeg hokeja. Zatvoreno klizalište ostalo je pusti san.**

Gorući problem budućnosti i razvoja subotičkog hokeja leži u činjenici da grad još uvijek nije uspio napraviti pokrivenu halu u kojoj bi se moglo trenirati tijekom cijele

godine. Sve ove godine limitiranih mogućnosti u kratkoj zimskoj sezoni dovele su do ogromnog zastoja u radu i razvitku ovdašnjeg hokeja. Beogradski i novosadski klubovi su nas pretekli isključivo zahvaljujući izgrađenim halama koje su im omogućile kontinuirani cjelogodišnji rad. Karijeru sam započeo davne 1969. godine, nadajući se da ću zaigrati na domaćem ledu u zatvorenoj hali, završio sam s aktivnim igranjem ne dočekavši ispunjenje svoje davnjašnje želje. Danas moj sin igra hokej, ali je još uvijek nebo umjesto krova...

► **Ali ste se zato naigrali u mnogim halama diljem Europe...**

Igrao sam u svim hokejaškim zemljama našeg okruženja, ali bih svakako izdvojio susrete protiv Slovačka i Čeha, koju su u moje vrijeme bili u zajedničkoj državi, ali su bili i ostali najjači i najbolji predstavnici europskog i svjetskog hokeja.

► **Opraštajući se od aktivnog igranja podarili ste Subotici nezaboravni hokejaški spektakl na kojem su u revijalnoj utakmici između »Spartaka« i »Košica« nastupili brojni reprezentativci tadašnje Čehoslovačke**

Bilo je to 1994. godine i drago mi je da sam uspio dovesti čuvena hokejaška imena na radost svih ljubitelja ove dinamične igre na ledu. Ljepši oproštaj od aktivnog igranja nisam mogao ni poželjeti.

► **Završetak aktivne igračke karijere nije Vas udaljio od ledene plohe, ostali ste aktivni kao pedagog i trener.**

Trenerskim pozivom počeo sam se baviti još 1975. godine, trenirajući najmlađi uzrast, da bih usporedo s igračkom karijerom prošao i sve trenerske uzraste i na koncu bio i šef stručnog štaba.

► **Nedavno ste se vratili iz Emirata, gdje ste bili hokejaški trener usred pustinjskog pijeska. Led na pijesku?**

Led i pijesak. Cijele godine led. Hale za 3-5 tisuća gledatelja u Dubaiju, Abu Dabiju i Alejinu. Ima zainteresiranosti i masovnosti, iako je hokej još uvijek na amaterskoj razini, no, postoji i profesionalna nacionalna momčad.. Federacija je članica IHF-a, prvaci su Azije, osvojeni su turniri u Dubaiju, Maleziji...

► **Hoćete li se ponovno zaputiti negdje na ledenu plohu bijelog svijeta?**

Zasad je sve otvoreno...

Talenti sa sjevera Bačke

Na našim subotičkim prostorima oduvijek je bilo talentiranih hokejaša, ali uslijed problema s nedostatkom hale, oni koji su željeli postići nešto više, oduvijek su morali uložiti mnogo više napora i rada u odnosu na vršnjake koji su u prigodi klizati tijekom cijele godine.

Sportske vijesti

Tennis

Ljubičić finalist Dohe

Najbolji hrvatski tenisač, Ivan Ljubičić, izvrsno je započeo novu profesionalnu sezonu na ATP touru, plasirajući se u finale turnira u Dohi (1.000.000 \$). Pobjedama nad bolje plasiranim igračima poput Massua, Grosjeana i Henmana stigao je u samu završnicu, u kojoj je bolji bio Francuz Escude sa 6:3, 7:6. Ljubo je ovim odličnim igrama navijestio da bi 2004. godina mogla biti jedna od boljih u njegovoj karijeri. U dosadašnjoj karijeri ovaj hrvatski tenisač rodom iz Banja Luke ima jedan osvojeni turnir.

Košarka

Cibonin revanš Zvezdi

Košarkaši Cibone su se konačno uspjeli revanširati Crvenoj zvezdi, ovog puta na domaćem zagrebačkom parketu, tijesnom pobjedom od 81:79 u susretu 16. kola regionalne košarkaške lige »Goodyear«. U interesantnoj i posve izjednačenoj borbi tijekom cijelog meča, u posljednjim sekundama su vukovi s Tuškanca uspjeli izboriti prvu pobjedu poslije pet uzastopnih poraza protiv reno-

miranog beogradskog protivnika.

Interesantno je spomenuti kako je svojom tricom u posljednjoj minuti rezultat izjednačio bivši zvezdin igrač, a sadašnji Cibonin play Penn.

Nogomet

Zimski nogometni globus

Španjolska: U derbiju kola koji se igrao u San Sebastianu prošlogodišnji vice-prvak Real Sociedad je svladao madridskog imenjaka (1:0) i omogućio Valenciji da pobjedom protiv Albacetea (0:1) preuzme vodstvo na tablici Primere.

Engleska: Lider Premiershipa Manchester United ostao je vodeći na otoku i pored mršavog remija protiv Newcastlea (0:0), još uvijek neporaženi Arsenal bio je ubjedljiv protiv Middlesbrougha (4:1), kao i Chelsea koji se poslije nekoliko lošijih rezultata vratio pobjedom protiv Leicestera (0:4).

Francuska: U zemlji galskih pijetlova Monaco ne posustaje od najozbiljnije kandidature za šampionski tron koju je potvrdio pobjedom protiv Lyona (3:0). Najbliži pratitelj je PSG koji je minimal-

no uspio pobijediti Lille (1:0).

Italija: Vodeća Roma se vratila pobjedom protiv Perugie (0:1), Milan je svladao Regginu (3:1), dok je Juventus svladao Sampdorijsku (1:2). Inter je poražen na vrućem terenu u Parmi (1:0), a Lazio je izgubio doma od Brescie (0:1).

Rally

Pariz – Dakar

U generalnom poretku nakon 9. etape u konkurenciji automobilista vodeći je Francuz Peterhansel u Mitsubishiju s vremenom 28:16:20, drugi je Japanac Masuoka također u Mitsubishiju +1:04:00, a treći je Francuz Schlesser u Nissanu +2:22:28. Na najpoznatijem svjetskom interkontinentalnom reliju sudjeluje i hrvatska posada Martinčević, Frčko u Toyoti.

Goodyear liga

16. kolo, 10. siječnja

Cibona – C. zvezda 81:79

Zadar – Zagreb 91:84

Lovćen – Split 89:84

Olimpija – Krka 85:70

Laško – Slovan 99:92

Reflex – Banjalučka P. 84:75

Široki – Budućnost 85:94

Tablica: Reflex 28, Olimpija 28, C. zvezda 28, Cibona 27, Zadar 26, Budućnost 26, Laško 24, Krka 22, Zagreb 22, Split 22, Banjalučka P. 21, Lovćen 21, Slovan 21, Široki 20

Smijeh naš izvorni

Zabilježeno u Golubincima

- Dvije svekrve divanile na šoru.

- Ilijju, medena! Al' se ova mladež iskvarila! Pa to više ni ne pa-
zi šta kaže. Eto, moja snaja: i gaduro, i veštice, i kravo matora...
i svašta, svašta...

- Ma, ništa to nije, rođena. Da vi 'š ti šta tek sve meni moja kaže.
Ne mo'š ni zamislit'.

- Ju, a šta?

- Pa, kaže mi: jedite g... a!

- A ti?

- Šta ću? Ćutim i gutam.

- Kad su Golubinčani prešli s konja na traktor, još su neko vri-
jeme kombinirali konjska radila. Tako je Čiča Siva prikačio tri
zaprežna špartača za traktor, a za plugovima su išli: sin Steva i
nećaci Pavle i Munja.

Samo što su zabrazdili, viče Munja:

- Ujooo!

- Šta je?! – zaustavi Čiča traktor.

- Mlogo su mi raširene motike. Seku mi kuruz.

- Čiča siđe, ponese alat i skupi mu malo motike.

- Taman je krenuo, ponovo se prodere Munja:

- Ujooo!

Ujak stane:

- Šta je sad?

- Sad mi uzano 'vataju.

Opet Čiča siđe pa ih malo raširi. I opet krene špartanje. Ali...

- Uuuujooo!

Opet Čiča stane, vidno iznerviran:

- Ta, šta je sad opet, majka mu stara?!

Na to će Munja lakonski:

- Ujo, sad je k'o Bog!

- Kad je djedu Paji Rančiću umrla baka, skupio se narod na
»tondifuk« pa će mu jedan susjed tješiteljski:

- A šta ćeš, Pajo; nesreća. Al' to je valda Božja volja.

- Nesreća, – uzdiše djed Paja, – al' moglo je bit' i gore.

- Kako: gore?

- Pa, mog'o sam manjkat' ja.

- Prod'o Čiča Siva nekom Srbijancu konja i pošteno mu izred'o
sve konjove vrline i mane. Već na sljedećem vašaru u Rumi
pride Čiči taj kupac pa se upitaše za zdravlje.

Onda će kupac:

- A, bre, Čiča, ti mi o onom konju sve ispriča, a ne reče mi da ki-
diše na čoveka.

- Kako to misliš? – pravi se Čiča nevješt.

- 'Oće, bre, da ujede!

- Joooj, pa ja zaboravio da ti kažem. A ti, kad ga budeš pro-
dav'o, nemoj zaboravit'!

- Budi mati mlađanog Paju Gašparovića na oranje:

- 'Ajde, čedo, ustaj!

- Sa'ću, mama... – bunovno će Paja.

- 'Ajde, rano, 'ajde! Svanjiva.

- Sa'ću, mama... – proteže se Paja pa se okreće na drugu stra-
nu.

- Ta, 'ajde, diž, se. Već svi otišli. I Cveja, i Bába, i Mirko. Ti va-
zda zadnji!

- Neka, mama. Vidićete vi ko će se prvi vratit'.

Priredio: Ilija Žarković

Recept

Specijalitet slavonske kuhinje

Dimljena vješalica (glavno jelo)

Sastojci:

svinjski file

pac (salamura)

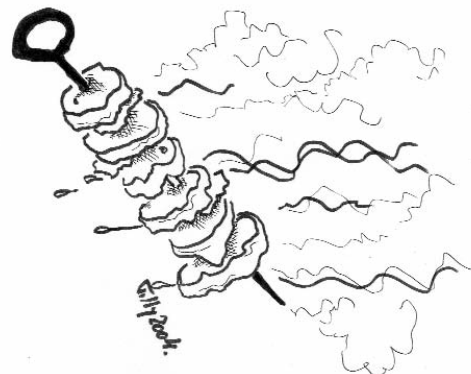
kuhano povrće

bešamel umak

začini

Opis:

Svinjski file obraditi, izrezati na odreske i u pacu (salamuri) držati 24
sata. Nakon toga se odresci povezuju i dime na laganu dimu 5 do 6
sati. Dimljeni odresci peku se na roštilju nekoliko minuta. Uz vješali-
cu se služi kuhano povrće garnirano bešamel umakom.

	SLAVNI SRPSKI TENOR NA SLUČI	U ČUH RABE ZELEN ---	OŠTACI ONOGA STO JE UNISTENO POŽAROM	SVETA OSORA RINSKA BOGINJA PLODNO- STI, DRS	ZVUK STRUNA KOJI RADI FAGANI RI PS LUDOSTI, SINTES					KIDATI, LUMIII
"PRIVRPA- NA PANKA ZAGRIT"								STOTI DIO EURA PEKTIEND KOSTANIL NELESTI NASEJE		
ZNAK I VIKRE						KOSARKAS PERA BOMIC MIRAZ				
ŽITELIJ NAUFOPCS POLII- OTOKA NA SVUTILI					VODITI - LINCA MAICA- NDVIC RASTE UZ VODOU				"GRAM" KRIZNO ZA GRUVANJE RUKE	
"UGI JIK"		OTOPINA BRITANSKI PUTNIČKI PYROBROD POTOPLJEN 7.6.1915					NABOI LOVAČKE PUŠKE "NKAI"			
RASTAVNI VI7NBK				U NOGO- METU SU ŽUTI I CRVENI PITOMAC GOJENAC					UCAO "KALIJ"	
METLA- KOLJA VOZILI I JA CLAKICA					HONILAČ- KA ŽVUNA NAREZANI KOMAD KRUHA					
DI MEŠJA						"TONA" NEOTE SANI MI ADAC				
I7EBI0K4- NE KUI (CHG.)					"BIZMUT" BRAZI SMO PIŠAC AMADO					
21. I 28. SLUVO ABCEDE			GITIMICA DIDANIC AMEHIČKI MALI MEDVJED							KANADSKI ROMTR RYVAN
OČUJAK				HERCISKI KUKOMEI, COULMAN, VLADO STD						
HRVATSKA INDUST- RIJA NAFTE				GRADIĆ U GORSKOM KOTARU RUPČINI OTOK						
SREDNJO AMERICKA DRŽAVA										
VRISTA NUVO- Δ MSKKKG SIHO					GRČKI POKRET OTPORU II 7 SUL RATI "AMPER"					
"KEBK"		ZAGREBI HOBNA KULA				"CT77LP"				

PETAK ► 16. 1. 2004.

HTV 1

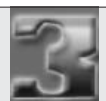
Izdvajamo seriju
Deep Space,
HRT 2, 15.25

07.00 - Vijesti
07.05 - Dobro jutro, Hrvatska
09.00 - Vijesti
09.05 - Nestali svijet, crtana serija
09.30 - Zvučnjak
10.00 - Zimski obrazovni program
11.00 - Hugo, TV igra
11.25 - Jelenko, serija
12.00 - Podnevni dnevnik
12.35 - Zemlja nade, serija
13.25 - Glazbena TV
14.00 - Vijesti
14.05 - Res publica
14.50 - Jelenko, serija
15.20 - Vijesti
15.30 - Prirodni svijet
16.20 - Trenutak spoznaje
16.50 - Među nama
17.20 - Hrvatska danas
17.30 - Strani dokumentarni film
18.15 - Upitnik, kviz
18.45 - HR kod, glazbeno-informativna emisija
19.30 - Dnevnik
20.05 - Potonulo groblje, dramska serija
21.00 - Zagrebfest 2003. – šansone
22.15 - Meridijan 16
22.45 - Dnevnik Anne Frank: The Whole Story, mini-serija
01.50 - Vijesti
01.55 - Fear of Fiction, američki film
03.35 - Inspektori 2: Tragom dokaza, američki film
05.10 - Dokumentarni film
05.55 - Prirodni svijet
06.45 - Inspektor Rex

HTV 2

08.00 - Turistička središta Hrvatske
10.10 - Znakovi vremena
11.00 - Parlaonica
11.55 - Poslovni klub
12.25 - Heureka, znanstvena emisija
12.55 - Željka Ogresta i gosti
13.55 - Mermaid, američki film
15.25 - Zvezdane staze: Deep Space 9 (1.), serija
16.10 - Vijesti za gluhe
16.35 - Zemlja nade, serija
17.25 - Inspektor Rex
18.10 - Panorama
18.40 - Ptice, crtani film
19.05 - Prijatelji 4., serija
19.30 - Glazbena TV
20.05 - TV Bingo Show
20.50 - Film
22.50 - Bljeskalica, glazbena kontakt-emisija za mlade
00.20 - Zvezdane staze: Deep Space 9 (1.), serija
01.05 - Strani dokumentarni film
01.55 - Pregled programa za subotu

HTV 3

09.00 - TV vodič + turistička središta Hrvatske
20.00 - Briljanteen
20.50 - Večer s Joolsom Hollandom (2/4)

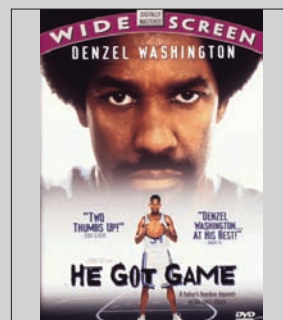

21.50 - Pregled programa za subotu

SUBOTA ► 17. 1. 2004.

HTV 1

Izdvajamo film
He Got Game,
HRT 1, 22.35

08.00 - Vijesti
08.05 - Glasnici sa Sulavezija
09.00 - Povratak Legende o Sjevernom Vjetru, animirani film
10.20 - Mala TV potraga
11.15 - Glazbena TV - TOP 10
12.00 - Podnevni dnevnik
12.30 - Duhovni izazovi
12.45 - Prizma, multinacionalni magazin
14.00 - Špilja Tayos, dokumentarni film
15.15 - Oprah Show (505)
16.00 - Iz antologije Dramskog programa HTV-a: Diogeneš, dramska serija
16.45 - Reprizni program
17.25 - Briljanteen
18.45 - Po ure torture
19.30 - Dnevnik
20.05 - Ciklus James Bond: The World is not Enough, američko-britanski film
22.05 - Vijesti
22.15 - Sport danas
FILMSKI MARATON:
22.35 - He Got Game, američki film
00.50 - The Base, film
02.20 - Styx, britanski film
03.50 - Laserhawk, kanadski film
05.35 - Oprah Show (505)
06.20 - Amerika - život prirode

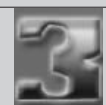

HTV 2

08.00 - Turistička središta Hrvatske
10.15 - Trenutak spoznaje
10.45 - HR kod, glazbeno-informativna emisija
11.15 - Među nama
11.45 - Opera Box - G. Donizetti: Lucrezia Borgia
14.25 - Kruške i jabuke - kuharski dvoboj

14.55 - Ozloglašena, američki film
16.35 - Korijeni - hrvatske manjine u Europi
17.05 - Zvezdane staze
17.55 - Opernball, njemačko-austrijski film
19.30 - Glazbena TV
20.15 - Treći kamenčić od Sunca 4., serija
20.40 - Večer s Joolsom Hollandom (3/4)
21.45 - S one strane, serija
22.30 - Godišnji koncert ansambla »LADO«
23.35 - Zvezdane staze
00.20 - Po ure torture

HTV 3

09.00 - TV vodič + turistička središta Hrvatske
15.45 - Zemlja nade, serija (pet tjednih epizoda)
19.30 - Amerika - život prirode
20.00 - Bljeskalica, glazbena emisija za mlade
21.30 - Nobelova nagrada za mir - koncert
22.25 - Pregled programa

NEDJELJA ► 18. 1. 2004.

HTV 1

Izdvajamo
Talijansku nogometnu ligu,
HRT 2, 20.25

07.00 - Vijesti
07.05 - Crtani film
07.25 - Crna rupa, američki film
09.00 - Vijesti
09.05 - Dizalica
10.05 - Ružno pače, crtana serija
10.55 - Videokiosk
12.00 - Podnevni dnevnik
12.25 - Plodovi zemlje
13.20 - Mir i dobro
14.00 - Nedjeljom u 2
15.00 - Vijesti
15.15 - Fotografija u Hrvatskoj: Mladen Tudor
15.25 - Herbie Goes Bananas, američki film
17.00 - Od pet do sedam - nedjeljno zabavno popodne
19.00 - Cocco Bill, crtana serija
19.15 - LOTO 6/42
19.30 - Dnevnik
20.05 - Tko želi biti milijunaš?
21.10 - g'lamur:kafé
22.10 - Burzovno izvješće
22.15 - Vijesti
22.30 - Dream, švedsko-francuski film
00.10 - Loše ponašanje, britanski film
01.50 - Videokiosk
02.50 - Fotografija u Hrvatskoj: Mladen Tudor
03.00 - Amerika - život prirode
03.30 - Crna rupa, američki film
05.05 - Film

HTV 2

08.00 - Turistička središta Hrvatske
10.15 - Obiteljski vrtuljak
10.45 - Biblija
11.00 - Popovača: Misa, prijenos
12.00 - Kršćani, dokumentarna serija
13.05 - Kruške i jabuke - kuharski dvoboj
13.40 - Film
15.25 - Ana Frank, mini-serija
18.30 - Automagazin
19.00 - ATP magazin
19.30 - Carstvo divljine
20.00 - Pogledajte semafor - sportska emisija, 1. dio
20.25 - Talijanska nogometna liga, 1. poluvrijeme
21.15 - Pogledajte semafor, sportska emisija
21.30 - Talijanska nogometna liga, 2. poluvrijeme
22.20 - Pogledajte semafor - sportska emisija, 2. dio
23.45 - Sportski dokumentarni film
00.15 - Špilja Tayos, dokumentarni film
01.15 - Pregled programa za ponedjeljak

HTV 3

09.00 - TV vodič + turistička središta Hrvatske
19.30 - S Međunarodne smotre folklora
20.05 - Državni neprijatelj, američki film
22.10 - Frasier 6., serija
22.35 - Svi gradonačelnikovi ljudi 3., humoristična serija
23.00 - Na zadatku, humoristična serija
23.20 - Treći kamenčić od Sunca 4., serija
23.45 - Nedjeljom u dva
00.45 - Pregled programa za ponedjeljak

PONEDJELJAK ► 19. 1. 2004.

HTV 1

Izdvajamo
National Geographic,
HRT 1, 00.25

07.00 - Vijesti
07.05 - Dobro jutro, Hrvatska
09.00 - Vijesti
09.05 - Leteći medvjedići, crtana serija
09.30 - Mali veliki svijet
09.50 - Charly i Mimo, crtani film
10.00 - Predškolski odgoj i razredna nastava
11.00 - Hugo, TV igra
11.25 - Jelenko, serija
12.00 - Podnevni dnevnik
12.35 - Zemlja nade, serija
13.25 - Glazbena TV
14.05 - Res publica
14.50 - Jelenko, serija
15.25 - National Geographic: Močanska zagonetna umorstva
16.20 - Živjeti se mora, dokumentarna emisija
16.50 - Pjesmo naša, glazbena emisija
17.20 - Hrvatska danas
17.30 - Dobra priča - mozaično-zabavna emisija
18.15 - Upitnik, kviz
18.45 - Berba šuljeva, dokumentarna emisija
19.30 - Dnevnik
20.10 - Latinica: Tamna strana braka
22.15 - Meridijan 16
22.45 - Zapadno krilo
23.35 - Zlatna krila
00.25 - National Geographic
01.20 - Pepermint, grčko-bugarski film
03.05 - Ekipa za očevid
03.50 - Amerika - život prirode

HTV 2

08.00 - Turistička središta Hrvatske
08.45 - Pogledajte semafor
09.10 - Talijanska nogometna liga, snimka
11.00 - Pogledajte semafor
12.25 - Sportski dokumentarni film
13.00 - Krivi zbog ljubavi, njemački film
14.30 - Dobro ugođeno poslijepodne: Muzikom za Sinagogu - koncert Muzičke akademije
15.30 - Zvezdane staze
16.15 - Vijesti za gluhe
16.40 - Zemlja nade, serija
17.25 - Zlatna krila 3., serija
18.10 - Panorama
19.05 - Prijatelji 4., serija
19.30 - Glazbena TV
20.05 - Petica - europski nogomet
21.10 - Ekipa za očevid
22.00 - Ciklus Jack Nicholson: Vještice iz Eastwicka, američki film
23.55 - Zvezdane staze

HTV 3

09.00 - TV vodič + turistička središta Hrvatske
20.10 - Dan HOO-a, prijenos
21.30 - Dobro ugođeno poslijepodne: Muzikom za Sinagogu - koncert Muzičke akademije

22.30 - Kršćani, dokumentarna serija
23.25 - Pregled programa za utorak

UTORAK ► 19. 1. 2004.

HTV 1

Izdvajamo film
The Shining,
HRT 2, 22.00

07.00 - Vijesti
07.05 - Dobro jutro, Hrvatska
09.00 - Vijesti
09.05 - Grčki mitovi
09.30 - Život je pun iznenađenja: Izazov, norveški dokumentarni film
10.00 - Prirodoslovlje
11.00 - Hugo, TV igra
12.00 - Podnevni dnevnik
12.35 - Zemlja nade, serija
13.25 - Glazbena TV
14.00 - Vijesti
14.05 - Res publica
15.30 - Maharadža se ženi - indijska bajka
16.15 - Iz jezične riznice
16.45 - Govorimo o zdravlju
17.20 - Hrvatska danas
17.30 - Dobra priča - mozaično-zabavna emisija
18.15 - Upitnik, kviz
18.45 - Direkt
19.30 - Dnevnik
20.10 - Globalno sijelo
20.45 - Forum
22.15 - Meridijan 16
22.45 - Stevan Dedijer, dokumentarna emisija
23.15 - Transfer
23.45 - Videodrom
00.25 - Frasier 6., serija
00.50 - Cure u trendu
01.35 - Maharadža se ženi - indijska bajka
02.20 - Trči koliko te noge nose, švedski film
04.15 - Iz riznica muzeja
04.55 - Razdvojene ubojstvom, američki film
06.30 - Prijatelji 4., humoristična serija

HTV 2

08.00 - Turistička središta Hrvatske
09.10 - Mir i dobro
09.40 - Pjesmo naša, glazbena emisija
10.10 - Latinica:
Tamna strana braka
11.55 - Berba šuljeva, dokumentarna emisija
12.25 - Petica - europski nogomet
13.30 - Sada ili nikada - vrijeme je novac, njemački film
15.00 - Crno-bijelo u boji
15.30 - Zvezdane staze
16.15 - Vijesti za gluhe
16.40 - Zemlja nade, serija
17.25 - Cure u trendu
18.10 - Panorama
18.40 - Ptice, crtani film
19.05 - Prijatelji 4., serija
19.30 - Glazbena TV
20.05 - Frasier 6., serija
20.30 - Ciklus hrvatskog filma:
Rani snijeg u Münchenu
22.00 - Ciklus Jack Nicholson: The Shining, američki film
00.25 - Zvezdane staze: Deep Space 9 (1.), serija
01.10 - Crno-bijelo u boji
01.40 - Pregled programa za srijedu

HTV 3

09.00 - TV vodič + turistička središta Hrvatske
20.00 - Festival šibenske šansone - večer starih skladbi

21.30 - g'lamur:kafé
22.30 - Pregled programa za srijedu

SRIJEDA ► 20. 1. 2004.

HTV 1

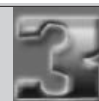
Izdvajamo emisiju
Govorimo o zdravlju,
HRT 2, 10.10

07.00 - Vijesti
07.05 - Dobro jutro, Hrvatska
09.00 - Vijesti
09.05 - Samba i zec Leuk, crtana serija
09.30 - Kokice
10.00 - Likovna i glazbena umjetnost, književnost
10.50 - Učilica
11.00 - Hugo, TV igra
11.25 - Serija za djecu
12.00 - Podnevni dnevnik
12.35 - Zemlja nade, serija
13.25 - Glazbena TV
14.05 - Res publica
15.20 - Vijesti
15.30 - Bogovi i demoni
16.20 - Kućni ljubimci
16.50 - Svijet poduzetništva
17.20 - Hrvatska danas
17.30 - Dobra priča - mozaično-zabavna emisija
18.15 - Upitnik, kviz
18.45 - Rijeka: More
19.15 - LOTO 7/39
19.30 - Dnevnik
20.05 - Od Farosa do Palagruže
20.40 - Brisani prostor
21.35 - Pola ure kulture
22.15 - Meridijan 16
22.45 - Internacional, vanjskopolitički magazin
23.15 - Na rubu znanosti
00.20 - Vrijeme je za jazz
01.45 - CIA, serija
02.25 - Bogovi i demoni
03.15 - Laserhawk, kanadski film
05.00 - Pravi Sherlock Holmes, serija
06.30 - Prijatelji

HTV 2

08.00 - Turistička središta Hrvatske
09.10 - Transfer
09.40 - Videodrom
10.10 - Govorimo o zdravlju
10.40 - Globalno sijelo
11.10 - Forum
12.30 - Stevan Dedijer, dokumentarna emisija
13.00 - Direkt
13.35 - Potjera s djetetom, američki film
15.00 - Priča o špenzletu, emisija pučke i predajne kulture
15.30 - Zvezdane staze
16.15 - Vijesti za gluhe
16.40 - Zemlja nade, serija
17.25 - CIA, serija
18.10 - Panorama
19.05 - Prijatelji 4., serija
19.30 - Glazbena TV
20.05 - Svi gradonačelnikovi ljudi 3., humoristična serija
20.35 - Pravi Sherlock Holmes, serija
22.10 - Ciklus Jack Nicholson: Čast Prizzijevih, američki film
00.15 - Zvezdane staze: Deep Space 9 (1.), serija
01.00 - Svijet poduzetništva
01.30 - Pregled programa za četvrtak

HTV 3

09.00 - TV vodič + turistička središta Hrvatske
17.55 - Odbojkaška Liga prvaka (Ž):
Mladost - Perugia, pr.
20.00 - Opera Box - G.Donizetti: Lucrezia Borgia

ČETVRTAK ► 21. 1. 2004.

HTV 1

Izdvajamo film
Batman.,
HRT 2, 22.10

07.00 - Vijesti
07.05 - Dobro jutro, Hrvatska
09.00 - Vijesti
09.05 - Leon iz Loenneberga, serija za djecu i mlade
09.30 - Športerica
10.00 - Povijest i zemljopis
10.50 - Učilica
11.00 - Hugo, TV igra
12.00 - Podnevni dnevnik
12.35 - Zemlja nade, serija
13.25 - Glazbena TV
14.00 - Vijesti
14.05 - Res publica
15.25 - Rođeni za slobodu
16.20 - Savršeni svijet
16.50 - Budućnost Zemlje, znanstveno-obrazovna emisija
17.20 - Hrvatska danas
17.30 - Dobra priča - mozaično-zabavna emisija
18.15 - Upitnik, kviz
18.45 - Poslovni klub
19.30 - Dnevnik
20.10 - Tko želi biti milijunaš?
21.15 - Znakovi vremena
22.15 - Meridijan 16
22.35 - Sport danas
22.45 - Željka Ogresta i gosti
23.45 - Na zadatku, humoristična serija
00.05 - Visoke pete, španjolsko-francuski film
01.55 - Hitna služba
02.40 - Amerika - život prirode
03.10 - Združena braća
04.05 - Bomba, talijanski film

HTV 2

08.00 - Turistička središta Hrvatske
09.35 - Svijet poduzetništva
10.05 - Faros-Paros
10.35 - Pola ure kulture
11.05 - Rijeka: More
11.35 - Internacional, vanjskopolitički magazin
12.05 - Na rubu znanosti
13.05 - Brisani prostor
14.00 - Kralj grizlija, film
15.30 - Zvezdane staze: Deep Space 9 (1.), serija
16.15 - Vijesti za gluhe
16.40 - Zemlja nade, serija
17.25 - Hitna služba
18.10 - Panorama
18.40 - Crtani film
19.05 - Prijatelji 4., serija
19.30 - Glazbena TV
20.05 - Sutkinja Amy
20.55 - Na zadatku, humoristična serija
21.20 - Združena braća, serija
22.10 - Ciklus Jack Nicholson: Batman, američki film
00.10 - Zvezdane staze
00.55 - Savršeni svijet
01.25 - Pregled programa

HTV 3

EP U RUKOMETU:

17.00 - Emisija
17.50 - Hrvatska - Španjolska, prijenos
19.30 - Emisija
20.00 - Vrijeme je za jazz

21.00 - Košarkaška Euroliga:
AEK - Cibona VIP, prijenos
22.50 - Hrvatska - Španjolska, snimka
00.10 - Pregled programa za petak

FILM TJEDNA

HTV 2, SRIJEDA, 21. 1. 2004. 22.10

CIKLUS JACKA NICHOLSONA

ČAST PRIZZIJEVIH

američki film
(PRIZZI'S HONOR, 1985.)

Charley Partanna je stariji plaćeni ubojica jake njujorške mafijaške obitelji Prizzija. Na gangsterskom se vjenčanju zagleda u blistavu Irene Walker. Ona se predstavlja kao porezna savjetnica iz Los Angelesa, no zapravo je i ona plaćeni ubojica, te Charley smatra da je našao srodnu dušu. No, ona je prevarila Prizzijeve za velik novčani iznos, što stavlja na kušnju Charleyevu zaljubljenost i njegovu odanost gazdama...

U svom preposljednjem filmu klasik američke kinematografije, tada sedamdesetogodišnji Huston, pokazuje izvanrednu lakoću oblikovanja komplicirane priče s neočekivanim završetkom, precizan ritam i vrhunsku duhovitost, tako da je »Čast Prizzijevih« nominiran za osam Oscara (između ostalog za najbolji film, režiju i mušku ulogu), ali je osvojio samo onog za epizodnu ulogu redateljeve kćeri Anjelice Huston.

Uloge: Jack Nicholson, Kathleen Turner, Robert Loggia, John Randolph, William Hickey, Lee Richardson, Anjelica Huston

Redatelj: John Huston

Trajanje: 123'

Nagradna igra

PRAVILA NAGRADNE IGRE

U svakom od četiri sljedeća broja (uključujući i blagdanski broj 48) tjednika »Hrvatska riječ« bit će objavljen po jedan nagradni kupon (ukupno 4). Za sudjelovanje u nagradnoj igri potrebno je sakupiti sva 4 (četiri) nagradna kupona, izrezati ih i poslati na adresu redakcije: NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/2, Subotica

ROK ZA SLANJE NAGRADNIH KUPONA

Vaše nagradne kupone naliježljene na nagradni talon treba poslati najkasnije do utorka 10. veljače na adresu redakcije

IZVLAČENJE NAGRADA

Javno izvlačenje nagrada održat će se u petak 13. veljače

IZ NAGRADNOG FONDA IZDVAJAMO:

Kupatilski namještaj »Milena« - Kolpa san kupatila (Subotica)

Kauč - »Minex trade« (Subotica)

300 sadnica bagrema - Rasadnik »Gradina« (Sombor)

... U pripremi su i druge vrijedne nagrade...

NAGRADNI TALON

NAGRADNI KUPON BR. 3

Nagradni kupon izrezati i nalijepiti na nagradni talon.

Na temelju članka 3. Pravilnika o raspodjeli sredstava za dotacije organizacijama etničkih zajednica, Pokrajinski sekretarijat za propise, upravu i nacionalne manjine raspisuje

NATJEČAJ

Za dodjelu sredstava organizacijama nacionalnih zajednica u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini za prvo polugodište 2004. godine Za sufinanciranje redovite djelatnosti, projekata i organiziranja manifestacija, kao i dobave opreme i investicijska ulaganja u prvom polugodištu 2004. godine, i to u iznosu od 1.800.000,00 dinara za organizacije mađarske nacionalne zajednice, za slovačke 380.000,00 dinara, hrvatske 350.000,00 dinara, rumunjske 330.000,00 dinara, a za organizacije pripadnika ostalih nacionalnih zajednica ukupno 840.000,00 dinara.

Prijave za natječaj se podnose u dva primjerka na srpskom jeziku ili na jeziku nacionalne manjine koji je u službenoj uporabi u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini, s naznačenjem za koju namjenu se sredstva traže, u iznosima zaokruženim na tisuće dinara.

Rok za podnošenje prijava jest 31. siječanj 2004.

Prijave se podnose osobno, predajom pisarnici pokrajinskih organa uprave u Novom Sadu, u prizemlju zgrade Izvršnog vijeća APV, ili se upućuju poštom na adresu: Pokrajinski sekretarijat za propise, upravu i nacionalne manjine, 21000 Novi Sad, Bulevar Mihajla Pupina 16. Prijave se mogu dostaviti i fax-om na broj 021-57-040.

Prijave se podnose jedino na natječajnim predlošcima, koji se mogu dobiti u Sekretarijatu ili skinuti s Internet-adrese:

www.vojvodina.sr.gov.yu

Na natječaj se mogu prijaviti jedino registrirane pravne osobe-organizacije i udruge nacionalnih zajednica sa sjedištem na teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine.

Neće se razmatrati nepravodobne i nepotpune prijave (nepotpisane, s neispunjenim rubrikama, ispunjene grafitnom olovkom i sl.), a nedostatak nije uklonjen ni u naknadnom roku, one koje nisu podnijete na odgovarajućem predlošku ili se ne tiču natječajem određene namjene ili su podnijete od neovlaštenih osoba.

Korisnik se obvezuje da će odobrena sredstva uporabiti samo za namjene koje su dodijeljene, a da će neutrošena sredstva virmanski vratiti Proračunu na odgovarajuću poziciju Pokrajinskog sekretarijata za propise, upravu i nacionalne manjine.

Pokrajinski sekretarijat za propise, upravu i nacionalne manjine zadržava pravo da od podnositelja prijave po potrebi zatraži dopunsku dokumentaciju i informacije ili izađe na lice mjesta, da spoji više istovjetnih ili sličnih zahtjeva, odnosno da se za dodjelu sredstava odredi ispunjenje dopunskih uvjeta.

Rezultati natječaja bit će objavljeni u tisku i na Internetu. Sekretarijat nije obavezan obrazložiti svoje odluke. Protiv ovih diskrecijskih odluka Sekretarijata ne može se uložiti pravni lijek.

Prijave i dodatna dokumentacija se podnositeljima ne vraćaju.

agria

AGRIA D.O.O. SUBOTICA
PROIZVODNJA SIJAČICA I
REZERVNIH DIJELOVA
SUBOTICA, BARANJSKA 23
 tel. i fax: 024-561-553
 e-mail: agria@suonline.net

INEX - TRADE, salon "Moderni Interieri" - SUBOTICA, ŠUMSKA 13 - Tel: 024/525-208, 34-147 - Fax: 024/557-06

1.225⁰⁰ **NOVO** na našem tržištu!
garniture JORDAN i DARIO

0.812⁰⁰ **15.912⁰⁰** **31.488⁰⁰** **8.683⁰⁰** **15.861⁰⁰** **49.420⁰⁰**

0.896⁰⁰ **10.584⁰⁰** **8.640⁰⁰** **12.960⁰⁰** **38.016⁰⁰** **15.177⁰⁰** **3.546⁰⁰** **2.494⁰⁰** **5.040⁰⁰** **1.518⁰⁰** **44.782⁰⁰** **6.480⁰⁰** **10.368⁰⁰** **27.560⁰⁰** **4.320⁰⁰**

0.176⁰⁰

Gotovinski popust 10-20%, odloženo plaćanje čekovima, krediti preko poslovnih banaka

kolpa·san®

KUPATILA

stvorena za uživanje
i za ponos

sanitarija i pločice, kade, tuš kade, tuš kabine,
saune, masažni sistemi-vodeni i vazdušni,
bazeni za masažu, nameštaj za kupatila,
ugradni vodokotlići i kupatilska galanterija

Banijska 2, SUBOTICA (u poslovnom centru preko puta FB "PARTIZAN"),

Tel: 024/ **547-274** , 547-886

Novi Sad - Rumenački put 11; 021/518-091
Beograd - Lješka 4; 011/354-8063

